

అంశము

308/49

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 4.

చెన్నపట్టణము 1917 సం॥ మే నెల 12 వ తేది శనివారము

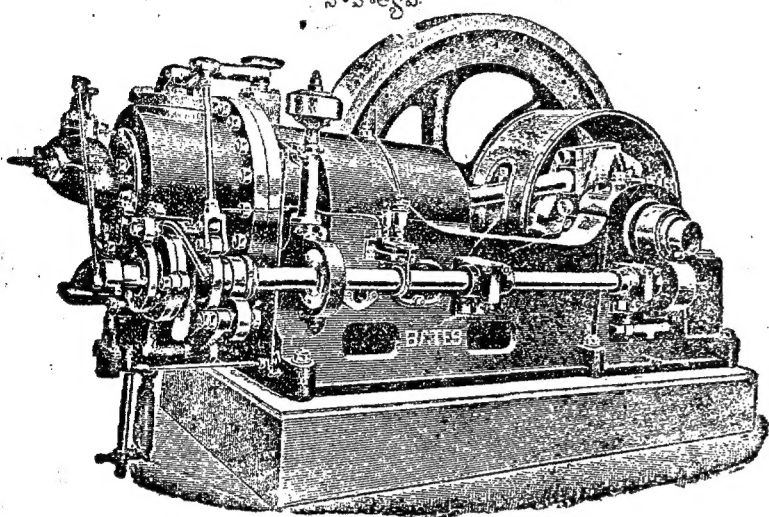
No. 36

సంపుటము. ౪.

పింగళినామ సంవత్సర వైశాఖమాస బహుళ శుక్ల పంచమి గి.

సంచిక 3౬

బేటుగోల్డ్ మెడ్జిక్ మిషిన్ క్రూడ్ ఆయిల్ యింజనులు.

109-141

జి. యల్. శాస్త్రి అండు కో., ఇంజనీర్లు, మదరాసు.
(బొంబాయి:—లెజవాడ, రాజమండ్రి)

ఈ శాస్త్రోత్తర టయిపు ఇంజనలు యెటు
వంటి చిక్కనయిన క్రూడ్ ఆయిల్ నో
యినను నుమారు ఒకమాసము కేవలము
జరు విప్పి కుభ్రపరచ నక్కరలేకయే
మిక్కిలి తృప్తికరముగా పనిచేయుచున్నది.
వి. సాధారణమైన ఆయిల్ యింజనలవలె
యెక్కువ క్రూడ్ ఆయిల్ అక్కరలేక
వాటికొరకు ఖర్చు అయ్యే ఆయిల్ లో
సగము మాత్రము యా యింజనులు తీసి
కొనుచు వాటికంటె వేయిరెట్లు తృప్తి
కరముగా పనిచేయుచున్నది. 16 గుర్ర
ములు మొదలు 50 గుర్రముల వరకువరకు
వీటయొక్క స్వేరు సామానులు సహాయ
పూరిన ప్లాకులో సిద్ధముగా
నుండును.

126

చిన్న పురుగులు

100

వెద్ద వెద్ద బట్టతలను జేయును.

చుండు, బోడి యగుట, వెండ్రుకలూగుట,
పుర్రెవై జల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన
గలుగును.

చావులారా! ఈ పురుగునశి కేయింబవద్దు,
విడి విముక్తములేక మిగుల పనిచేసినచో
మీ మీ గృహములలోని శేలొడ్లు
బంగారుతో నింపబడియుండును.

తీరిక లేక పనిచేయుచుండు ఈ చుండు
పురుగునకు, అతివ్యాధి కలిగి పేరొందిన
తేనెటీగ సహకారిగా నుండవలెనబడును.

చుండు అరంభమయిన వెంటనే నిరో
ధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక
ఈ తేనెటీగ అచిర కాలముననే బట్టతల
వారిలో సహధ్యాయి గావలసినప్పుడు.

కావున నిట్టి పరమకరువును

**Don't
Let 'em
Dig**

“కామినియా నూనె”

సహాయమున సంహరింపుడు. చుండును బోగొట్టును.
వెండ్రుకలను రాలినవద్దు. పుర్రెచుండును బోగొట్టును.
తలకట్టుకు పరిమళ ముగంధద్రవ్యము.

ఈరీతిని, నకలు నూనెలను తయారు చేయువారి మోక
డున పడకుడు.

శీల బొడ్డి 1-కి రు. 1—0—0	వి. పి. రు. 0—4—0
3.3 రు. 2—10—0	వి. పి. రు. 0—7—0

ఉ చి తి ము.

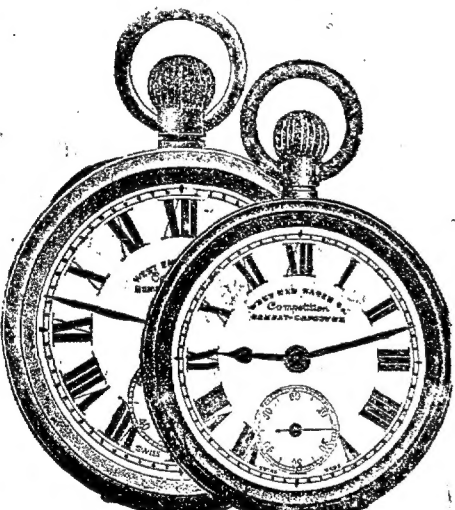
ఈ నుగుణముల రుజువుపరచుటకయి, అర్థశాస్త్రీ
కుంభానువారితెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునంత
కానె గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును.

పోలు ఏజెంట్లు:—

ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికల్ కంపెనీ,
నెం 155, జుహుపూసీద్ బిద్, బొంబాయి.

చుర్రాను యేజులు:— మెహతాపురమోత్యూర్, 29, చైనాబాహురోడ్, మదరాసు.

WEST-END
"COMPETITION"
LEVER WATCH.
IN 2 SIZES AS ILLUSTRATION
000000000
STRONG 15 JEWELS MOVEMENT.
000000000
BEST FOR POCKET USE.
Nickel Case Rs. 18. Silver Case Rs. 27.
Please Write if you want Small or Big size.
000000000

E. A. WATCH COY., 36, Rattan Bazaar,
THE POPULAR HOUSE FOR WEST-END WATCHES. Madras. E. C.

A Majic Cure for Scorpion Sting.
సర్పవృశ్చిక విషసంజీవిని.

(రిజిస్టర్డ్ ట్రేడు మార్కు)

దుఃఖమునో వయ్యవారు సుఖోపముతో పోవుదురు.
గుణము లేదని రుజువు చేయువారిలకు రూ 100 ఇవాలి.

ఇది ప్రతి కుటుంబమునం దుండే
వలసిన మౌఖ్యవస్తువు. అండ్ల
యూనాని చోరుల వైద్యులచే పొగ
డ్రగాంచబడియున్నది. ఎన్ని దినము
లయినను మందు గుణముమాత్రము
తేలునకు మాత్రమే కాక ఎలక
కుక్క, చాము, జిట్టి మొదలగు
విషజంతువుల కాటులకు నుపయో
గించును. నెలపాకల్ 1-కి 0.5-0
పోస్తేజి 0.3-0. 1 దశక పాకల్
నెల రూ 5-0-0. పోస్తేజి పేజి.

నాట్య ౩2 ప్యాకెట్లు తెప్పించుకొనువారికి పోస్తేజి ఇవాలి
100 కి 25 రూపాయలు కమిషన్ నియ్యబడును.

చిరునామా:— ధనలక్ష్మి కంపెనీ,
చేక మేస్ట్రీ వీధి, సోకారుపేట పోస్టు, మదరాసు.

వ్యవసాయము

మాస పత్రిక.

అనేక నూతన వ్యవసాయ విషయము లిందు బోధింప
బడును. భూములనెట్లు బాగుచేయవలెనో, ఎట్టిపంటల నెట్లు
పండింపవలెనో, తోటల నెట్లు వృద్ధిచేయవలెనో, ఎట్టిపంటల
కెట్టి ఎరువులు వేయవలెనో, చీడల నెట్లు నివారింపవలెనో,
గవ్వకాగ సంఘమునని లాభము తెట్టివో మొదలగు వనేక
విషయములు దీనివలన తెలియగలవు. ఇందు బోధింపబడు
క్రొత్త పద్ధతులు వ్యవసాయాభివృద్ధికి మిగుల దోహదమును.
వ్యవసాయదారులకు చాల నుపయోగకరముగ నుండును.
ప్రతిమాసమును నుమారు 40 పుటల గ్రంథము పంపబడును.

చందా సంవత్సరము 1-కి 2—0—0.

రావు సామోబ్ జి. నారాయణస్వామి నాయుడు
గారు బి.ఏ., వ్యవసాయ పత్రికాధిపతి,
ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

DO YOU USE
ORIENTAL
(730) **SOAPS**
THE BEST
FOR ECONOMY
&
COMPLEXION
ORIENTAL SOAP
FACTORY:—
GOABAGAN, CALCUTTA.

ఆదిపచ్చికాన లేక జన్ను

తులం 1 కి రూ. 3-8-0

తామర తైలము

డబ్బి 1-కి వెల 0.4-0 12-కి రూ 2-10-0

అ మృతాంజనము.

అన్ని నోపులకు సిద్ధపడదు.

చక్కని డబ్బిలో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.

శోభాశక్తి కల్పకము, మంచి తులము 1-కి ... 80-0-0

గోగోజనము, మంచి " ... 7-0-0

కుంకుమ పువ్వు తులము 1-కి ... 2-0-0

రసభస్మము తులము 1-కి రూ 0-10-0

పచ్చకర్పూరం " ... 2-0-0

మంగుకు నూనె సీసా 1-కి ... 0-6-0

బాలాచ్యుతము సీసా 1-కి ... 0-12-0

అమృతాంజనము డిపో, నందరాసు.

అష్టమశైవ మహాసభ.

రాబోవు శైవమహాసభ నరసాపురము

తాలూకా మినిమించినపాడు అగ్రహారమునందు

అయ్యగారి ఏకేశలింగముగారు జరుపుట కాహ్వాన

ముచేసిరి. సభ వైశాఖ బహుళ నవ్వాదశి, త్రయో

దశి, చతుర్దశిలకు సరియైన మేయి 18, 19, 20 వ

తేదీలందు జరుగునట్లు లేర్పాటులు చేయబడినవి.

మాహేశ్వరులందరును సభకు దయచేసి సభను

జయక్రదముగ జరుపుకొనెదరు.

నివేదనాది తైలప్రేషన వర్తకు దిగి పాలకొట్టి

కాటవమీద గల మారుతేయ మీదుగ మినిమించినపాడునకు

మాగ్గుము

Jewels! Jewels!! Jewels!!!

పెద్ద చిన్న, మధ్యగతుల కమ్మలు రూ. 85, 25, 80

ఒక రాయి మూడు రాయి బులాకులు రూ. 10, 18 1/2. ఒక్క

రాయి అంటిబోడు రూ. 20. మూడు లేక ఎనిమిది రాయి లేన

రులు రూ. 6, 10. ముక్కు పుడక రూ. 8. పువ్వురాయిల

కన్న మెరుగులున్న ఇవి టేవల్ రాయిలే చేయబడినవి

20 రూపాయలకన్న ఎక్కువ ఖరీదు ఆర్డరులకు 10

రూపాయలు డిస్కంట్ గా పంపబడెను.

వి. పి. పోస్టుఖర్చును ప్రత్యేకము.

పి. ఎన్. నరదాచారి, నగలేష్యురకర్లు

(754) నైగాపేట, మహారాష్ట్ర.

మోహినీ తైలము:— శ్రీ పురుషులు వాడు

టకు యోగ్యమైనది. మెదడుకు చలువ చేయును,

నెండుకలు గాలకుండును. నెండుకలు నునుపు

దేరును. సువాసన గలిగియుండును. 0-12-0.

అమృతేశ్వరమణి, బొంబాయి అండ్ మద్రాసు

మె. టి. పి. బస్సు కార్లు.

కాంటినెంటల్ అందు రివల్విక్ బస్సు కార్లు

సకాలమున అతిశ్రద్ధముగ సరపరా చేయుటకును

హిందూ దేశ పరిస్థితులకు తగునట్లును రేడియోటరు

వగైరాలతో సహా 20 లేక 25 మంది కూర్చుండు

టకు తగినవి యున్నవి.

విలాసము:— మోగోజ, రాయపేట,

(758) మద్రాసు.

జీర్ణరసాయనము:— ఈమాత్రలను సేవించుట

వలన అన్నము వచనమగును. జీర్ణకోశము బాగు

పడి రసస్రావము క్రమముగ గలుగును మలబద్ధ

ము మానును. 25 మాత్రల డబ్బి 1-కి వెల 1-4-0.

అమృతాంజనం డిపో, 109, శ్రీరామ్, బొంబాయి.

7, తిరునెల్వే వీధి, మద్రాసు.

బాధాపీడితులకు వరము: ఐవోడిక సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిల్లా

ఆశుకభృంగు రక్తమువలన జనించు జాడ్యములకు కీరీటుమంటి మందు. కురుపులను, మచ్చలను గండమాలలను పుండ్లను, ప్రాచీనోష్ణలను అన్ని విధములవలన గలగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుద్ధకారిణి (28)

వివాదాస్పదపరిల్లా గుణ నిమిత్త నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యపచ్చినను అన్ని విధములైన రోగములను పోగొట్టును. పీరియసుందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధమును కారణమందగును నోష్ణలను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. శరీరాశోగ్యమును గలగ జేయును. 16 శోభాలవర కుండుటకు 4 టేబుల్ స్పూన్ల చుట్టిలలో అమృతము.

ప్రాప్తి:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనస్వాడి. నెం 2 బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi. No. 144 No. 2 BOMBAY.

ఆంధ్ర సర్వకళాశాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే

కావబడినది. వెల 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్ర సర్వకళాశాల-విద్యా ప్రవృత్తి, 6 తంబులెల్లి వీధి, నందరాసు.

నికబాపాలిపి ప్రశంస

ఇది నెన్నెలకంటి అప్పారాయ విరచితము.

వెల 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

ఆంధ్ర సర్వకళాశాల-విద్యా ప్రవృత్తి, 6 తంబులెల్లి వీధి, నందరాసు.

చవిదముయినది.

టటోవంస్తాక 490

301

పాశ్చాత్య వేంకటాచల 594

పండితులచారి సిద్ధాపథములు.

యోగ్యతాపత్రములు.

మ॥ గా॥ డాక్టర్ ప్రభాకర్ ఫెలో ఆయుర్వేదిక్

యూనివర్సిటీ, గ్రాజుయేట్. ఎన్. కె. ఇన్స్టిట్యూట్,

లండన్ కన్వల్టింగ్ కమిటీ ఎగియర్ జే. సం. 2. బొంబై,

వీరు వ్రాసినది. తమ "లోకాయుధార కస్తూరి మాత్రలను,

ఉపయోగించుటవలన, శ్వాసోచ్ఛ్వాసముల వ్యత్యాసము,

అక్షయము, మలబద్ధము, ప్రక్కనోష్ణి, కడుపునొప్పి, అన్నా

కజ్వరము, పిత్తసంబంధరోగము, బిడ్డల యుతుకవాతముల

న్నియు, శీతగుర్మ్యము, తమకద్ధక ప్రతిదీనము వచ్చునోగు

లకు, నీకస్తూరి మాత్రలచే, శుద్ధి జైర్మలు ముఖ్యముగా

నీయకలయు నని శిఫారసు చేయుచున్నాను.

మ॥ గా॥ పి.ఎస్.ఆయుర్విశ్వాస్, సీనియర్ సర్జన్,

స్వామివారి కమిషనర్, మైసూరు గవర్నమెంట్; వీరు వ్రాసి

నది "లోకాయుధార కస్తూరి మాత్ర"లను సేవయోగించి

యున్నాను.

పండితులు వారిచే ప్రతికయందు ప్రభువరచినట్లే

అనేకోష్ణిష్టమగు, గుణాలను ఈమాత్రలు గలిగి యున్న

వని సేవచెప్పుట కానందభరితుడే నగుచున్నాను.

రిజిస్టరైన యాచార్యపారగురులు, ప్రతి సీసానుండును

శంకున; చూచి తీసికొనవలెను.

వైద్యశాలలో ననేకవిధముల గునట్టియు సుపయోగక

రములగు కిగ్నాటక మూలికలనుండియు యోషధములను

తయారు చేయుచుండును."

అనుపానపత్రము, ప్రతిసీసాతో గూడి

యుండును. 280 మాత్రలన్న సీసా 4 అణాలు,

మాత్రమే.

6 సీసాల నొకసారి తేప్పించుకొనిన

టపాల ఖర్చునోచేరి రూ 1-8-0

12 సీసాలొకసారి కొనిన 2-12-0

25 సీసాలొకసారి కొనిన 5-0-0

సమస్తరోగములకు మార్గదర్శి అయ్యున్న

దీగు సిద్ధాపథములు నొకటము.

విలాసము:— శ్రీ సీతా రాఘవ వైద్యశాల, మైసూరు.

రోమసంసారి.

బాద్ షాహి స్టోప్

ఈ మాత్రలకే 40వారి ఒకతూరి ఉపయోగించుటవలన

దేహమందలి యేర్పాటున యుండు రోగమును చెడుపులేక

శుద్ధముగాను యెటువంటి మచ్చలలేకయును బాధలేకయును

నివర్తించును. చర్మముయొక్క స్వభావమైన రంగును కాంతి

యు పోగొట్టని స్టోప్ ఇది ఒకటే. (744)

వెల 3 బిల్లులకు వెల 1-కి రూ 1-0-0 వి. పి. ఖర్చు 0-4-0

స్టోల్ ఏజంట్:— మేతా పురుషోత్తం మూర్తి,

29 చైవాబాద్ రోడ్ ఫోటోగ్రాఫిక్ కంపెనీ, మద్రాసు

ఆంగ్లేయ వైద్య యోగచంద్రిక

డాక్టరు వి. గోపాలకృష్ణ యం.డి. గారివలన

తెలుగుభాషలో రచియింపబడినది. శ్రీ పురు

షాదులు తమ తమ కుటుంబములలో తలసించు

సమస్త వ్యాధులకు స్వంతముగ వైద్యముచేసికొను

నటుల సులభవెలకు లభించే మంచి యోగములు

యందు చేర్చబడియున్నవి. ఆయుర్వేద, యూనాని,

ఆంగ్లేయ వైద్యలయొద్ద యీగ్రంథ ముండి తీరవల

యును. ప్రతిగ్రంథమును యీపుస్తక మావశ్య

కము. దీనివెల రు. 1-4-0 మాత్రమే.

పు. లక్ష్మీనారాయణ శాస్త్రిగారు వి. ప,

(750) చూబీ, హవాస్, కాకినాడ.

హనుమాన్ బోరక్సు సబ్బు.

దీనియందు సంచీవి

తుల్యములగు వస్తువులు

చేరియున్నవి. చెల్లినం

బంధమును పుండ్లు, దు

ర్దగ, జ్వర, పొడలు మొ

దలగు చర్మ వ్యాధులు

అత్యల్పవ్యయము 1-1

గగును. చర్మమునకు మృదుత్వమును, మనుపును, నా

యిచ్చును. అన్నిచోట్లను క్రయమునకు కొరకును. ప్ర

మా హనుమాన్ గుర్తు బాగ్ త్రాగా గునిం

ఎన్. రంగనాథం శ్రేష్ఠి అండు బ్రదర్స్, మద

Large T. W. 3

అపూర్వ వాఙ్మయ పరిశోధనము

II పూర్వ సంచికానుబంధము

నిశ్చయమున కొమ్మయ శ్రీనాథుని కాలమువాడు; తన జీవితాలిలాసమును పీఠభూతా రెడ్డి తమ్మున కంకిత మిచ్చి యున్నాడు. ఇతని కవిశ్యము చాల మధురముగా నుండును. ఇద్దఱు బసవన్నలును కవితాప్రాధియలో అల్లసాని పెద్ద నాయునకు తీసిపో రని దృఢముగా చెప్పవచ్చును. సోమయ్య భరతము, ఉద్భృత పద్యములను బట్టి చూడఁగా, భారతీయ నాట్యశాస్త్రమునకు సరి యైన యనువాద మని తోచుచున్నది. సర్వదేవయ యాదిపురాణమును ప్రభావంద్రుని జీవేంద్ర పురాణమును మన భాషలోని జైన కావ్యములు, కవి జనాశ్రయకర్తలకు గురు మగు వామేంద్రచూడామణి జినసే నని యాదిపురాణమును తెనిగించినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. వామేంద్రచూడామణి పదము. కేవలము విరుదము గావున సర్వదేవయ్య యనునది అతని నిజనామ మేమో యని ఒక యూహ పొడకట్టుచున్నది. తక్కిన కవులను గూర్చి మన కేమియు తెలియరాదు. ఇటీవల సాహిత్యపరిషత్తువారికి ఇట్టి సంకలితగ్రంథ మొకటి లభించినది. దానికి తుఫి మొదలు లేకుండుటచే క్రోడీకరించినవాని నామము తెలియరాదు గాని, ఉద్భృత కావ్యనామములను చూడ, అదియు క్రీ.శ. 1550 ప్రాంతములలో కూర్చబడినట్లు తోచుచున్నది. ప్రబంధ రత్నాకరములోని పేర్లు మెక్కులు దానిలో కూడ నున్నవి. ఏదేనిమిది క్రొత్తనామములు కూడఁ గలవు. దీనికి సాహిత్యపరి షత్తువారు ఉదాహరణపద్యగ్రంథ మని పేరిడిరి; పద్యరత్నావళి సూక్తిరత్నావళి మొదలగు పేర్లు శ్రావణభగములుగా నుండవచ్చునేమో? వై చెప్పిన గ్రంథములు గాక ప్రబంధముని భూషణము ప్రబంధసారము, కావ్యసారము సారసంగ్రహము మొదలగు క్రోడీకృత పద్యగ్రంథములు ఏదేనిమిది కలవు. వానిలో కవినామములును కావ్యనామములును పేర్కొనఁ బడనందునను ప్రబంధమునిభూషణము తక్కి తక్కినవి నా యొద్ద లేకుండుటవలనను పద్యము లేచ్చుచున్నట్లునుండి గ్రహిం పఁబడినవో తెలియదు. ఈ సంకలితగ్రంథములు గాక పూర్వ కవుల మధ్యకవుల కాలములలోని గ్రంథములు కొన్ని కొన్ని నాకు లభించియున్నవి. అట్టివానిలో బృహత్కథ కనువాద మగు సూరన యుదయనోదయ మొకటి. ఇది సంపూర్ణముగా రచింపక మునుపే గ్రంథకర్త చనిపోయినను, రచించినంతమ ట్టుకు అతిమధురచన కలిగియు ప్రాశముగా నున్నది. ఇటీవల తంజావూరుసంస్థాపత్ర గ్రంథభరదారమును సంపూర్ణముగా శో ధింపఁగా, అనేకాంధ్రకీర్త పద్యములు సంస్కృతాంధ్రము లలో కావ్యాలంకార న్యాయ వ్యాకరణ మీమాంసాది శాస్త్ర ములలో బహుగ్రంథములు రచియించినట్లును వారెల్లరు మన దేశాభిమానమునకు హేతుభూతు లగు మహానీయు లనియు సంస్కృతభాషాగ్రంథకర్తలైనను మన కాదరణీయు లనియు మనము గమనింపవలసియున్నది. అట్టివారిలో, కావ్యప్రకాశ వ్యాఖ్యాతలు సరస్వతీతిర్థుడు భట్టగోపాలుడు, కాకల్య మల్లుడు, కోలచెలమ మల్లినాథుడు, అభివర్ణభట్టాచార్యుడు, వీరభట్టలుడు, అభినవమయూరుడు మొదలగువారు ప్రశస్తి లు. ఆంధ్రభారతి మఱు తెలిసినంతలో తూర్పు చాళుక్యుల కాకతీయుల నెల్లూరి తెలుగువోగుల రెడ్డిరాజుల విద్యానగర నరపతుల తంజావూరు నాయకరాజుల మధురనాయకుల పురు కోట తొండమానురాజుల సామ్రాజ్యములతో వృద్ధిక్షీణములు చెందిక్రమముగా దక్షిణాభిముఖియై నేటికాలమున కేవలము ప్రజలచే నాదరింపఁబడుచున్నది. వై చెప్పిన రాజ్యపరంపరలో చాళుక్యకాకతీయుల కాలములనాటి గ్రంథ సహస్రములు నామములు కూడ నిలువక నష్టమయినవి. కాకతీయగణపతి యొక్క గజసేనాధిపతి యగు జాయదండాధినాథుడు స్మృత రత్నావళి యను నాట్యశాస్త్ర మొకటి రచియించియున్నా డు. అది కవిత్యమునందు కూడ చాల ప్రాశమైనది. దానిని శ్రీరంగమునందు పరిపాలించుచుండిన చాళుక్యహరిపాలుని సంగీతసుధాకరమును వార్యుడేవుని సంగీతసమయసారమును చదివిచూడఁగా, ఆంధ్రకర్ణాటరాజ్యములలో కావ్యాలంకార సంగీతనాట్యశాస్త్రములందు చాల సరిశ్రమమును అభివృద్ధియు చేయఁబడె నని తేలుచున్నది.

ఈ స్మృత రత్నావళి కవిత్య మతి ప్రాశముగా నున్నది. మొదటి నాలు గధ్యాయములు ప్రాచీన పద్ధతి యగు మాగ నాట్య మనియు తర్వాత నాలు గధ్యాయములు సవీన పద్ధతి

యగు దేశ నాట్యమనియు విభాగ మేర్పఱపఁబడియున్నది. నాట్య సంగీతశాస్త్రములు కాశ్మీర, లాట (Guzerat) సా రాష్ట్ర, మాళవ, కర్ణాట (కుంతల, వసవా, యాదవ రాజ్య ములు), ఆంధ్రమండలములలోఁ జాల ప్రసిద్ధికెక్కి యుండెను. ఆంధ్రులును కర్ణాటులును దేశమాగములలో నన్నిటిని గని పెట్టిరి. ఈ నూతనపద్ధతు లన్నియు మానసోల్లాసమున ప్రజా సోమేశ్వరునిచేతను, స్మృతరత్నావళిలోను హరిపాలుని సంగీత సుధాకరములోను విస్తరముగాఁ జెప్పఁబడినవి. జాయ సేనాధి పతి గ్రంథాంధ్రములో గణపతి దేవుని గూర్చి “ప్రేక్ష్యప్రజ్ఞామతిశయవంతి స్వామిభక్తింనుహ్వా దాకామారాధనపత్యసో జాయనంయంసమర్చ శుంధ్యామాత్యేనకలమున స్వేద్యమాయోజయంతం వాచాంపత్యహరివకలా క్లాసునీయవ్యవైవత్. జిత్యాశోక్త్యేణస్వప్రదంబలధిశనాం స్వస్థిరీకృత్యలోకం సంగీతసోపభోగంసకతుకమనస స్వామిసఃకాస సేన తస్మాభీష్టస్యభాస్వస్థ్యేయమరనిధం స్మృతీలాయితస్య ప్రాప్తోఽసాకాస్త్రమేతద్రచయతిచతురం స్మృతరత్నావళితి.” అనియు బంచమాధ్యాయ ప్రారంభమున “భవంతిధరణీపాలాః ప్రాయోజాభివప్రియాః తస్మాత్ప్రీతియేఽన్వాపి యద్యుసత్పద్యతేనవం ఇదానింభారతేవై కాలేవైవస్వతాంతరే కలాయాతేతువైవ భూతవాణాని సాగవైవైవైవై మితేస్యానందసంక్షేపే జగదానందదాయినీ తత్వత్కులమెల్లాసి యశఃప్రాలేయశోచిసి. ప్రతాపతపనప్రాధి తాపితా రాతిమానసే శత్రుప్రాణానిలాహర త్విభాక్షేయశోచి విక్రాణనపయఃపూర నిర్ధారకలికల్మషే త్యాగధిఃకృతరాధేయ కామభేషసుద్రుమే రూపలావణ్యభాగ్య సప్రదయకరధ్వజే..... మాగ్దేశవిభాగ్య వివేచనవిత్తజే మహారాజాధిరాజేఽస్మిన్ గణపత్యనశ్యకే సముద్రమేఖలామేనాం బాహునాంక్షత్తిమాం యాదేశీనద్ర తేలోకే సాఽస్మాభిఃకథ్యతేస్ఫుటం.” అని చెప్పుచున్నాడు.

✓ రుద్రదేవుని కాలమున వీరభట్టదేశికుఁడును వీరనారా ధ్యుఁడును, నాట్య సంగీత కామశాస్త్రజ్ఞులై యుండినట్లు తెలియుచున్నది. స్మృతరత్నావళిలో చాళుక్యచక్రవర్తియగు త్రిభువనమల్లుని పుత్రుడు సోమేశ్వరుడు (భూలోకమల్లు డు) అనేక నాట్య సంగీత నూతనపద్ధతులు కనిపెట్టినట్లు చెప్పఁబడినది. కుండలి యను చారివిశేషము సార్వభౌమేనునా కనకకుడు ఉపదేశింపఁబడితత్కాలముగ సారాష్ట్రమహారాష్ట్ర దేశముల ప్రయగముకాగా, దానిని నర్తించి చూపుచున్న యొకానొక భిల్లశ్రీతి సోమేశ్వరుడు గొండిలి యను నిండుక ణ్డయకల నారీవిశేషమును నేర్పిసామాజికమల మెప్పించె నని స్మృతరత్నావళిలోఁ జెప్పఁబడినది.

“కల్యాణకటకే పూర్వం భూత మాప్య మహాత్మనే స్వస్థింతి మథగాయంతిం స్వయంప్రేమ్య మనోహరం ప్రతీనిర్మితవాక్ భృతి గొండిలి విధమిశ్యయం తతో భిల్లి మహారాష్ట్రీగొండిలి త్యభిధీయతే ”

అని యున్నది. “గొండిలి పరిశోధింప ” అను చోట్ల గొండిలిశబ్దము చారిభేద మని గ్రహింపవలయు. ఇట్లే వాగ డము, చచ్చిరి, చిందు, కంతుకము, కొల్లాటము అనునవి స్మృ త్యవిశేషములు. ప్రజాసోమేశ్వరుని మానసోల్లాసము (అభి లషి. తోగ్ధచింతామణి) తంజావూరు గ్రంథభరదారమునఁ గలదు. దీనిలో నూ ఆ ధ్యాయ ము లకు అఱువదినాలు గధ్యాయ ములు మాత్రమే గలవు. నగళ శాస్త్రము రాజ గృహనిర్మాణము, చిత్రలేఖనము, రాజోప భోగములు, కామశాస్త్రము, కావ్యవిసోదములు మాత్రమే లభించిన భాగములఁ గలవు. నష్టభాగములో సంగీతనాట్య శాస్త్ర ప్రశంస యుండు నని తోచుచున్నది. ఈగ్రంథము మిక్కిలి యుపయుక్తమైనది. దీనిలో రాజోపభోగ ప్రకరణ మున, వస్త్రములనుగూర్చి చెప్పుచుఁ గింది పట్టణములు నేత త్తరఁ బ్రసిద్ధులు లని వర్ణింపఁబడినవి.

“పోవోలపుర జాతాని విరజిల్లభవానిచ అవంతిశ్రేణజాతాని సువర్ణానిలఘూనిచ నాగపట్టణ జాతాని పాండ్యదేశోద్భవానిచ అల్లికాకరజాతాని సింహాశ్వద్విపజాన్యపి గోపాకాశాన జాతాని గజాక ప్రోద్భవానిచ

అజిలావాటజాతాని సురాపురభవానిచ గుంజణశాన జాతాని మూలశానోద్భవానిచ తొడ్డిదేశ సముత్థాని పంచపట్టణ జానిచ చీన జాతాని దివ్యాని మహాచీన భవానిచ .....ప్రత్యలేఽధిక రంగాని రంగితాని చ యంత్రకైః తంతుసంధ సురత్తాని నానావర్ణాకృతీనిచ పంజిస్తా రాగరత్తాని లాక్షాద్రవ యంతానిచ కొనుం భరస సిక్తాని సింహారాయణితానిచ హల్ద్రా రాగమిత్రాణి నీలరాగోత్పన్నానిచ అభయానిచ (?) కృష్ణాని నీలానీల మయానిచ కుంపింశసవర్ణాని కేకపింశ భవీనిచ..... వీరపుక్తక సేలాక ప్రచ్ఛదాపా దిరాజుచ (?) పట్టికాచ పట్టిపట్టి పట్టాస్య వివిధాః కుభాః అంగికాచ రఘోష్ణేషు ద్వాపికా వివిధాకృతీః”

అని. ఈ పట్టము ప్రాచీన మని తెలియుచున్నది. నాచనసోముఁడును “పిడుగు వేచిక తలలోపియాంగు మెక్కొ” యని యుత్తర హరివంశములోఁ జెప్పెను. మానసోల్లాసము లోని చిత్రలేఖన విస్తారమే కాక శ్రీపురుషభరణముల వర్ణ నము కూడ చరిత్రకారులకు కు పయోగిం చు ను. ఇట్లు బహుశాస్త్ర విషయములు గల గ్రంథములలో కళిది బసవ భూపాల విరచితమగు శివ తత్వరత్నాకర మొకటి. వానినెవ్వ రెఱుంగకుండుట చాల శోచనీయును. ఇంక నీ దినము మెక్కు గ్రంథములనుగూర్చి చెప్పట కవకాశము లేనందున విద్యానగర తంజావూరు సంస్థానములఁ బ్రసిద్ధికెక్కిన శ్రీకవులగుగూర్చి యిండుక చెప్పెదను. కంపరాయని భార్య యగు గంగాదేవి తనవెనిమిటి సాశ్వగుండ రాజుతో శ్రీరంగగురురావురములను జయించిన ప్రశంసలకు చురురా విజయ ముమేర నొక కావ్య ముగాఁగూర్చినది. ఈమె కవిత్యము చాల మధురమై ప్రతిపద్య రసాస్పదముగా, “సావైదర్భరారాం వాసం కాలిదాసాద నంతరం”అని పొగడఁదగినట్లున్నది. అయ్యతరాయల ప్రియు రాలగు తిరుమలదేవి వరదాంబికాపరిణయ మును పేర నమృత రాయల వివాహమును వర్ణించుచు నొక చంపు కావ్యమును కూర్చెను. తంజావూరాధీశ్వరుఁ డగు మహాకవి రఘునాథుని ప్రియురాలగు రామభద్రాంబ రఘునాథాభ్యుదయ ముపేర నా రాజవిజయములను వర్ణించుచుఁ బండ్రిండు సర్గలలో నొక కావ్యమును రచించెను. తిరుమలాంబయను నామభద్రాం బయను నమృతరాయ, రఘునాథ రాయలకు వలయు ప్రేమ పాత్రము లనియే తోచుచున్నది. దేవీపదమును జెందినవారు కారు తిరుమలాంబ శూద్రశ్రీ అయ్యతుడు క్షత్రియుఁడట. ఈ రామభద్రాంబయ, మధురవాణి, కృష్ణాజి, చంద్రరేఖ, రంగాజి మొదలగు విద్యావతులును రఘునాథ విజయరాఘవ సభలలో వెలసి కనకరత్నాభిషేకములను గాంచినవారు. వీరలలోఁబెక్కిండకుఁ జెంగల్వకాళియ యనుకవిగురువై నట్లు తెలియుచున్నది. అతని రాజగోపాలవిలాసములోఁ గృతిపతి విజయరాఘవ భూపతి కవితో నిల్లుచెప్పుచున్నాడు.

“ఘటికాశతగ్రంథ ఘటినోత్పటనవీరపాండిత్య గరిమలు భ కి య నం గ | నోత్పర్గోత్పర్గికోదారసగర్భసందర్భ మానని సన్నుతింప | మా కం ద మం జ కి మధురమాగు ర్యరచనావిశేష మా రాయపంగం | బరిహృతేతర యుక్తిభాగ నాతవకథాచాళుక్యధ్వజ సన్నుతింప కయ్య దినముల రామ భద్రమృతవారు | నేడు కృష్ణాజి కవితల నేర్పుమొససి | వినికి నేముట లెట్లు మీ ఘనతగాదె | కవివినుత చక్ర చంగల్వ కాళీనాశ్యం”

అనియు, చంద్రరేఖను గుఱించి, “మొఱుగుల తిరున నిరుగడ నిలుచుచు మను బంగారుపా వడలు మొఱయఁ | బజపుగా వలగొన్న గౌను మండలముల హరువున నపరంజి యగలమర | మొగిలు మొత్తంబులు మోహ రించినరీతి పమ్మసాంత్రాణి ఘాపములమర | విద్యావిశేష ముల్ వేత్త్యోవివరించుమానడిక బిరుగువాద్యములు మొఱయ | వీరవేంకట రాయ పృష్ఠ మహేంద్ర | దత్తబహునిధి బిరుద ముల్ దినయండ | సముఖమున నిల్చియామధురంద్ర రేఖ వివిధవిద్యలువినిపెంచె వింతయఁగ.”

అనియుఁ గలదు. రంగాజి యుపాపరిణయ మున్నాడు దాసనిలాసాని గ్రంథములను రచించెను.

రఘునాథుఁడు విద్యావత్, సాతమునఁ గృష్ణరాయల కంఠె నెక్కుడనియుఁ దానును మహాకవియనియుఁ దెలియు చున్నది. అతనిమంత్రియగు గోవిందక్షితుని కుమారుడగు యజ్ఞ నారాయణ దీక్షితుఁడు; చక్రచక్రవర్తి తనసాహిత్య రత్నాకరములోను, రఘునాథ విలాసములోను సనప్రభువే తనకు విద్యాగురువైనట్లు చెప్పుచున్నాడు.

“కావ్యాంశువు నాటకాదికలనా పాండిత్యమత్యస్సతం సర్వజ్ఞోద్యమనాథ భూతతమభోయస్య పదిత్యస్యయం ఆదానంగురుదక్షిణామభిరుతా మహ్నోహోద త్తవాక్ కల్పాలంకరణం నిజంచపదకం పాదాంగదంకంకణం.”

ఈ పీఠికను మహాపండిత మంత్రిపుత్రుడు, కేవలము రాజకూటిగాఁ జేసినట్లు తలఁపఁగూడదని చేరుకూరి వేంకట పతి, వేంకటచుట్టి, కష్టాధ్వరి, రత్న భేటపీఠిత రామభద్రాం బాప్తయ్యదీక్షిత ప్రముఖుల స్తుతి సహస్రములచే నిశ్చయమగు చున్నది. ఇంకను ననేక గ్రంథములు లభించియున్నవి. తంజా పురసంస్థాపకులందును గలవు. వానినిగూర్చి చెప్పబడు వ్యవధి చాల నందున నింతటితో విరమించు చున్నాను. ఆ నియామితిగాను పన్నాసకులు చెప్పిరి. ప్రతిభా కళముగా నరులేకరాది కవుల పద్యముల నుదాహరించిరి. అగ్రానాథి పతులు దేశాభిమాను లెల్లరు దేశ మంతటను గ్రంథముల నన్నిటి నన్వేషించి సంపాదించి యుద్ధగ్రంథముల నాద్యంతయు పరిశీలించి వానినిల్లెఱ బ్రదు రించి యాంధ్రదేశమునకు మేలిమి తేజలయు ననుట ప్రథమ కర్తవ్యమున సంభవము నూచించునట్లు కొంతసే పుషన్య సిందిరి. ఉపన్యాసకులను అధ్యక్షులను మూలాలంకృతులై సత్కరింపబడిన యనంతరము, ఈ సమావేశమునకు మూలభూ తులగు నాంధ్రప్రదేశ్ వాచకులు, విశేషించి విద్యాశాఖా కార్యదర్శి కాశ్యపాచార్యపాలరావుగారికిని అభినందనములు సమర్పించబడి సభ యంతటితో ముగిసినది.

ఆంధ్రవిద్యాధి మహాసభ.

I

ఆంధ్ర విద్యాధిమహాసభ ఆహ్వాన సంఘకార్యదర్శులు మాకులు వ్రాయుచున్నారు.

గత 9 వ తేదీన ఈ సంఘమువారు సమావేశమయి ఆంధ్రవిద్యాధిమహాసభ 81 వ తేదీని ప్రారంభింపబడవలయు నని తీర్మానింపబడినది. తొందర సమావేశమును కొలదికాలము ననే తెలుపవలెను.

మణిపల్లెణపు నోయిర్ కళాశాలయందు ప్రాథమిక నున్న ఎం. సుబ్బారావుగారు ఎం. ఏ. వై సంఘాధిపత్య మును వహించి సమ్మతించిరి. ఎన్. శ్రీనివాసాచారి, ఎం. ఎస్. రాఘవన్, వై. హనుమంతరావు, ఎన్. అనంతరాధ్యక్షులయ్య గారుల కార్యదర్శులగు నిర్ణయింపబడిరి.

మహాసభాధ్యక్షుని తరువాత తెలియజేసెదము. ఈ మహాసభ ఏదికైనా రాజకీయాలములను గాని వివాదపాత్ర కుములగు సంకతులను గాని తీర్చింపదు. ప్రతినిధుల చేర్చు కొనుటకు 8 అకాల నియమలయును. తక్కిన సంకతులను కార్యదర్శులవలన తెలియనగును.

II

సామాన్యసభమున ప్రక్రమసింహపురమున జరుగ జోవు నాంధ్రమహాసభ కిందుకంత ముందుగనో వెనుకనో యాంధ్రవిద్యాధిమహాసభ జరుగవలయు నని యెల్లరెఱింగియే యున్నాడు. అని నెల్లూరున జరుగవలసి యుండుటచే తత్కాల్పభావసంతయు నీ వత్సము నెల్లూరు విద్యాధిభుజముల వై నున్నది. కాని వారాకార్యమున నంతగా శ్రద్ధతీసికొనుట లేదని చెప్పబడు జరిగింపుచున్నాడు. నలు వైపులనుండివిద్యా ధులు మొఱుకెట్టిగా దీరంబగు మాసమున గాబోలు కార్య విద్యాధిమహాసభ మొకటి యేర్పడినది. అప్పటినుండి నేటివరకా కదవాసేమి కార్యము చేసికో యెంతవరకు నుండుచేసికో, మొట్టమొదటగా గావించికో, సభ యేతేదీల జరుగునటుల తీర్మానించికో, సభాగ్రంథ పాఠకీయ నిర్ణయించికో యీ విషయము తెలియు తెలియవలయును. ఉత్తరసభాగ్రంథ విద్యా ధులలో నెల్లూరున కపరిచితులగు కొందరు నన్నకుటుచే నే మొన్న నెల్లూరున పేరియుండి కార్యవిద్యాధిమహాసభ సభ్యుల లో నొకరి నొకరుగా వారి క్రిందివిషయముల దెలిసిరి. ఇతర వరకు భవ మేమాత్రము జను కాతేదు. గణిదు పుస్తకము లు మాత్రము తయారు యున్నవి. కార్యవిద్యాధిమహాసభా సభ్యులనుండియైన భవము వనూలు చేయబడలేదు. 2వ తేదీ సాయంత్రము నేనుచున్నటి కిరుదరూపాయలు/ చందా సంగ్రహి ప్రన్నము మాత్రము యున్నది. మే నెల 30తేది పూర్ణముగను జూను 2వ తేదీ యుదయమువఱకు సభ జరి గిన బాగుండునని మోచించుచున్నారట. అధ్యక్షువరచి క్రి కట్టించి రానుందిగారాధిగారిలో తేక శ్రీ కోపల్లి హను మంతరావుగారిలో యాహ్వానింతురట. వ్యాధిమహాసభావిష యిక పరీక్షల ప్రకంసయే లేదట. ఇంతకు గార్యదర్శిగారు

ఆంధ్ర గ్రంథభాండాగార సభ

(ప్రత్యక్ష సాక్షి)

ఈ గంజాము మండలమున బారువగ్రామములో జరు గుట తేర్పాటుచేయబడిన చతుర్థాంధ్ర గ్రంథాలయ మహా సభకు అధ్యక్షులయిన గౌ॥ భూపతిరాజు వేంకటపతిరాజు గారును గోవావరి కృష్ణా చెన్నపురి గుంటూరుమండలము లనుండి ప్రతినిధులును 200 మంది వఱకు 5 వ తేదీనాడు దనుచేసిరి. వారిని బహుకరించుటకు ఏ. పి. పాత్రోగా రును విచ్చి కనేమరును సన్మానసంఘ కార్యదర్శులును రైలు స్టేషనుకడకు పోయి ఉపాహారవిందులతో సేదదర్చి బారు వకు తీసికొనివచ్చిరి. గ్రామస్థులును సన్మానసంఘమువారును ఈ మహాసభలకు ఎదురువచ్చి తూర్వారావములు చెలంగ కర్పూరహారతుల్యులై వ్యగ్రోత్సాహ పూరితులగు నందే మాతరాది ధ్యనులతో జాతీయగీతములు చెలరేగతండ్రి పతండ్ ములుగ జనులు వెంటరాగ బసలకు జేర్చిరి.

6-వ తేదీ యుదయమున సభ సమావేశ మయ్యెను. ప్రథమమున సాంభోట వెంకయ్యగారు సమానావరతేత్యాది ఋక్సూలతో నుప్రకమణము జేసిరి. పిమ్మట పుల్లల నారా యణమూర్తిగారును కొందఱు బారురు భారతమాతనుగూర్చి యు ఆంధ్రమాతను గూర్చియు జాతీయగీతములను బాడిరి. సన్మానసంఘాధ్యక్షులగు ఆమ్మై పపరతు రామదాసుపాత్రో గారు తమ స్వాగతోపన్యాసమును జదివిరి. సుమారు 400మంది గణకు సభ్యులు సభ నలంకరించిరి. అందు ఋజ్ఞా శేషగిరి గావు, రావుసాహెబు గిడుగు రామమూర్తి, వెలిదండ శ్రీని వాసరావు, అయ్యంగి వెంకటరమణయ్య, అద్దంకి సత్యనారా యణరెడ్డి, జగన్నాథం పాడిభండంగ కెట్టి లక్ష్మీనరసింహం బులును రామజోగరావు, అయ్యగారి రామచంద్రరావురుజ్జాది కృష్ణమూర్తి, పి. గోపాలరావుగారు, మున్నగువారుండెరి.

సభాధిపత్యమునకు గౌ॥ భూపతిరాజు వేంకటపతి రాజుగారిని ఉపసాదించుచు రావుసాహెబు గిడుగురామ మూర్తిపంతులుగారు రాజుగారిని గౌరవింపచు నుపన్యసించిరి.

ఈ విషయమునే ఊటుకూరి గోపాలరావు అయ్యగారి రామచంద్రరావు గార్లును బలపఱచిరి. తరువాత సభ్యులు కర్పూరమూలాలంకృతులై పీఠ వలంకరించిరి. అధ్యక్షులు తమ యుపన్యాసమున వివరించిన ఆనేకముఖ్య విషయములను గూర్చి సాదరభావమున గరతాళ ధ్వనులను సభ్యులు చేయు చునదిచ్చిరి. అధ్యక్షుల యుపన్యాసము చనువుటకు అలంకట పట్టినది. పిమ్మట బాలకవి భోగరాజు నారాయణ మూర్తి గారు అధ్యక్షులయిన గౌ॥ భూపతిరాజు వేంకటపతి రాజు గారి గుణగణములను ఆంధ్రపద్యములతోఁ బ్రశంసించిరి.

అనంతరము ఆంధ్రదేశ గ్రంథభాండాగార సంఘకార్య దర్శులగు అయ్యంగి వేంకట రమణయ్యగారు సంఘపు గత పంచత్సర నివేదికనుజదివిరి. అందు గ్రంథాలయ సర్వస్వ ప్రక టనాది కార్యక్రమమును గూర్చియు అని వ్యాపింప వలసిన పద్ధతులందుగల కొఠఁజేలను గూర్చియు అందువలన సంఘము నకు వచ్చియున్న నష్టమునుగూర్చియు ఉద్యమ వ్యాపనమును గూర్చి సంఘమువారుచేయుచున్న పనినిగూర్చియు జిల్లాభోధ లు మునిసిపాలిటీలు గ్రంథాలయములకు జేయుచున్న సహాయ మునుగూర్చియు స్థాపింప బడియున్న జిల్లా గ్రంథాలయ సంఘములు వాని సమావేశములు తాలూకా గ్రంథాలయ సంఘములు వాని సమావేశములు మున్నగు వానిని గూర్చియు బకోడా గ్రంథాలయ ప్రదర్శన సందర్శము ను గూర్చియు ఆంధ్రదేశమునం దట్టివాని యావశ్యకతను గూర్చియు ఆంధ్రగ్రంథ విభజన పట్టికను గూర్చియు ప్రసం గించిరి. రాబడి చాలక అప్పతెచ్చినది రు 56-18-9. ఈ గ్రంథాలయ సంఘసమితును సంచార కార్యదర్శిగా కాకి

గ్రామాంతరమున శేగి యింతవరకు రాతేదట. వచ్చినతరువాత నివిషయము లన్నియు దీర్చానింతురట. మే నెల 30తేది నుండి యు నాంధ్రవిద్యాధి సభాప్రతినిధు లాదిగా గల వారికి భోజనమిచ్చుట కార్యదహాజన సభాసాంప్రదించుట, తెలి సిన విషయమంతయు దెలిపితి. ఇట్టి స్వల్పప్రయత్నములతో సభ యేలాగున జరుగగలదో మోచించి తదనుగుణముగ వర్తిం ప నాంధ్ర విద్యాధులు ప్రార్థితులు.

తడ.
6-5-17.

మొనంపాటి హనుమంతరావు.

నాడ వాస్తవ్యులగు మహ్మదజగన్నాథ శర్మగారిని నియో గించినట్లు వారు తెలిపిరి. గ్రంథాలయముల భావికార్యక్రమము ను బోధించిరి.

పిమ్మట మహాసభకు రాఁ జాల మి కి వ గ చు చు బోలవరం జమిందార్లు, రావుబహద్రులు కందుకూరిపిరే తేలిగంపంతులు, రావుబహద్రులు కిలాంబిరామానుజాచారి, విక్రమ దేవవర్మ, శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యకాశ్రి, ఏ.వి. రామయ్య ఆచారి వెంకటస్వామిశెట్టి, ఆంధ్రప్రచారిణీ గ్రంథాలయము వరాహగిరి వెంకటజోగయ్యగార్లు వ్రాసినలేఖలు చదువబడెను

తరువాత గ్రంథాలయ ప్రదర్శనమునందలి కొన్ని విష యములను గూర్చి జయంతి జగన్నాథంగా రుపన్యసించిరి.

సభకు మంధసరాజావారు దనుచేసిరి. అధ్యక్షులు తిరిగి సభ మధ్యాహ్నము 4 గంటలకు ప్రారంభింపబడునని యు అందుకొందఱు ప్రముఖులు వ్రాసిన వ్యాసములు చదువఁ బడుననియు నెలవిచ్చిరి. ఉదయమున 9-30 గంటల కీ కార్య క్రమము ముగిసినది. పిమ్మట గ్రంథాలయ ప్రదర్శనమున సం దర్శించుటకును కార్యక్రమమును గూర్చి ముచ్చటించుటకును మహాజనులు వేటొకచోట గూడిరి.

ద్వితీయ దినచర్య

7-వ తేదీ యుదయమున 7-45 గంటలకు ద్వితీ యదినర కార్యక్రమము ప్రారంభింప బడినది. మొనటి వివిధపురముల గ్రంథాలయముల కార్య నివేదనములు చదువబడెను.

భాండాగారము వలన దేశాభివృద్ధినిగూర్చి చింతింపెంట వేంకట రమణయ్యగారును, గ్రంథాలయములు - సాంఘిక సేవను గూర్చి న్యాయపతి నారాయణమూర్తిగారును, గ్రంథవిభ జనమునుగూర్చి పురాణం నూకకాశ్రిగారును గ్రంథాలయము లను గూర్చి కుప్పా శ్రీరామ శర్మగారును గ్రంథాలయోద్యమ మును గూర్చి నూక నరసింహ కాశ్రిగారును విద్యాభివృద్ధిని గూర్చి ఓడ్రమున మహాంతు రాఘవానంద దాసుగారును భాండాగారాభివృద్ధిని గూర్చి ఓడ్రమున మహాంతుగారు నుపన్యసించిరి.

తరువాత ఈక్రింది తీర్మానములు గావించబడినవి.

ప్రకృతము యూరపులో జరుగుచున్న ఘోరకంఠా మమున మనదక్రవర్తి గారికి సంపూర్ణవిజయ సంప్రాప్తిత్వతో కలిగించుటకు ఈ సభవారు పరమేశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నా రు. ప్రతిపాదకు లధ్యక్షులు.

రాజమహేంద్ర నివాసులును శ్రీకనురాయ పుస్తక భాండాగారధ్యక్షులును, ద్వితీయాంధ్ర గ్రంథభాండాగార మహాసభ ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులును అగు బారు శ్రీరామ నరసింహరావుగారి అకాలమరణమువలన గ్రంథాలయోద్య మమునకు గలిగిన నష్టమునకు ఈ సభవారు చింతిల్చిదు వారి కుటుంబమునకు సానుభూతిని తెలుపుచున్నాడు. ప్రతిపాద కులు: చింతింపెంట వెంకట రమణయ్యగారు, నూరి వెంకట నరసింహకాశ్రిగారు బలపరచిరి.

జనసామాన్యమును విద్యాభివృద్ధి చేయుటకు గ్రంథా లయములు ముఖ్యసాధనములు గనుక:-

(క) ప్రస్తుతము ఆంధ్రదేశమున స్థాపింప బడినగ్రంథా లయములకును పతనమందిరములకును మున్సిసిపాలిటీ, డిస్ట్రి క్టుతాలూకా బోర్డులయొక్క ప్రవృత్తముండియు ప్రావిన్షి య లు రివిన్యూనుండియు ద్రవ్యసహాయమును చేయుటకు సదుపా యములు గలగఁ జేయవలసినదని ప్రభుత్వమువారిని ఈసభ వారు ప్రార్థించు చున్నాడు. (చ) పుస్తకభాండాగారులకు పతనమందిరములను 1867 సం॥ 21 నెంబరు ఆక్టరు అనుసరించి రిజిస్టరును చేయుటకు చెల్లింపవలసిన రుసుము లేకుండగనే రిజిస్టరు చేయించుటకు ప్రభుత్వము వారిని సభవారు ప్రార్థించు చున్నాడు. (ట) దొంగత్త నమువారిచే బ్రకటింపఁ బడు వ్యావసాయిక పరి క్రామిక ఆకోగ్య విషయిక ప్రచురములన్నిటిని జిల్లాగజటు లను ఆంధ్రభాషయందు ముద్రింపఁబడు గ్రంథముల పట్టికలను ఆంధ్రదేశమునందలి గ్రంథాలయముల కన్నిటికిని ఉచితము గాదయ చేయింపవలెనని ప్రభుత్వమువారిని సభవారు వేదకు చున్నాడు. (ఠ) విద్యాశాఖకు సంబంధించిన ఉద్యోగిగణుల దగ్గఱ నుండు మాజిస్కూలంతరు మొదలగు పరికరములను జనసామాన్యపు ఉపయోగమునకు నొసగవలెనని ప్రభుత్వము వారిని ఈసభవారు ప్రార్థించుచున్నాడు: ఉపసాదకులు సాంభోట్ల వెంకయ్యగారు, బళ్ళమూడి వెంకటరమణ మూర్తి గారు బలపఱచిరి.

సమకాలికాభిప్రాయములు

(1)

యనద్వారత మహిళా సంఘము:—జన రాజవాసు గారి సతీమణి, యగు డొరొతి గారు ఆఖిలభారత నారీమణుల సమావేశము నేర్పలుపడలచి, తత్సంఘముయొక్క ప్రభు సమావేశమును అడయారులో ఈ నెల 8 వ తేది మంగళవార మునాడు గావించిరి. ఇది దిగ్విజ్ఞాన సమాజమువారికి మాత్రమే చెందినది గాదు. ఇం దందఱును జేరవచ్చును. మన హైందవ స్వరాజ్య సమితి లిందుకు దోడ్పడి, మన సోదరీమణులందఱక మత్సరము గలుగజేయుట ముఖ్యము. (న్యాయుండియా)

స్కాట్లండు దేశీయుడును, 80 సం॥ముల వయసు గల వాడునగు డాక్టరు జేమ్స్ పీరరు "అనునాతడు ఎత్తుకిరణముల" మించియుండు నూతనాంశము నొకదాని కనుగొనెను. చీకటిగదిలో యత్తుకిరణముల సహాయమున శరీరములోనుండు అవయవములు ఎమితులు ప్రతియులు తీయవచ్చును. కాని, ఈతడు కనుగొనిన సాధనము మూలమున చీకటిగొట్టు సహాయములేకనే పట్టపగలు బహిరంగ ప్రదేశమున పైని వివరింపబడిన ఫోటో గ్రాఫుల తీయవచ్చును. శరీరమునుండి పుట్టు విద్యుచ్ఛక్తిని వినియోగించి యాతడిట్టి ఫోటో గ్రాఫుల తీయునట. (అమృత బజారు పత్రిక.)

సామ్రాజ్యక యుద్ధసభవారు చేయతీర్మానముల విలువను నిశ్చయముగ గ్రహించుటకు హిందూదేశ ప్రతినిధిగ నవరు బోయెదవో ఆ ప్రతినిధి ఎట్లెన్నుకొనబడునో తెలిసికొనుట ముఖ్యము. హిందూదేశ కార్యదర్శియో లేక మరియే యుద్ధాగ్నియో హిందూదేశ ప్రతినిధిగ నుండుననుకొనిన ఆ ప్రాతినిధ్యపు హక్కు క్రమముగా వినియోగింపబడలేదని తేటపడుచున్నది. అట్టిది అపార్థకల్పనా ప్రాతినిధ్యముగ గూడ పరిణమింప గలదు. హైందవ ప్రతినిధులచే నెన్నుకొనబడిన హైందవులే హిందూదేశ ప్రతినిధులుగ నుండవలెను. —"మోడరను రివ్యూ" మాసపత్రిక.

"బొంబయి కోఆపరేటివు హాసింగు అసోసియేషను" అను సమాజముకట్టి బొంబయి నగరమున కలదని విరివిగ తెలియకపోవచ్చును. సంఘమునకు సర్. పి. డి. పట్టనిగా రధ్యక్షులు. గతసంవత్సరపురిపోర్టును సంఘమువారు ప్రచురించియున్నారు. అందుమూలమున బొంబయి నగరమున గృహనిర్మాణ సంబంధమగు సహకారసంఘములు పెక్కున్నవని స్పష్టమగుచున్నది. ఈసంఘములు నిజేశనముల గొని తమసభ్యులకొసగు చుండును. వారు తమస్వంత ధనముతో నాప్రదేశముల నిండ్లు గట్టుకొందురు. గృహనిర్మాణ విషయమున నీ సంఘములు వివిధములగు కార్యక్రమ విధానములు గలిగియున్నవి. మదరాసున ఇండ్లవిషయమున చాల యిబ్బందిగనున్నది. గిషిక యివట గూడ నట్టి సౌకర్యము లొసరించిన చాల బాగుండునని జప్తిసుపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

మన దేశమునకు నిద్ర ముఖ్యము. మనలో కొందఱు 4 గంటలు నిద్రచాలునను లేచి వాదమునకు 'నెపోలియను'ను ఉదాహరణముగ జూపుదురు కాని, యిటీవల చరిత్రపరిశోధనవలన, ఆ ధీరుడు దినమునకు 6 మొదలు 8 గంటల కాలము నిద్రించెడి వాడనియు, రెండుమూడు దినములు మరుగ నిద్రలేనప్పుడు 36 గంటలుగూడ నిద్రించెడివాడనియు తెలియుచున్నది. నిమిష మైనను వ్యర్థపుచ్చుట కంగీకరించి బెంజమిన్ ఫ్రాంక్లినును గూడ దినమున కధమును 6 గంటల కాలమునకు తక్కువగాకుండ నిద్రపోయెడువాడు. దీనివలన వీరియవయము నిద్రయందు గడపిన కాలము సామాన్యముగ మానవులు నిద్రలో గడపుటకు యుక్తకాల మని స్పష్టమగుచున్నది. మానవుడెక్కువకాలము పనిపాటులలేక నిద్రించుటగూడ మంచిది కాదు. మనలో చాలచుండియున్నవారు నియమితకార్యములు లేక పాడగుచున్నారు. కాన సరియగు కాలమున నిద్రించి, సరియగు కాలమున తమవైదికచర్యలను నడుపుకొనవలెను. అమిత నిద్రయు, అమిత కార్యచరణమును గూడ వర్జనీయములు. దేశమును నిమగ్నలేమ నలవాటు చాల లాభకారి. అందులకు ప్రగతి యాదవ సేవ చేయదగును. మరియు 8.9 గంటల సేపు నిద్రపోవు నలవాటు గలవారు 4 గంటల సేపు మాత్రమే నిద్రించుట హానికగునని వైద్యపత్రిక వ్రాసినది. (హ్యూమానిటీ)

పారిశ్రామిక పంచాయతీ సభ

పారిశ్రామిక పంచాయతీ సభవారి కార్యక్రమ మంతయు నాకస్మికముగ ముగింపబడినది. దానివలన గలిగిన యథార్థ ఫలిత మేమియో యిదివర కెవరికిని తెలియదు. ఇట్టి పంచాయతీ సభలవలన నెట్టి లాభమును నేరదనియే మా యుద్దేశము. వినుమిక్కిలి ప్రస్తుతమున్న చెడుగులను కడపుటయే పాని పనిగా నున్నది. ఈ సంవత్సరమున దొరతనము వారును ప్రజలును చేయవలసిన పని స్పష్టముగ గుప్పించుచున్నది. మూడు సం॥కులు సుబోధితములు: ఈ దేశమున క్రొత్త పరిశ్రమల సభివృద్ధి చేయుటకు దొరతనమువా లేమియు చేయలేదు. ప్రస్తుతమున్న పరిశ్రమల కై నవారు తగిన సహాయమును చేయలేదు. ప్రజలకు పారిశ్రామికవిద్య నేర్పుటకైన వా రేయోదనయు చేయలేదు. పై నానిలో 1.3 సం॥కులకు యుద్ధాటంకము వలన నేమియు చేయలేక పోతునని దొరతనమువారు వాదించవచ్చును కాని రెండవదాని చేయుటకు వారికే యాటంకమును గన్పించదు. కొనుబడి కాఖలములనున దొంత నమువారిప్పుడున్న పరిశ్రమలకు చాలింత సహాయము చేయుచున్నారా? ఈ సమగతిని కాసనసభలో అసభికార సభ్యులు గట్టిగ ప్రస్తావించెదరుగాక! మే మెత్తిగియున్న తవర కిటుల జరిగి యుండలేదు. దొరతనమువారి కొనుబడి కాఖ కేవల నిరంకుశాధికారమయముగ నున్నది. అందలి సభికులందఱును హైందవ వాంఛల నేనగించు యూరోపియనులుగ నున్నారు. హిందూదేశపు సరుకుల నతికఠినముగ పరీక్షించి వారు యూరోపియను వస్తువులకు విశేషాధిక్యత నొసగెదరు. ఇది మారవలెను. ఈవర్గమున హైందవులను ప్రవేశ పెట్టవలెను. యుద్ధమూలమున మన మీదేశమున నెంత స్వయంపూర్ణముగ నున్నారనో, ఎంతవరకు యాదంబరమును గలిగియున్నారనో కేవల అవసర మెంతవరకో మనకు బాగుగబోధపడెను. బాగుగ నాలోచించుకొని మన కెంతవర కవసరమో అంతవరకే ఖర్చు చేయుచు యూరోపియను వస్తుకాళి మంత్రమునకు వశిక్యతలముగా తృప్తికరింతురు గాక:—మోడరను రివ్యూమాసపత్రిక,

సర్ వాలెటైను పిరోలుగారు.

సర్ వాలెటైను పిరోలుగారిని హిందూదేశమున నే నిలిపి యుంచుచున్న ఘనకార్యమేమిటి? ఇంతకాలము ఈదేశముండే వారు నిలిచియుండుట ఆ నేపథ్యము ఉన్నాడకరమగు సమస్యగానున్నది. సామ్రాజ్యపు ప్రస్తుతవిషయ వర్ణయందు వారి ఆత్మావ్యవస్థముఖై ఆంగ్లేజీయను మిక్కిలి ఉపయోగకారిగా నుండగలుగునని ఎవ్వరైనను తప్పుక ఆనుకొందురు? వారు నాన్తుక్కిపు ప్రభువుగారి లెప్పి నెంటుగా గాని ఇంకొక పై నికస్థానముననుండిగాని తమ బుద్ధి కుశలతలను, పట్టుదలను జాతీయ సేవనైపునకు మరలించి తమ యాస్తిత్వి యానుభవముతో శత్రువులను దునుమాడి యుండగలరు. వారి సేవను గ్రహింపవలసినంత అద్భుతము! ప్రస్తుతవిషయ కాలమున ఈస్వల్పధరతవర్గమున కేల యవసరము, సర్ వాలెటైను పిరోలుగారు ప్రస్తుత కాలమున సామ్రాజ్య సేవను విడువ జాల నంతటి దేశభక్తులు "వారు చేయు...సర్ వాలెటైను పిరోలుగారు సామ్రాజ్య సేవాబుద్ధి నెరిగినవారు. అట్టివారి జాతీయసేవ రాష్ట్రీయ గవర్నరులకును, రాజపరినిధిగారికిని సహాయము చేయుటయేనా? వారు ప్రభుత్వమునకు వెనుకనుండి రహస్యాలోచనలు చేపుచుండుటయేనా వారిపని? వారి చర్యనుగూర్చి వివిధాలోచనలు చేయుచు సంధిగానధ్యయనున్న హిందూదేశమును చూచి, పిరోలుగారు చెయ్యి అడ్డము పెట్టుకొని ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుచుండురు గాబోలు—"న్యూ ఇరా"పత్రిక

మహమ్మారి మరణలెక్కలు:—1917 సం॥ మే మాసము 5వ తేదీతో అంత్యమును వారముగా 6508 మంది వ్యాధి గ్రస్తులెరి. 5416 మంది చనిపోయిరి. బొంబయి రాజధాని సంఘదేశము మరణములు 1067 చెన్నపురి రాజధాని 42 వంగరాష్ట్రము 10 బీహారు ఒరిస్సా 790 సంయుక్త రాష్ట్రములు 181 పంజాబు 216 బర్మా 52 మధ్యపగళాలు 214 మైసూరు సంస్థానము 38 హైదరాబాదు (సింధు) 687 మధ్య హిందూదేశము 79 రసపుత్రస్థానము 345 కాశ్మీర సంస్థానము 5.

వెవిజలను గాని చంపుటకు యత్నించుట

లండన్, మే 10:—వెవిజలను గాని చంపుటకు కుట్రలు పన్నుచున్నట్లు సలహానికాలో తెలిసినదని వెవిజలసాక్షులు లెంతింపిరి. 9 గుర్రుల బంధించిరి. వీరు ఏకేములో నున్న రహస్యముదాధికారుల ప్రేరేపణవలన ఇట్లు చేయుచున్నామని ఒప్పకొనిరి. విషయము దరియాల్తులో నున్నది.

రాష్ట్రీయ విద్యామహాసభ

(2)

తిరుపాపురియుగండు ఈ నెల 10 వ తేది యుదయము 7½ గంటలకు రాజకీయ సభాశాలయందు మదరాసు విద్యామహాసభ సమావేశ మయ్యెను. గొ. వి. కె. రామానుజాచారి యరు, గొ. రామబహద్రుడు మొదలగు రామచంద్ర గావు మున్నగు మహానీయులు విచ్చేరియుండిరి! ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులగు కె. నరేశఅయ్యగారు ప్రేక్షకులకు ప్రతినిధులకు స్వాగత మొసగుచు, విద్యావిషయక సమస్యలకొన్నిటి గూర్చిచక్కగ, గమనపర్చించిరి. దేశభావలకు ఆంగ్లేభాష యంతటి ప్రాముఖ్య మొసగ బడినది గాన దేశభాషాభ్యసనము నిష్కర్ష మొనర్చు బడినది గ భావించవచ్చును. మైసూరు విశ్వవిద్యాలయము వారు తీర్మానించుకొనినటుల చునము నడచితిమేని విశ్వవిద్యుత్తుచును. డి. ఎ. కోర్సున కంపబడిన ఆంగ్లేభాషా చరిత్రమును విడిచిపెట్టవలయును. దేశభాషకుమాత్రగ విద్యాభ్యు సంస్కృతమును దీని కొనవచ్చును. విద్యాప్రతిస్థాపకుల బోధనయందు దేశభాషల సుపయోగించుటను గూర్చి విశ్లేషణ ప కలెయున్నది. తగిన పుస్తకములు లేకపోవుటచే దేశభాషల మూలముగ విద్యాభ్యుభు భావోపదేశ మొందింతుట నీయ గాదని కొంద రనుచున్నారు ఈ యాటంకమంత గొప్పవికాదు. విద్యాభికుల నియమించి భాషాంతరీకరణ కార్యమును వారికేల వప్పనింపరాదు? ఆకు నడిచి అంతరమున ఆయ్యగు గారు హోష్టలులు మున్నగునానిని స్థాపింపవలసినదని చెప్పెను పాఠశాలలను విద్యాభ్యుల వైద్యులచే రక్షిం చేయించుచుండవలెనని చెప్పిరి. ఇందు మూలమున ప్రస్తుతకాలమున గోదరించు బలహీనత మున్నగునవి విద్యాభ్యులయందుండి తొలగలవు.

ఆనంతరము కె. ఎ. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యగారి నూచనముపై కె.వి. రామనాథ అయ్యగారు వ్యఖ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి. దక్షిణఇండియా ఉపాధ్యాయ సంఘమువారికిని విద్యావిషయకములయందు చరించు దొంతకపు టువ్యోగులకును బలవత్తెరువును సంబంధముండవలయును. విద్యాభ్యును సమర్థులగు పౌరుల నొనర్చు బాధ్యత ఉపాధ్యాయులపై యున్నది గాన వారున్నానాధికుల నుండవలయును. రాజకీయ వ్యవహారములయందు వారు పాల్గొనవచ్చును. విద్యాభ్యులు రాజకీయములగూర్చి విచారింపవలసి యున్నది. ప్రస్తుత రాజ్యాంగ వ్యవహారములకు గాని ప్రాచీన రాజ్యాంగ వ్యవహారములకు గాని సంబంధించిన వాద్యమును చదువకుండ విద్యాభి నాటించవల సెదకతము? కాని విద్యాభ్యులను రాజకీయములయందు చరింపింపుట సమంజసముగాదని చాలచుండిచాలకాల ముండి తలంచుచున్నారు. విద్యాభ్యులు రాజకీయసంబంధమగు సుపన్యాసములు వివగూడదను నుద్దేశపున వీచేక మేమియు గోచరింపవచ్చును. అని రామనాథ అయ్యగారు చెప్పెను దేశభాషల యభివృద్ధిని గూర్చియు స్కూలు స్టేషను పరీక్షను గుర్చియు ముచ్చటిచిరి. స్కూలు స్టేషను పరీక్ష అంగీకరించి కొందర, సంస్కరింపకలసినదనికొందరు పలువురు టులెచుచున్నారు. కొంత యత్నలోపమున్నది. ఈ పరీక్షయందు భయపడవలసిన యంతమెద్దియులేదు. పరీక్షకు లక్ష్యించునది,— చిక్కని స్పృకుటగు వ్రాత, లేల వోష ప్రాతిమ్యముగాని భావ-వర్ణకరము. ఇదియే కొరబడినది. కాని వ్రాత విషయమునపరీక్షాధికారి కెట్టి యధికారమునుండదు? విద్యాభ్యు భావమైట్లు స్పష్టమగుచున్నది. ఈస్వల్పమున వైపుభ్యము, సంస్కృత కాలమున విద్యాభ్యులు సుపాసింప జాలరా? మరల పెట్టివ్యులేమను పరీక్ష నేర్చునరుట యపాధ్యాయుల యద్వితీయ శంకించుట యగును. పరీక్షాప్రక్రమముల గంపించుటకు విద్యాభ్యు లేమియు ప్రయత్నియల నొకరించుట సురక్షితముగాను అని నడిచిరి. ఈసభ 11 వ మరల సమావేశమగును.

ఇంటికో సభ నాటికి ముగిసెను.

(3)

కేశవరెడ్డి:—ఈ తీవ్ర మలవారుకు చుట్టి తల్లి పరచి ప్రదేశమున వైసభ 5 వ తేది బరిగిడి. మా గూరూరు వరకొచ్చి కొద్దిగు తిరుపాపురి రాష్ట్ర) యింపిడి ప్రేక్షకులు నెక్కొండు సభ కేటెసిరి. విద్యులు ఎవ్వరాజు గారు సభాధ్యక్షుడను పోయిరి. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుని యుపన్యాసము రాజభక్తిపూరితమై ముగ్ధముగనుకను విరివిగ చంపాల నీయవలసినదని గూడించుచున్నది. హకోమ్యూలు, నంబూడి విద్యావిషయముల గూర్చి యుపన్యాసములు చేర్చించిన యనంతరమున తీర్మానము లొనర్పబడెను.

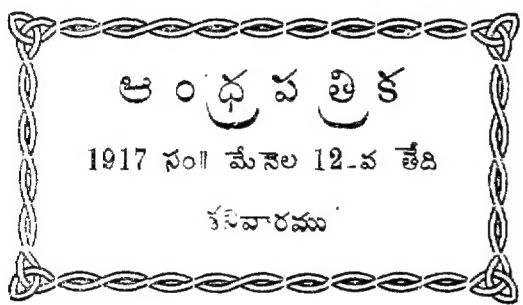
చందాదారులకు మనవి.

సంవత్సరాది సంచికలు సిద్ధమయి చాల దినములు అయినది. అయినను పోస్టాఫీసు వారివలన కొన్ని అసందర్భములు కలిగినందున పోస్టాఫీసు వంపుల నింకను మొదలు పెట్టలేదు. సిద్ధమయిన పుస్తకములను మేము త్వరలోనే పోస్టు చేయుచుము కావున తొందరపడి చందాదారులు సంచికలు పంపలేదని వ్రాయకుండ ప్రార్థితులు. ఇదివరకు వ్రాసియుండిన వారును దీనిని గమనింప ప్రార్థితులు.

వ్యవస్థాపకుడు.

విషయానుక్రమణిక.

ఆంధ్రపత్రిక వారపత్రిక	3
ఆంధ్రపత్రిక కార్యదాతలముల సభ	4
స్థానిక వార్తలు	5
ప్రభావవ్యాసము	
చెన్నపురి రాష్ట్రీయ సభ	6
వార్తలు, వ్యాఖ్యలు	7
విశేషాంశముల సంగ్రహము	
విశేషాంశములు	8-9
ముఖ్య సమాచారములు	10
ఇంగ్లీషు భాషా వార్తలు	11-12
జాతీయము	13
విద్యావిభాగములు	14

చెన్నపురి రాష్ట్రీయ సభ.

గూడలూరునందు గూడిన రాష్ట్రీయ సభ యందు మొదటి దినమునందు చెన్నపురికిని విషయములు వర్తమానకాలమున కనురూపముగ నున్నవి. వంగ రాష్ట్రీయ సభ కధ్యక్షతన వహించిన వాసుగారు వారి యువవ్యాసమును వంగ భాష యందు వ్రాయుటవలనను ప్రజాసామాన్యమునకు రాజకీయవిషయవిమర్శమునం దభిరుచిని గలిగించుట సాధ్యమైనది. వంగదేశము భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రముగ నుండటం జేసి సభాధిపతి తన యారంభ వ్యాసమును వంగ భాషయందు వ్రాయుట యను సభావ్యవహారములు వంగ భాషాముఖమున జరుగుటయును సాధ్యమైనది. చెన్నపురి రాష్ట్రీయ భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రము గానందున సభాధిపతి యువవ్యాసము సభా వ్యవహారములు ఆంగ్ల భాషాముఖమున జరుపుట సంభవించినది. గూడలూరునందు గూడిన సభయందు ప్రజాసామాన్యమునకు తాను హామీ విశేషముగ లేదని ప్రతినిధుల సంఖ్య నిర్ణయించుచున్నది. ఇరువదిమూడు జిల్లాలనుండియును 200 మంది ప్రతినిధులు వచ్చినట్లు తెలియుచున్నది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ నిధులందు విశేష భాగము గూడలూరు ప్రాంతమునకు సంబంధించి యుండును. ఇది సహజము. కాని సభా వ్యవహారములు దేశ భాషలో జరుపబడిన పెక్కువందల ప్రతినిధులు వచ్చి యుండును. ఆంధ్రమహాసభ దీనికి నిదర్శనముగ నున్నది. బెజవాడ విశాఖపట్టణము కాకినాడల నుండు గూడిన యాంధ్రమహాసభలకు గూడ

లూరునందు గూడిన సభ కేడిమిది రెండు ప్రతినిధులు వెళ్లి యుండిరి. కారణము సామాన్య ప్రజకు సభావ్యవహారములం దభిరుచి గలుగుట యే యున్నది. ఆంధ్రమహాసభయందు వ్యవహారక్రమ మంతయును వాంధ్రభాషయందు జరుపుటవలన సామాన్యజనులకు సయితము సభయం దభిరుచి గలుగుచున్నది స్వపరిపాలనాసక్తి ప్రజాసామాన్యమునందు వ్యాపించుటకు దేశమునందు భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రము లవసరములు. గూడలూరునందు గూడిన రాష్ట్రీయ సభయందు స్వపరిపాలనమునకు సంబంధించిన తీర్మానమును గోవింద రాఘవయ్యగారు రుపపాదించిరి. ఆ తీర్మానమునం దీ భావములు గలవు.

“వర్తమాన పరిపాలనావిధానమునందు ప్రజాభిప్రాయమును వ్యక్తీకరించుటకు వీలులేదుగానను, ప్రజాకాంతిత్వముల పరిపూర్ణమున కనుకూలముగాను గానను సత్వరముగ స్వపరిపాలనము స్థాపింపబడునని శ్రీపంచమబాద్వి చక్రవర్తి ప్రకటించవలయును. 2. సామ్రాజ్య సభయందలి ప్రజా ప్రతినిధులును జాతీయమహాసభ మహమ్మదీయ మహాసభలును, కోదిన రాజ్యాంగ సంస్కారములు చేశజేయునకు ముఖ్యవనములు. 3. సామ్రాజ్య పునర్నిర్మాణమునందు భరతఖండమున పరాధీనస్థితి నుండి తొలగించి వలసరాజ్యములకు గల స్వతంత్ర్యమును, ప్రతిపత్తిని గల్పింపవలయును.

స్వరాజ్య తీర్మానమును మోచర్ల రామచంద్రరావు గారు బలపరచిరి. ఆ తీర్మానమును గురించి చలపతిరావు గారు ఆవిజెంటులు గారు నటేశుగారు మొదలగు వారు బలపరచిరి.

భరతఖండమునందు గల రాజ్యాంగవిధానమును సంస్కరించుట యవసరమని అధికారాభిమానులు సయిత మంగీకరించుచున్నారు. పాలకులు సంస్కరణప్రణాళికను నిర్ణయించి హిందూ దేశమైత్రీకి వంపియుండిరి. ఆ సంస్కరణప్రణాళికవలన గలుగగల ప్రయోజనమును ప్రజాభీష్టమున కనుకూలముగ నిర్ణయించుట ధర్మమని రాజనీతిజ్ఞులందరును నమ్ముచున్నారు. స్వపరిపాలనమును వెంటనే స్థాపింపకపోయినను స్వపరిపాలనము స్థాపింపబడు నని శ్రీపంచమబాద్వి రాజేంద్రుడు ప్రకటించుట ధర్మము. చక్రవర్తి ప్రకటనవలన స్వరాజ్యము స్థాపింపబడు నను విశ్వాసము ప్రజాప్రతినిధులకు గలుగ గలదు. స్వరాజ్యప్రదానమును చెన్నపురి రాష్ట్రీయ వాస్తవ్యులే కాక జాతీయ మహాసభ మహమ్మదీయ మహాసభ కోరుచున్నవి. స్వపరిపాలనమును స్వప్రయోజనపరాయణులు స్వలాభమునకై కోరుటలేదు. స్వపరిపాలనము యుగధర్మము. భరతఖండమును సయితము యుగధర్మమన కనురూపముగ పరిపాలించుట ధర్మము. వలసరాజ్యముల నొక విధమునను భరతఖండము నొకవిధమునను పాలించుటవలన ససమ్మతి గలుగుట సహజము. సామ్రాజ్య రాజ్యాంగములందు మార్పు లవసరమని సామ్రాజ్య సభయందు నిర్ణయింపబడినది. ఆ నిర్ణయములను వలసరాజ్యములకు వలె భరతఖండమునకును సమానముగ నన్వయింప జేయుట ధర్మము. రాజనీతి, ఇప్పుడు దేశమునందు గూడుచున్న రాజకీయ సభలయందు స్వరాజ్య తీర్మాన మంగీకృత మగుచున్నది. ఈ తీర్మానము అధికార వ్యభిచారులకు దిగ్భ్రమము గలుగ జేయవచ్చును. కాని వర్తమాన మహాసంగ్రామ మిధర్మసంస్థాపనమును సాధ్యము చేసినది. లోక వ్యాప్తమైన ధర్మము భరతఖండమున కేల నర్తనదో తెలియకున్నది. ఎవరిని లోకమునందు వారికి భుక్తమగుచున్న స్వత్యములను పోగొట్టుకొనవలెనను తలంపు ఉండదు. అధికారులు వారికి గల స్వత్యములను రక్షించుకొన ననుకొనుచున్నా

రు. ప్రజలు వారికి గల స్వత్యస్థాపనమును జేయుటకు సమకట్టుచున్నారు. ఈ ద్వంద్వయుద్ధమునందు విజయము ప్రజలకు గలుగుట సహజము. దేశ సంరక్షకభలము వార్తాపత్రికా శాసనసభాత్మిక స్వాతంత్ర్యము దేశ సంరక్షక శాసనము మొదలగు విషయములను గురించిన తీర్మానము లామోదితములై సభయం దంగీకృతము లైనవి.

మల్లాది సత్యలింగముగారి ధర్మములు.

మల్లాది సత్యలింగము నాయకరుగారి మరణ శాసన మాంగ్లమునందును వాంధ్రమునందును పత్రికాముఖమున ప్రచురింపబడినది. ఆ మరణ శాసనమును సావధానచిత్తులై చదివిన వారలకు వారి యుదారభావము విచిత్రమగుచున్నది. సత్యలింగము గారు వారి మరణశాసనమును 1912 సెప్టెంబరు 20వ తేదీని వ్రాసిరి. ఆయన 1915 మార్చి 23వ తేదీని స్వర్గస్థుడయ్యెను. 1915 సంవత్సరము మొయి 4వ తేదీని ఎనిమిది లక్షల రూప్యములు ధర్మకర్తల వశము చేయబడినది. దురుశ్చేటి శేషగిరిరావు గారు కొవ్వూరి ఆద్యయ్యరెడ్డి గారు మల్లాది సుబ్రహ్మణ్యంగారు ధర్మకర్తలు. మరణ శాసనమునందు ద్రవ్యము ఈ క్రిందివిషయములకై వినియోగింపవలయు నని నిర్ణయింపబడినది. ఈ యెనిమిది లక్షలలోను లక్షరూప్యములను 1. పాఠశాల 2. దేవాలయము 3. సత్రము నిర్మించుటకై వినియోగపర్చవలయు ననియును, శేషించిన ఏడు లక్షల రూప్యముల వడ్డితోను నీ సంస్థాపనలను పోషింపవలయు ననియును సత్యలింగముగారు నిర్ణయించిరి. విద్యాలయము నందు చెన్నపురి రాష్ట్రీయమునందలి విశ్వవిద్యాలయమునందలి ప్రైవేటు రిటరగతి వరకును బాలరుకును బాలికలకును నుచితముగ పై పాఠశాలయందు విద్య గఱపవలయును” అని శాసించెను. జాతిమత భేదము లేకునన్ని తరగతుల ప్రజలును పాఠశాలయందు జేర్చుకొనవలయును. కట్టులు చెక్కట, నేయుట, కుండలు చేయుట మొదలుగా గల పనుల నేర్పుటకు గూడ ఏర్పాటులు చేయవలయును. విద్య అందరకు నుచితముగ గరపవలయును. పై ధర్మములు మాత్రమే గాక ధర్మకర్తలు ప్రతియేటను నొక మదరాసు హైందవుని ఉత్తమ సాంకేతిక విద్యాభ్యాసమునకై 4000 రూప్యములు వ్యయముచేసి యూరపు అమెరికా జపాను మొదలగు పరదేశములకు పంపవలయునని శాసించెను. ధర్మము లీవరుసను నుండవలయు నని నిర్ణయించెను.

1. పాఠశాల పోషణము 2. ఉత్తమ సాంకేతిక విద్యాభ్యాసమునకు విద్యార్థుల సంపుట 3. దేవస్థాన పోషణము 4. పేదలకు భోజనము. ఆస్తియొక్క రాబడి పై ధర్మముల నన్నిటిని నిర్వహించుటకు జాలనపుడు పైని వివరించిన వాని యందు వరుసనుబట్టి పూర్తిచేయవలయు నని నిర్ణయించెను. మరణ శాసనమునందలి విశేషములను గనుగొన దలచినవారు మొయి 8,9 తేదీలందు ప్రచురించిన మరణశాసనమును జదివిన విశేషము గాగలదు. సత్యలింగముగారి మరణ శాసనము ననుసరించి ధర్మసత్రము స్థాపింపబడినది. గతసంవత్సరమునందు 68,337 పేదల కన్నదానము చేయబడినది. సత్రమును పాఠశాలను నిర్మించుటకై జగన్నాయక పురమునందు పాలకులు 28 యకరముల భూమి నిచ్చియుండిరి. భవన నిర్మాణమునకై ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. పాఠశాలాది ధర్మములను నిర్వహించు విషయమై కొన్ని ధర్మ

సంజేహములు గలిగినందున సంజేహానివారణమునకై కాకినాడ మునసబుకొద్దనందు మరణశాసనవిషయములు విచారణయందున్నవి. జడ్జిగారు సురణ శాసనములోని విషయములను గురించి వార్తాపత్రికలయందు చర్చింపజనదనియును, సభలుచేసి చర్చింపవచ్చుననియును నుత్తరువుచేసిరిని తెలియుచున్నది. జడ్జిగారి యుత్తరువునందలి ధర్మాధర్మనిర్ణయమునకు బూనకొనుట ప్రస్తుత మన వసరము. ప్లయింటు సారాంశములను ముద్రించిన విషయ నీ విమర్శమును జేయవచ్చును. ఆంధ్రదేశమున కంతకును మహాపాపకారమును జేయుచున్న యీ ధర్మనిర్ణయమును జేయుటకై ధర్మజ్ఞులు సభలను జేసి విషయమును నిర్ధారణ చేయుటయు క్తము. జడ్జిగారు చేసిన యుత్తరువు ననుసరించి ప్రస్తుత మీ విషయమును పత్రికా ముఖమున చర్చించుటకు వీలు లేనందులకు చింతించుచున్నాము. ప్రజలకు తెలియుటకై మరణశాసనములోని విషయములను మాత్రము ప్రచురించితిమి.

శాసనసభలలో కార్యనిర్వాహకత్వము

మదరాసు శాసనసభ్యులు కొంతమంది బొబ్బిలి మహారాజుగారి బంగారాలో గూడి ఈమాసములో ఉదకమండలములో బరుగబోవు శాసనసభలో ఏయే తీర్మానముల నెరవేరవారింపవలసినదియు నేర్పాటు చేసికొనిరి. బొంబయి శాసనసభ్యులు గూడ నట్లే గూడి శాసనసభలో నెవరేపని చేయవలసినదియు నిశ్చయించుకొనిరిని నిన్న తంత్రివార్త వచ్చినది. శాసనసభ సమావేశముకాక పూర్వము ప్రతిపర్యాయము ఏ సభ్యుడేపనిని వెట్టుకొనవలసినదియు బొంబయిలో నిశ్చయించుకొనినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. ప్రస్తుతము శాసనసభలలో అధికారసభ్యులు గ్రుడ్డిమొద్దు చేసిపోబడినట్లు పనిని చేయుచున్నారు. ఒకరునేయు ప్రశ్నల నలుగురుయగు రకుగుచున్నారు. ఒక రుపపాదింపవలసిన తీర్మానమును నలుగురుయగు రుపపాదించెదవని తెలియజేయుచున్నారు. కొంతమంది సభ్యులెవ్వరితో అడుగుబడి సమాధానముజెప్పబడిన ప్రశ్నలను జ్ఞాపకములేకనో, లేక సభానిర్వాహక ప్రణాళికను చదువకయో తిరిగి అడుగుచున్నారు. ఈప్రశ్నకు అప్పుడు మే మెసగిన జవాబును చదువుకొన వలసినదని గవర్నరు మెంటువారు చెప్పటం సభ్యుని జాగరూకతను గాని చాకచక్యమును గాని సూచింపదు. ప్రభుత్వమువారి రిపోర్టులలో సమాధానములు పరిపూర్ణముగా నొసగబడిన సంగతులను ప్రశ్నల రూపకముగ కొందరడిగెదరు. అప్పుడు ఫలాని రిపోర్టు ఫలాని పేజీలో చదువుకొన వలసినదని ప్రత్యుత్తర మొసంగుదురు. ఇట్టి ప్రశ్నలకు గుటయు శాసన సభ్యునిపట్ల ఉపేక్షాభావమునే జూపించును. ఇక తీర్మానముల విషయములు జలుగు ఆభాసము తుంతవ్యము కాదు. ఒక తీర్మానము విషయము ప్రత్యేకముగా నొక సంతకముల నుండియు ననుభవమువచ్చువారి కొక్కొక్కప్పుడు ఆ తీర్మాన ముపపాదించుట కే వీలుపడక ఏ త్రొత్త సభ్యుడో దాని నుపపాదించి రసాభాసము చేయుటయు తటస్థించుచుండును. ఉపసంహరింపగూడ నటువంటి తీర్మానమునే కుంటి సమాధానము మీదనో ఉపసంహరించు కొనెదగు. ఒక తీర్మానము విషయము చర్చపూర్తిగా జరిగిన పూర్వమే ఎవరో ఒకరు లేచి అసలు యుద్దేశమును పాటచేయు ఏవోయొక సవరణ నుపపాదించెదరు. దానిమీద కొంత చర్చ జరిగి తగిన ఫలములేక అంతయు పాడగుట తటస్థించుచుండును. ఒకానొక సభ్యుడు పయికి ఛవ్వ ఛవ్వన రావలయునను పేరాశతో పదులకొలది ప్రశ్నలను, తీర్మానములను నుపపాదించెదనని నోటీసును పంపి, ఇతరులు సరుగలగు వారి కనకాశములేకుండ జేయుచుండును. ఈసభ్యులలో ఒకరు పెద్ద ఒకరు చిన్న ఆని, ఒకరు నాయకులు, రెండవవారు సహచరులు అని లేకపోవుటచే ప్రజలు వారికష్టముల వలన పొందవలసినంత లాభమును పొందుట లేదు. శ్రమయును వృధాయగుచున్నది. బొంబయిలో వలెనే ఒక కార్యదర్శియు, ఒక అధ్యక్షుడును అనధికార శాసననిర్వాహకుండవలయును. వీరు చేయు ప్రశ్నలు, ఉపపాదించ దలచిన తీర్మానములు ముందుగా కార్యదర్శికునికి పంపింపడో, ఎవరే పనిని చేయవలయునో నాయకు డగు అధ్యక్షుడు పరిష్కరించును. అంతట శాసనసభ్యులు తమ కొంగుబడిన పనిని పూర్తిగాను, శ్రద్ధతోను పట్టుదలతోను, జేసి ప్రజలకిప్పుటి

కంటె విశేషపాకారమును జేయగలరు. ఒక సభ్యునికి పనిస్వల్పముగా నుండుటయు, ఇంకొకరు అంతను తామే ముంగజాముటయు, వేరొకరుపరికే వోటుమాత్రమునిచ్చుచుండుటయు, మున్నగు విరుద్ధములు లేవలసినవి. ఎవరికి వారే యమునాతీరే అను పద్ధతి రూపుమాపవలసియున్నది. ఒక విద్యాలయములో వలెనే శాసనసభయందును క్రమశిక్ష స్వపరిపాలనమును గోరువారికుండుట కేవలము అవసరము. అందరును విశేషత జూపవలసిన నాయకు డుండవలసి ఆ క్రమశిక్ష అలవడదు. బొంబయి, మదరాసు శాసన సభలలోని అనధికార సభ్యు లీనూతనాచారమును నిరంతరము ఆచరించెదరు గాకమని, కోరుచున్నాము. వీరివలెనే ఇతర రాష్ట్రముల సభ్యులును జేయవలసియున్నారు.

దిగుమతినుంకములు - స్టేట్సుమన్వత్రిక

కలకత్తా స్టేట్సుమన్వత్రిక దిగుమతి బట్టలపయినిధించిన సుంకములవలన ఇండియా ప్రభుత్వము వారికి వచ్చుపన్ను 2,25,00,000 రూపాయలను ఇండియాలో ఆబట్టలను గొను బీదప్రజలే భరింపవలసి వచ్చునని వ్రాయుచున్నది. మాంధ్రేష్టరు బట్టలధర ఈ విధముగా పెంచుట వలన బొంబయి మిల్లుల ఆధిపతులును తమ బట్టలధరను పెంచి వారు 1 క్లోటి రూపాయలను లాభము తీయుదురట. మొత్తముమీద సేదలు 3 క్లోట్ల 75 లక్షల రూపాయలను తమ బట్టలకయి నధికముగా జెల్లింపవలసి యుండును. ప్రస్తుతము బట్టలధర అధికముగా పెరిగినను రక్షక వ్యాపారము చే ఇండియాలోనే కొంత కాలము నకు బట్టల మిల్లులు విశేషముగా పెరిగి, పోటీ యొక్క వయి, ధరలు పడి పోవునని అప్పుడబజారు పత్రిక వ్రాయుచున్నది. ఏ యార్థిక నూత్రమును అప్పుడబజారు పత్రికయొక్క సిద్ధాంతమున స్థిరీకరింపుట లేదని స్టేట్సుమన్వత్రిక వ్రాసినది. సంవత్సరమునకు లాంకమయిన నుండి 60 క్లోట్ల రూపాయల బట్టలీ దేశములో దిగువతియగుచున్నవి. ఈవ్యాపారము నెంత తగ్గించిన ఈదేశమున కంతమేలు. ఈ 60 క్లోట్ల రూపాయల వ్యాపారము లంకామయిన నైత్యవంతము జేయుచున్నది. మన దేశము అమితబీదస్థితిలో ముంచి నేయుచున్నది. పోవు సాములో ఒక్కపయిన తిరిగి మనదేశమునకు వచ్చునట్టిది కాదు. ఒక్కసారి పోయిన తరువాత ఎల్లప్పుటికిని పోయినట్లే. బట్టలధరలు పెరిగినను ఈ సాము మనదేశములోనే ఉన్నవో బోలెడు నూతన పరిశ్రేతులకు స్థాపించుకొనవచ్చును. మనదేశమును వదలక సాము చెల్లుచేయుచున్నంతవఱకు కదిమన దేశభవమే. దేశోపయోగ కార్యములే కనియోగపడును ఒక సంవత్సరము బొంబయి బట్టలమిల్లుల ఆధిపతులు మూడు నాల్గు క్లోట్ల రూపాయల లాభము న్నాడించిరి. ఆ సాము తాతా ఉక్కు కర్మాగారములకు, తాతా జలవిద్యుచ్ఛక్తి సంకల్పములకు వినియోగింపబడెను. ఈరెండు పరిశ్రమలును లాభదాయకముగా పాగుచున్నవి. ఆ లాభములు మూఁధైర్యులకు పోయినవో ఈ పరిశ్రమలగతి నున్న పరిశ్రమాధ్యక్షులను ప్రారంభమున పేదలు ధరలకు పెచ్చుగా నొసంగవలసియున్నును కొన్ని వత్సరములు జరిగిన తరువాత ఈ పద్ధతి మొత్తముమీద దేశమునకు లాభవంతమును కుభదాయకమును నగును.

జర్నలు - స్టేట్సుమన్వత్రిక

జర్నలు పెట్రోగ్రాడు నగరమున వశముచేసికొనుట కయి గొప్పగొప్ప సన్నాహములను జేయుచున్నారని తంత్రి వార్తలు వచ్చుచున్నవి. రష్యా నూతన ప్రభుత్వమువారును ఈ విషయను తొలగించుటకయి ధగధగప్రయత్నములను జేయుచున్నారని వినుచున్నాము. ప్రస్తుతము పశ్చిమరంగమునందు ఇరువారులవారును గలవుచున్న పోరు చావుబ్రతుకులతో గూనుకొనినట్టిది. జర్మను లిప్పటికి రెండు మాసములనుండియు ఈ దిక్కున లక్షలకొలదిని హతులయి. మిశ్రమండలియు చాల నష్టమును పొందినది. చావు బ్రతుకులతో గూడిన ఈ పోరునుండి నైత్యములను జర్మనులు పెట్రోగ్రాడుమీదికి తీసికొని వెళ్లి ఆస్యహత్య జేసికొనెదనని నమ్ముటకు వీలులేదు. పెట్రోగ్రాడు నగరమును పట్టుకొనిన తాత్కాలిక యశమును వారుగడించిన పశ్చిమమున అంగ్ల ప్రెంచి నైత్యములు జేయుచున్న యుద్ధిత్రాడు మరింతబిగిసి అపజయము వారికి తప్పదు గును. ఒక వేళ పెట్రోగ్రాడు నగరము జర్మనల వశమయినదనుకొందము. రష్యనులకు ఇంతలో వచ్చిననష్టమేమి? ఏమివచ్చుమునలేదు. ఏమియు మునిగిపోదు. మాస్కోను ఒక శతాబ్దము క్రిందట పట్టుకొనిన నెపోలియను రష్యా నెట్లు జయింపలేకపోయెనో నట్లే పెట్రోగ్రాడును జర్మనులు వశముచేసికొనినను రష్యా మహాసామ్రాజ్యమును జయిం

చినవారు కాబాలరు. రష్యాప్రభుత్వము వారు రాజధానిని మార్చుకొని జయము లభించువఱకు పోరునలుపు చుండురు. పశ్చిమరంగమున జర్మనీకిధరింప బాలనంతయు త్రిడి కలుగుచుండగా, మూలబలములను సయితము హిందెక బద్ధ ఉపయోగించుచుండగా, రష్యాదండయాత్ర జర్మనులకు వీలు పడదనియు, అనుకూలముగ నుండదనియు నూహింపవచ్చును.

గాంధీగారి విచారణలు.

గాంధీగారి విచారణములను సాగనీయకుండ, వాటికే శ్వరుల ప్రతినిధులు, రయితుల ప్రతినిధులు గల యొక కూటము నేర్పాటుచేసి దేశమంతట నీలిమందురయితుల కష్టములను గుర్తించి విచారించిన బాగుండుని వాటికేశ్వరులు దేశమంతట ప్రభుత్వమువారికి మనవి జేసినారు. ఈ మహాసభాపు లింతవఱకును ఉరకుండి గాంధీగారుతమవిచారణములను ప్రారంభించిన తరువాత ఈ ప్రత్యేక సిఫారసును జేయుటలో ఎదో యొకటుండితీరవలయును. ఈసిఫారసును గాంధీగారు ఆ ప్రత్యేకములకు వెళ్లిక పూర్వమే చేసియుండినవో ఎంతో బాగుండెడిదిగాదా? ఈక్రొత్తమిషమీద గాంధీగారి లోకోపకారదీక్షను అపజాపుట కేవలము స్వాధీనపరత్వాలోచన మనవలసి వచ్చుచున్నది. వ్యవహారమంత దూరము ముదిరిన తరువాత లోకహితైషి గాంధీగారి వలనగాని న్యాయము బయటికి రాదు. ప్లాంటరులు ఉపపాదించిన కమిటీలన లాభము కలుగదు. ఆకమిటీ కప్పిపుచ్చుచూచుచుగాని అసలు పుండేదియో బయటపెట్టెడు. గాంధీగారివంటి సద్ధర్మచారితుడు నీలిమందుతోటల ఆధిపతుల కన్యాయము చేయునని భయపడవలసిన పనియు లేదు. ఇరుకక్షలవారి మంచి చెడలను ఆయనవెలిబుచ్చిలోకమునకున్యాయాన్యాయములను పరిశీలింపవలసిందని చెప్పగలడు. వాటికేశ్వరులు లేనిపోని భయములను పెట్టుకొనటచే లాభము లేదు. ఫిజీ ద్వీపములలో ఫిజీ గిరులను కనుగొని వచ్చిన చిరుకొలు ప్రభువులు వ్రాసిన రిపోర్టు వాటికేశ్వరులకు చాలభాగ జనుకూలముగ నుండెను. ఆంధ్రాసు, పిఠుర్ను గారలు వ్రాసినది మొరటిదానికి చాల వోటుల బద్ధవిరుద్ధముగానుండెను. వార్షింజిప్రభువు ఆంధ్రాసు, గారి రిపోర్టు నధికముగా నాదరించి దాని పయిన కొంత చర్చ జరిగెను. చిరకలాలుగారి రిపోర్టువలెనే వాటికేశ్వరులు కావలయునను కమిటీవారి రిపోర్టులుండునని చెప్పటకు విశేష తెలివితేట లవసరములేదు. గాంధీగారి రిపోర్టు ఆంధ్రాసుగారి రిపోర్టువలె నుండగలదు. వాటికేశ్వరుల యభీప్రాయముల దొరతనమువారి దేర్చదలచినవో మా, కేయధ్యంతరమును లేదు. ఆయన విచారణలు పూర్తియగు సంతకమును గాంధీగారి కేయంతరాయమును నికముందు దేశమంతట ప్రభుత్వమువారు కల్పింపరని మాత్రము నమ్ముచున్నాము.

సామ్రాజ్య శాసనసభ్యుడగు ఏ. కే. గుబ్బారీగారు

బదులిచ్చుకొన్న రిలక్షల రూప్యముల రాబట్టుకొనుటకు అలవాదు బ్యాంకింగు కలకత్తా మైకోస్ట్రలో వాచాచేయగా న్యాయమూర్తి వైచరుగారు బ్యాంకువారి కనుకూలముగ తీర్పు జెప్పిరి. ప్రతివాది నిండులెంచి న్యాయాధిపతులకు అప్పిలుచేయగ పునర్విచారణకు ఉత్తరువు జేసిరి. ఇది కాస్త్రు విరుద్ధమని బ్యాంకు వారి వాదము అంగీకరించలేదు. రహితులయొక్కయు వాటికేశ్వరుల యొక్కయు లెగవులకు పరిష్కరించుటకు ప్రత్యేకపు పంచాయితీ నొక దానిని ఏర్పరపవలెనని గతవారము తోటలవారు దొరతనమువారిం కోరుటచే దొరతనమువారి గొల్ల సానిక శాసన సభ్యుడగు మాడుగారిని గంధీగారిని నియమించిని తెలియుచున్నది. వర్తమానమును జరుగుచున్న విచారణ సభయందు వాటుకేశ్వరుల ప్రతినిధులను నియమించవలయుననియు లేనిదో నిలుపుచేయవలయుననియు వాటికేశ్వరు ప్రతినిధులు దొరతనమువారికి విన్నవించిరి. ముజఫరుపూరు యూరజితును వాటికేశ్వరుల రక్షకసంఘమువారు కూడ ఇదేప్రకారము దొరతనమువారికి విన్నవించిరి. ఈలోపుగ ఒలా నాలోనున్న నీలిమందు కర్కాలయమొకటి తగులబెట్టబడినదని మోటిహోరుండి సమాచారము వచ్చినది. నేలకొలది రూప్యముల నష్టము సంభవించినది. వాటికేశ్వరులిది ఎవరో కావలెనని చేసిన పనియని సంజేహించుచున్నారు. మాడుగారికిని గాంధీగారికిని ఉత్తరప్రభుత్వతరము లేమియు జరుగలేదు. కాని గాంధీగారు తమ దరియాపును పూర్తిచేయ నుద్దేశించుచున్నారని తెలియుచున్నది.

విరోధామహాసంగమము

రహస్య సమావేశము - విమర్శకులకు సమాధానము.

ఆంగ్లక కలు-కట్టను ప్రభువు ప్రసంగము

అంతర్గాములు-జర్మనులకు కడపటి విజయసాధనము.

(రైటరు ఏ జెన్సీ.)

ఇంగ్లండు

విమర్శకులకు ప్రధానమంత్రిగారి క్రతువు

లండన్, మే 11:- వార్తాసంఘమువారిట్లు ప్రకటించుచున్నారు:- కామన్సు సభ సమావేశమయిన సాధారణ వాతావరణ భూభ్రష్ట స్థితిగతులను గురించియు, ముఖ్యముగ సమీక్షా సంగతిని గురించియు పదవటికంగమం దలి సంగ్రామాభ్యర్థిని గురించియు ఆమెకావారి బలమును అంతర్గాముల సమర్థుల గురించియు చర్చించుచు ప్రస్తావించిరి. వాతావరణములను గురించియు ఆహార సరఫరా విషయములను గురించియు దరచుచు వచ్చిరి. 'వేజి', 'క్రాఫ్' వార్తలుగారు కూడ ఉపన్యసింపిరి. చర్చించుచు ప్రవేశ పట్టిన విషయములనన్నిటిని లాయరు బార్లిగారు సంక్షిప్తముగ పరిష్కరించిరి. ఆస్ట్రీయా వారి అంతర్యంతరముల గురించియు, జర్మనీ వారి యుద్ధ మాల బలముల గురించియు విమర్శించి వారి స్థితిగతులన్నియు వారికే ప్రతి కూలముగ నున్నవనియు తమ కంతయు అనుకూలముగ నున్న దనియు వ్యక్తపరిచిరి. ఇటీవల పదవటి రంగమందు ఆంగ్ల పరామ సేనలు బడసిన జయములను గురించి సంతోషముతో ప్రస్తావించి ఇక ముందు కావలసిన మాలబలములను గురించి యుద్ధ కార్యాలయముల వారిని తృప్తిపరచు సదుపాయముల విషయమై ప్రతిపాదించిరి. ఆగస్టు మాసమునందీ నేటికేరకు రహస్యములచే ముందభివేదిక ఓడల బరువును తెలియజేసిరి.

కట్టముల నివారించుటకు తగిన సదుపాయములు చేయ నున్నదని ప్రోత్సాహముతో నడిచిరి. ముందు సంవత్సర మందు తగిన నౌకల నిర్మించెదమనియు వివేకముతో మిత్రముగ ఆహారపదార్థముల వాడుకొనుట కలసన, మనకు కావలసిన ఆహారపదార్థములను ఇంగ్లాండునందు విరివిగ ఉత్పత్తిచేయుట కలసన మన కెట్టి కఠినువు రాజులదనియు మన పెండ్లిమాత్రము భయపడ నవసరములేదనియు నడిచిరి. 1918 సంవత్సరములో మన కేరసాముపరమము లేదు. మనమే స్వయముగ జీవించగలుగుదుము. మిత్రమండలివారి యుద్ధాభిప్రాయములను గురించి మరల మునుపుట చర్చిత పర్యవసరి. ప్రధానమంత్రిగారి యభిప్రాయములతో ఆస్పిక్తుగారు పూర్తిగ కేంద్రపించిరి. కాని ఇట్టి సంగతులకు సమావేశముగ చర్చించుట మంచిది కాదని ఆక్షేపించిరి. ప్రజలకు తెలిసిన ప్రమాదము కలుగునట్టి విషయము తెలియు ఇతల ప్రస్తావించబడలేదు. ఆస్టి సంవత్సరముగ సమావేశము వేళయినను గతంబెద్ది? లాయరుబార్లిగారి ఉపన్యాసమును చాల కరకు ప్రచురించుచు ఆస్పిక్తుగారు కొరిరి.

వర్తకము-సౌకానిర్మాణము.

లండన్, మే 8:- పోతనమువారి వాతానిర్మాణము గురించి ప్రభువుల సభలో ప్రసంగించు సంవత్సరమున కట్టను ప్రభువుగారిట్లు నడిచిరి:- దేశమందున్న జరులును, సామగ్రి నలను సౌకానిర్మాణసాధనములను దోచుకొను వారికి మూల సాధారణములు. రైతులను వారి కా కా విధానము కలక అన్ని దేశముల వారికంటె ద్రోహివారికి ఎక్కువ కాకలు కలవని స్పష్టమగుచున్నది. 1914 సం. జూన్ మాసాంతమున ద్రోహి వారితనమువారికిని అధినివేళముల వారికిని కలసి 100 టన్నులకంటె హెచ్చుబరువుగల వర్తకనౌకలు 10,124 ముం డెను. మొత్తము 295 లక్షల టన్నుల బరువుగల నౌకలుండెను. 1915 సం. డిసెంబరు నెలాఖరున మన పోగెడెడలసంఖ్య 9757 వీనిబరువు 197½ లక్షల టన్నులు. 1916 సం. డిసెంబరు నెలాఖరున ఇతర దేశముల కంటెకి గలవారి ఓడల సంఖ్య 18749. వీని బరువు 240 లక్షల టన్నులు గాన మన నౌకలు

మొత్తమున 100 టికి 45 వంతున తేలివది. 1914 సం. జూన్ నెలాఖరున ద్రోహివారికి 1600 టన్నుల బరువుగల నౌకలు 2900. వీని బరువు 17 లక్షల టన్నులు. ప్రపంచమందు అన్ని దేశముల వారి ఓడల మొత్తమునకు మన ఓడలు ప్రత్యేకము సగ భాగమున నుండెనని కట్టను ప్రభువుగారు నడిచిరి. 1917 సం. మార్చి మాసాంతమున మనకు 160 లక్షల టన్నుల బరువుగల 2500 నౌకలుండెను. తటస్థ దేశములవారికి నౌకావస్థము చాల ఎక్కువకలిగినది. వారు పోయిన నౌకలను భర్తీచేయుటకు క్రొత్తనౌకలను నిర్మించ జాలకపోయిరి. నౌకానిర్మాణ మంత్రిగారి ఏర్పాటుప్రకారము సాలుకు 30 లక్షల టన్నులబరువుగల నౌకలు నియాయ కాలమున. వీనిని సమకూర్చుటకు 100 నేల కూలీలను క్రొత్తగ నియమించవలసి వచ్చినది. ఉక్కుగూడ మునుపటి కంటె రెండురెట్లు కావలసియున్నది. పలయునన్ని నౌకలను నిర్మించుటకు దొరతనమువారు అత్యంత శ్రద్ధతో పనిచేయుచున్నారు. కాని యుద్ధానంతరమున మన వర్తకనౌకలు యితర దేశములవారి కంటెనౌకల సంఖ్యకంటెను ఎక్కువగ నుండ వలెనను నూచన ఆసంభవము.

క్రేటుబ్రెటనువారి మిత్రులు

లండన్, మే 10:- దక్షిణకెన్సింగటర్ మండలమున ప్రసంగకరమున డెప్టీ ప్రభువుగారిట్లు నడిచిరి. మనకు 11గురు మిత్రులు కలరని చెప్పుకొనుట తగదు. అధినివేళముల వారు ఇక వివాద క్రేటుబ్రెటనువారిమీద ఆధారపడి యుండజాలరు. వారు ప్రపంచమందున్న ప్రధాన మిత్రకోటిలోనివారుగ పరిణమించుచున్నారు. వారికిని మనకును ఆస్పిక్తుతర గారలయు రాజుగారి చాతుర్యమేగాని రాజ్యాంగ. నేతృత్వక్తి గాదు. తేవలము రాజభవ్యులగుటచే అధినివేళములవారు పరమ మిత్రులైరి.

యుద్ధ విమర్శ.

లండన్, మే 9:- 1915 సం. మే 9 తేదీని మెక్సిగ్గుగు గారి యుద్ధము దువాడేదినద ప్రారంభమయినది. నిరుటి సంవత్సరము ఆస్ట్రీయావారు అనన్యమందును ప్రారంభించిరి. మే 14 వ తేదీని ట్రియాంట్ నండి యుద్ధ మారంభమయినది. ఈ సాయుధ ఇటలీ, రషియాలపై ఆస్ట్రీయావారు సమర. మొన ద్వేదనని నెక్కువదంతులు గలవు. కాని ఇటీవల వచ్చిన ఆంగ్ల పరామవారి సమాచారములు జర్మనులు తమ మూలబలములను చాల కరకు పడచుటి రంగమందు స్వరక్ష జూరము వినియోగించెదరని తెలుపుచున్నవి. ఇటీవల కొన్ని వార్తములనుండి ట్రియాంట్ రంగమునుండి ఆస్ట్రీయనువైద్యములు వెనుకకు పోవుచున్నవని ఇటలీవారుతెలియ జేయుచున్నారు. ఈ మాసములోపుగ శత్రువులు అనుకొన్ని క్రొత్తయుద్ధము జేయనిచో జర్మనులకు వైద్యము షీఁచించుచున్నదని విశేషము కాగలదు. మొదటిరెండు సంవత్సరములకును ఈసంవత్సరమునకు చాలవ్యత్యాసము కనబడును. గానై చాడబెడలుటకు గాని పెట్టాగ్రాదుపై దండువిడియుటకు గాని జర్మనులు ఇంకను తమనౌకాదళభూవైద్యములను క్రొత్తకృత్యము జేయుచున్నట్లు వినుచుంటిమి కాని నేటి మాస్సింగుగోస్టు పత్రికా విలేఖరుడు తెలిపినవానింటేసి ప్తా కాదు యుద్ధమందు పారబాటుచే ప్రవేశించితిమి. జర్మను లనుకొనుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఇకను మిత్రమండలివారి అనన్యమందని విషయము తెలియవలయును. దీనినిగురించి ఇటలీలో కొంత చుండి ఏదో స్పష్టముగ తెలియజేసిరి.

ప్రాస్తు

ప్రెస్నాయిని తిరుగ స్వాధీనము చేసికొనుట

లండన్, మే 10:- ప్రెస్నాయి విషయమై జర్మనులు చేసిన యగ్రముల ఓప్పి పంక్తి ప్రాముఖ్యతను విశేషింపించుచున్నవి. దీనిని వశపరుచుకొనుటకు అతి మొండి ధైర్యముతో జర్మనులు పోరుచున్నారు. స్కార్ప్స్ నదికి యిరు ప్రక్కలనున్న బ్రిటీషు వైద్యములను సర్వవిధముల నూగులాడించిరి. జర్మను ప్రాస్నాయియొద్ద మాత్రమే జర్మనుల కొంచెము ముందున కేగగలిగిరి. ఇది బ్రిటీషువారి ముందుపంక్తి కావలగల స్థానము. ఈ స్థానమును సంగ్రహించుట కనువులేదు. ఈ ప్రదేశమంతయు పల్లము. దీనికి మూడుప్రక్కలను మెట్టలు గలవు. ఇంకొక ప్రక్కనున్న మెట్ట భూమి నుండి జర్మనులు దీనివైని అగ్నివర్షమును కురిపించిరి. ఇన్నిలాభములు కలిగియుండియు జర్మనుల ప్రయత్నములన్నియు విఫలమయినవి. ఈ యుద్ధమందు 8 జర్మను సేనలును బనేరియను పటాలములును గూడ పోరినవి. మొదటి సారి జర్మనుల యుద్ధము ప్రతిపాతమయినది. రెండవసారి ప్రెస్నాయి, ఓప్పిలయధ్యున్న పీటభూమియొద్ద జర్మనులు పరాజితులైరి. జర్మనులు తిరుగ ప్రెస్నాయిని వశపరుచుకొని నపుడు నష్టమైన జర్మను వైనికుల సంఖ్య దానిని సంగ్రహించుచున్న బ్రిటీషు సేనల సంఖ్యకంటెను ఎక్కువగ నుండెనని ప్రధాన కార్యాలయమందున్న 'టైము' పత్రికా విలేఖరుడు తెలియజేసెను. ప్రెస్నాయి గ్రామమునకు ఈశాన్యభాగమందును ఆగ్నేయములగల ఫలములన్నియు బ్రిటీషువారి స్వాధీనమండె యుండుటచే వర్తమానమందు జర్మనులకు ప్రెస్నాయివద్ద కొంచెము జయము కలిగినంత మాత్రమున చమరేమియు ప్రమాదము లేదని వెజ్లిక్ పత్రిక యందు ప్రకటించ బడెనది.

మరికొన్ని శత్రువుల కందకములు

మా స్వాధీనమగుట.

లండన్, మే 11:- గతరాత్రి పరామవారిట్లు ప్రకటించిరి:- సోయిసన్సుకు ఈశాన్య భాగమందును, చేమె-డెస్-డెస్సు వద్దను ఫిరంగుల యుద్ధము జరిగినది. స్థానిక యుద్ధమందు సాస్నీకు త్తరముఖమందున్న కొన్ని కందకములు మావశమైనవి. రెవ తేదీని చావొక్కు వద్ద మేము వశపరుచుకొన్న కందకములను తిరుగ స్వాధీనము చేసికొనుటకు జర్మనులు ప్రయత్నించ వారి ప్రయత్నము లన్నిటిని మామరఫిరంగుల బాల్లలచే చల్లార్చితిమి. ప్రోసు సెనుకు వానుక్కుమాలనున్న కొన్ని ఫలములు మా స్వాధీనమైనవి.

మిత్రమండలివారి ఉద్దేశములు ఫలించుట.

అలహాబాదు, మే 11:- ఆంగ్ల పరామ సేనలు యుక్తి చమత్కారములతో తమ ఉద్దేశములను సమకూర్చుకొనుటకు గూర్చి యొక పరామసేనాని ఎక్స్ప్రెజ్ టెలిగ్రాపు పత్రిక కిటుల తెలియజేసెను. ఒక రంగమునకు తమ సేనలనంది శత్రువులు మిత్రమండలివారితో పోరజాలరైరి. ఇందుచే మూలబలములకూడ రణరంగమందు పోరవలసివచ్చినది. ఇదే ప్రకారము ఇతర రంగములందుకూడ సంభవించినచో హిందె స్పర్శగారు సీప్రీడు, వోటకో, మున్నగు మన వైస్యభక్తులను వెనకకు తొంగరగ మరలించవలసి వచ్చి యుండును.

ఇటలీ

ఇటలీరంగము.

లండన్, మే 10:- ఇటలీవారి ప్రధాన కార్యాలయమందున్న 'టైము' పత్రికా విలేఖరుడెట్లు వ్రాయుచున్నాడు:- టెంటికో, విసాంజోలవద్ద మంచు కరగిపోయినది గాడ్ములు వీచుచున్నవి. సమర సన్నాహములు తీవ్రముగ జరుగుచున్నవి. ఆస్ట్రీయములు స్వరక్షసాధనమే ప్రయత్నములు సలుపుచున్నారు. ఇటలీవారు కంటికిని సంసిద్ధముగ నున్నారు. ఇటలీవారికి ఫిరంగియందు కొరతలేదు. వారిసాయగ్ర శత్రువుల సమరమునకు తీసిపోదు. కొన్ని సమయములందు శత్రువులకు సాయగ్ర లోటగుచుండుటయే చాలసమకూలముగ నున్నదను నమ్మకముగూడ గలదు. ఇటలీవారు ఫిలిపీటను ఆక్రమించుకొనిరనియు, ఎపిరసుగుండా గూర్చుకు ఎదురుగనున్న కలామగునకు పోరుచుకొని పోయినవియు, కరియారు డెల్లొ సేన గారు తెలుపుచున్నారు. ప్రతిపాటు ప్రజలు వీరిని ఆదరించి స్వాగత మొసంగిరి.

ఆమెరికా

బెల్జియనులకు సాయము.

వాషింగటన్, మే 10:—బెల్జియను ప్రజలకు సదుపాయములు సమకూర్చుటకు వలయు వ్యయమునంతను ఆమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములవారు వహించబూనుకొన్నారు. ఇదంతయు ఇదివరలో 100 టికి 90 వంతులు ఆంగ్లపరాసు వారు భరించుచుండెడివారు. వీరికిపును కొంచెము భారము తగ్గినది.

సంధికొరకు సాంఘికవాదులు సమావేశమగుట.

ప్రొటెస్టాంట్లలో జరిగిన కృత్రిమసాంఘిక వాదుల సమావేశముతో ఆమెరికా, బ్రిటను, పరాసు బెల్జియను దేశములందున్న కార్మికసాంఘికకాళివారికిని ఎట్టి సంబంధములేదనియు, కైయినీడు పక్షపాతులు ఇట్లు సమావేశమై కైసరు కనుకూలముగ సంధిపరతుల తయారుచేయుచున్నారనియు, పడమటి భాగమందున్న ప్రజా ప్రభుత్వవాదులు ప్రత్యేకసంధికొడంబడుచున్నారని రషియా సాంఘికవాదులను మోసపుచ్చుట కిట్టి ప్రయత్నములు సలుపుచున్నారనియు తటస్థ రాజ్యములందున్న కార్మిక సంఘము వారికి తెలియ జేయవలెనని ప్రొటెస్టాంట్ల పోర్టువారి తరపున పార్లమెంటు సభలో పనిచేయుచున్న కార్మికసాంఘిక సభ్యుడగు వాట్సెలుగారికి ఆమెరికా కార్మిక సంఘాధ్యక్షుడగు గాంసీరు గారు తెలివార్త నందిరి.

నిరంకుశ యత్నము.

ప్రెట్రోగ్రాడులో బెల్జియను ప్రకటించిన నిరంకుశ సంధియత్నముల గురించి సాంఘికవాదులగు బ్రాలిటింగు గారు ఇట్లు తెలియజేసిరి:— అంతర్జాతీయులవారిలో కొంతమంది జర్మనుల పక్షమున పనిచేయుచున్నారన్న సందేహములను నిరపదని.

జర్మనీ

జర్మనీదేశమందు రాజ్యాంగసంస్కరణలు

లండన్, మే 10:—ప్రధానమంత్రిగారు తమ యుద్ధాభిప్రాయములను తెలియజేయుచుండుట జూడ ఏదో గొప్ప మార్పులు గలుగ నున్నవని బెర్లినులోని రాజ్యాంగవేత్త లనుకొనుచున్నారని 'బర్లింగ్స్ కుటుంబిస్టు' పత్రిక వ్రాయుచున్నది. ఈ సందర్భమున నే. లోక లండన్ గుర పత్రికగూడ ఎట్టి రాజ్యాంగ సంస్కరణలు గూడ అల్లరిలేకుండ జరుగ నేరవని నూచించుచున్నది. గతవారము నాడు కలిగిన భిన్నాభిప్రాయములు రాజ్యాంగ సంస్కరణల కను గుణ్యముగ లేవు.

జర్మనుల కడపటి ఆశ.

ఆమ్స్టర్ డాం మే 10:—రీచిప్టాగులో నౌకావిషము ములను గురించి అంచనావేయు సంవత్సరమున జర్మనుల కడపటి ఆశ అంతగ్రాములవైసే యున్నవని అడ్మిరల్ వాక్ కాపెల్లి గారు నుడివీరి. నేలకొలిది పగిలినాడ్రు క్రొత్త అంతగ్రాముల నిర్మించుచున్నారు. పూర్వపు అంతగ్రాములకంటె ఇవి క్రొత్త మార్పుగలవి. అంతగ్రాములలో పనిచేయుటకు ఉద్యోగస్థులను జతలను తంహాపతంపములుగ ముందుకు వచ్చుచున్నారు. మన శత్రువులు ఎక్కువగ రణరంగముందు పోరుటచేతననిపుణులగు వారు పోరు నల్లుటచేతను జర్మనులకు వర్తమానము చెప్పక నష్టములు కలుగుచున్నవి. కాని అంతగ్రాములను సంహరించుటకు శత్రువులకు అమాధుసాధన మేదియు తెలియకున్నది. నౌకలవై ప్రయాణముగు వారందరును ప్రాణాపాయమునకు సిద్ధుడైయే పయనమగుచున్నారు. అంతగ్రాములు మనశ్శాంత శత్రువులకు అపారనష్టములు కలిగించుచుండుట మనము పెగ్గ గలనుటకు కాధారముని ఎడ్మిరల్లువాను కాపెల్లిగారనిరి. నౌకల నిర్మించువారిలో అనంతప్రతి పెరుగునని సాంఘికవాదులగు హెక్ బ్రాండిసు గారు రిచిప్టాగు సభవారికి తెలియజేసెను. కలతలు కలుగుట నికనుని హెక్ కాపెల్లి గా రొప్పవకొనిరి.

బాల్కను

భావిసంగతుల సూచకము.

ఆలహాబాదు, మే 11:—సలీనికాలోని వైద్యములు సిద్ధముగ నున్నవి. బావికాలమందు బాల్కను దేశమందు జరుగ బోవు సంగతులు ఇంతవరకును యుద్ధము జరుపకుండుట యుత్తమమని నూచింపగలవని యొకరు పాకను జర్మను పత్రికకు వ్రాసిరి.

ముఖ్య సమాచారములు

బెంగుళూరు, మైసూరు సెషనుకోర్టులలో జూలై 1-వ తేదీనుండి 7 గురు న్యాయసహాయులతో నేరములను విచారించవలెనని మైసూరు దొరతనమువారు ఆజ్ఞాపించిరి.

ఉదయము 8-21 గంటలకు కాంగ్రెజ్ పార్టీలో భూకంపముకలిగినది. ప్రాణాపాయమంతగ లేకున్నను చాల యిండ్లు నష్టమయినవి. ఇద్దరు భారతీయులు మడిసిరి. భగ్న కాలలోనన్న ఆంధ్రయులందరు సురక్షితముగ నున్నారు.

సింధువునందు శ్రీల యుద్ధబుణమునకు రు 76089 లు ప్రోగుపడినవి. ఘోషాశ్రీల సమావేశము లనేకవాట్ల జరుగుచున్నవి. 15 వ తేదీలోపుగ లక్షరూపాయలు ప్రోగు పడవచ్చునని కరాచీ తంతివార్త చెల్లుచున్నది.

దేశరత్నకవైద్యమునకు ఇన్స్పెక్టరు జనరలుగారు వలంటీరుల ఇన్స్పెక్టరు నియమించుటకును అతడు సింధులో ఆక్సు పెంటుజనరలుగారితో సంబంధము గలిగియుండుటకును ఇండియాదొరతనమువారు ఉత్తరువుచేసిరి.

జేతునను హైందవ రత్నకవైద్యులను వైద్యులచే పరీక్ష చేయించువరకును వారిచే కనకకు చేయించవలదనియు వైద్యులచే పరీక్షింపబడనివారు తక్షణము పరీక్షింపబడవలెననియు వైనికాధికారులకు చెల్లబడును.

1872 వ సంవత్సరపు ప్రజావివాహశాసనము క్రింద బొంబాయిలో నౌక చిత్ర వివాహము జరిగినది. వరుడు ఎన్. వై. కమల్ కార్. బి.పి. వధువు హెరిల్బార్డ్ కన్య బి.పి. వధూవరు లిరువురును భిన్నమతములవారు. ఇదివరకెన్నడును ఇటువంటి వివాహములు వారిలో జరుగలేదు.

వ్యాసరాయమఠ స్వాములవారు రామేశ్వరము నుండి సోమవారమునాడు పునుక్కిట్లకు వచ్చి సంస్థానమువారిచే స్వస్థానార్పణముల నంది 8-వ తేదీని శ్రీరంగమునకు వెళ్లి నట్లును అవట స్వామివారికొక సభాస్థాపన కార్యము నాచరింప నున్నట్లును తెలియవచ్చినది.

పరాసు కేతెక్కుదళమున స్వచ్ఛందపైనికుమారున్న మనోరంజనదాసు అను నతడు విషజ్వరముచే బెన్జిల్లో చనిపోయెనని తంతివార్తవలన తెలియుచున్నది. అతడు పురుచ్చేరిలో నున్నపుడు దూరపుదాటులో 500 మంది సిపాయిలలో ప్రథము డాయెను.

గత బుధవారమునాడు రాత్రి 2 భూకంపములు జరిగినట్లు నిజ్జా వాతావరణజ్ఞులకు గోచరించెను. మొదటిది, రాత్రి 9 గంటల 35 నిమిషములకు 6000 మైల్ల దూరమున కలిగెను. రెండవది 3 గంటల 16 నిమిషములకు 100 మైల్ల దూరమున కలిగెను.

రామరాయణింగా రొసగు తెలుగుగ్రంథ రచన బహుమానముకొఱకుగాని తిరువాక్కువారు మహారాజుగా రొసగు కష్టమహుమానము కొఱకుగాని గ్రంథములు వ్రాసిపంపువారు తమ గ్రంథములను ఈ బహుమానములకొఱకు మాత్రమే వ్రాయవలెను. ఆగ్రంథములే ఇంతకుముందెన్నడును ప్రకటింపబడి యుండకుండదు. గ్రంథము లిదిరఱకు ప్రకటింపబడలేదనియు, బహుమానముకొఱకే వ్రాయబడినవియు గ్రంథకర్తలు ప్రమాణపూర్వకముగ తెలుపుచు ఒక నమ్యక పత్రమును వ్రాసి పుస్తకములతోగూడ విశ్వవిద్యాలయపు రిజిస్ట్రారుగారికి పంపవలెను.

తిరువాన్కూరు సంస్థానమునందు డాక్టరు బొక్కరు గారు పారిశ్రామికకాళికోడ్యోగులై యున్నారు. విద్యార్థులకు నేతనముల నిప్పించి విదేశముల చదువు చెప్పింప మీరు ప్రయత్నముల సెలవిరి. వీరి యత్నములు సఫలమైనవి. ఒరిస్సా యందు విద్యాభ్యసనమొనర్చు తిరువాన్కూరు సంస్థానము వారు సి. ఎన్. కేలాయనము బి. ఎ. గారికి నెలకు 50 రూ॥ల చొ॥ ఒక సం॥ము నేతనము నొసంగుదురు. ఈయన ఆజు ఏను సంగల నుండి దొరతనమువారి సేవయందుండెను. ఆ యుద్యోగమునకు రాశీనామామెసగిన గాని తిరువాన్కూరు వారి వేతన మాత్రనికి చెందదు.

విశాఖపట్టణముండల సంఘసంస్కరణసభ

(ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుని యుపన్యాసము)

నేడు భీమునిపట్టణమున జరిగిన సంఘసంస్కరణ సభ యందు చావోనసంఘాధ్యక్షు లగు డాక్టర్ వేంకటపతిరాజుగారు తమన్యాసతోపన్యాసమున ప్రారంభముచుండు భీమునిపట్టణ చారిత్రమును గూర్చి నడివి యుద్ధవిషయమును గూర్చి వివరించి ఇట్లు నడివీరి.

విద్యావ్యాప్తి బహుళముగ లేనంతకాలము సంఘ సంస్కరణ దుర్గటము. మంచియైనను చెడ్డయినను తాతలనాటి ఆచారము సదాచారముగను, వేదచోదితమయినను, ధర్మశాస్త్ర విదితమయినను న్యాయమయినదైనను పూర్వాచారమునకు భిన్నమయినది నిషేధాచారముగా నూచుచున్నారు. శృతి, స్మృతి, పురాణ నిబంధన లనుకూల మయినవని యెవ్వరు చెప్పినను ఏదో ప్రక్షిప్తములు చెప్పవారలే గాని యాచరించువారు లేరు. ఇలియుగ ధర్మానుసరణముగా "వైరమున నశేషవర్ణులు నశోన్యస్థివ సేయుచును విభిన్నబుద్ధి" ప్రకర్తించుదురు.

కన్యాశుల్క వశకులములకు ఆధారమేమి? చేయు వారైనను సదాచారమని చెప్ప సామానము లేదే. సంఘ సంస్కరణకు మడితులు ఆధ్యంతరమని చెప్పదురు గాని యీ విషయములో ఆంధ్రయవిద్యా ప్రవీణులే వశకుల్లు ధురంధరులగుచున్నారు. పశ్చిమవిద్యారంతులకు మెరుదీయడమా యని పూర్వవిద్యారంతులు కన్యాశుల్క ప్రతిఙ్గావంతు లగుచున్నారు. అట్టివానికి చెప్పవలసిన దేమున్నది. అట్టివారికి దేశాధిపతి మనియును, తమకు శ్రేయస్కారికాదనియు, పడుపుకూడు భుజించుట పౌరుషము కాదనియు, పరభృత్యము తనపుత్రునికొమర్యారకాదని చెప్పటకంటె ధర్మశాస్త్రవేత్తలకు తెలుపు సంగతి లేదు.

శ్రీవిద్యనుగూర్చి యీకాలమున చర్చించుట హాస్యాస్పదముగా నుండును. విద్యవేల్పు సరస్వతీదేవియై యుండ విద్య పురుషులకు ముఖ్యము, శ్రీలకు అముఖ్యమనుట అజ్ఞాన నూచకము. దేశక్షేమమునకై ఉభయులు జరుగురయిన విద్య నేర్చుకొనుట అత్యావశ్యకము. విద్య యనిన అష్టకష్టములుపడి పరీక్షలకు నేలకొలిది వెళ్లి స్వల్పసంఖ్య జయముచుపొంది యే దోషమున పొట్టపోషించుకొనుటయే చరితార్థముగా కాలము గడపుచున్నవారి విద్యలను దేశమునకు కాలసిన లాభము సొందుచుండుటలేను. ఖనిజజ్ఞానము వ్యవసాయజ్ఞానము వర్తక వ్యాపారలక్షణము గ్రహించి దేశమునకు మేలు కలుగజేయు వలెనుగాని యితరులధనమును ఏకోవిధమున వేరనముగానెమి, ఘోషగానెమి సంపాదించినంత మాత్రమున స్వకుటుంబలాభము తప్ప దేశమునకు మేలులేదు. ఇటులనే శ్రీలు విద్యనేర్చుట నాతాత్మ్యముకాదు. సంసారము బొంగు నెరవేర్చుటకు పురుషులకు సహకారిగానుండుటకు పిల్లలను పోషించునేర్పు తనము, ప్రపంచజ్ఞానము కలిగియుండిన మేలు. అందుకు తగిన విద్యనేర్చుట యుక్తియు. మనగంజాము, విశాఖపట్టణముజిల్లా లలో పురుషుల విద్యయే తక్కువ శ్రీలవిద్య మిద్యమనుట అతిశయోక్తి కాదు. విద్యనేర్చిన శ్రీలసంఖ్య గంజాం జిల్లాలో ఏజన్సి గాక 10 లక్షల శ్రీలలో 5240, మనజిల్లాలో 11 లక్షలలో 6890. కావున ఏ విధమున వైనను మరవాసు పాటుపడి శ్రీవిద్యావ్యాప్తికై ప్రయత్నించిన బాగుండును.

అతిపాఠ్యవివాహము అర్హమాయకం బని చిరకాలము నుండి వైస్రకాస్త్రజ్ఞులేమి, మనలో బుద్ధిమంతు లేమి చెప్ప మకచ్చుచున్నారు. నేటికయినను అట్టిదురాచార మవలంబింపకుండ విద్యావంతులన్న సెంత గౌరవముగ నుండును. ఇమ్మెరుగని యట్టివారు సెమ్మెరుగవారి సెమ్మెరు. తమ్మెమ్మెరు వారివెనుక దగులు రన్నటుల భవానాసిడికు లయి స్వగౌరవము పోనిడిచి తమ్ముకనారరణ చేయువారి నాశ్రయించుకొని తిరుగుచు తమకు కనిపెట్టియున్న వారిని పోనాడు మహాత్ములు మనలో లేకపోలేదు. అట్టివారు నిన్ను జాత్యుద్ధానకు సహకారు లగుచు రనుట కల్ల.

గ్రీసుదేశపు విషమస్థితి

లండన్, మే 7:—రాజుగారి ఆనుచరులు క్రమక్రమముగ రాజుగారిని వదిలి పోవుచున్నారు. సంస్థానము చున్న ఉద్యోగులందరూను సలీనికాకు పోవుచున్నారు. ఏభ్యసనలో ఆహార సామగ్రిల ధనముల తగ్గించుటకు కావలసినధనము వెనిజిలను గారికి బదులు పుట్టినచో అల్లరులన్నియు అమృతంబును. రాజ్యపరిత్యాగమును గురించి రాజకుటుంబమువారు గత వారము క్రిష్ణము వాలోచించిరని ఏభ్యసనలో నున్న టైముస్ పత్రికా నిరేఖకుడు తెలియజేసెను.

రాష్ట్రీయమహాసభ.

(మావీలేఖరియొద్దనుండి)

నిన్నటిదినము ఫలాహారాంతరము సభ సమావేశమై నవ్వును సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు భారతీయులకు ఆర్థికస్వాతంత్ర్యము నిచ్చుటను గూర్చిన తీర్మానమును సమపాదించిరి.

“హిందూదేశపు ఆర్థిక విజయమును పారిశ్రామికాభివృద్ధి చేకూర్చుటకు ఎగుమతి పన్నులను మున్నగు వానిని హిందూదేశమువారే నిర్ణయించుట అత్యవసరమనియు, ఇతర దేశమువారు ఈ దేశపు వ్యాపార పారిశ్రామిక, ఆర్థిక చర్యలను తమ కిక్కురుచున్నట్లు ఏర్పాటుచేసి మన జాతీయతను ములకు భంగపరచుచున్నందున హిందూదేశ ప్రభుత్వము వారు మనకు ఆర్థికస్వాతంత్ర్యము నిచ్చుట అత్యవశ్యకమనియు ఈ సభవారు తలచుచున్నారు.”

అని అయ్యగారు తమ తీర్మానమునందు చెప్పిరి. హిందూదేశమునకు సంబంధించిన ఆర్థిక చర్యలకు ఆటంకకరములగు సవరణలను పరిష్కరించు విధమును బట్టియు, వ్యాపార విషయమున మన జాతీయతను అనుకూలము లేకపోవుటను బట్టియు హిందూదేశ భావి అభివృద్ధియుండును. 50 లేక 100 సం॥ములు నుండియు మన వర్తక వ్యాపారములను, ఆర్థికపరిస్థితులను అన్వేషించి పరిపాలనల ఆధీనమున నుండి వారి కనుకూలించునట్లు ఏర్పాటుపరచినవి, వానిని మనకు ఆనుకూలములుగా నుండునట్లు ఏర్పాటుపరచినవియు, మొన్నలాయదు బార్నిగారు నడిపిన మహావాక్యములను ఆచరణమున పెట్టవలయుననియు ఈ తీర్మానములమున ప్రభుత్వము వారిని ప్రార్థించుచున్నాము. స్వదేశమున హిందూజాతీయతను పరిశ్రమలను ప్రోత్సహించి అభివృద్ధిలోనికి దెచ్చునట్లు ఎగుమతి విగుమతి పన్నుల నేర్పాటుపరచినవి నియమమున ఇంగ్లండువారు తప్ప తక్కిన దేశముల వారు దలచును విశ్వసించిరి అనిష్టంభవ వర్తక పద్ధతి ఆనునది యొకటి ఈ దేశమున స్థాపించబడినది. పూర్వమునుండి వెనుక బడియున్న వర్తకపరిశ్రమల నుగం ప్రోత్సహించుటయే అనిష్టంభవపద్ధతియని ఆ నేకులు తలచిరి.

పిమ్మట అయ్యగారు హిందూదేశ వర్తకవ్యాపారములను గూర్చిన లెక్కలను చూపించి ఇతరదేశముల వ్యాపారము హిందూదేశమున కెట్లు వృద్ధిబొందెనో వివరించిరి.

గౌ. కె. ఆర్. వి. కృష్ణరావుగారి తీర్మానముననువదించి, ఎస్. కె. శర్మగారు బలపరిచిరి. ఎ రంగస్వామిఅయ్యగారు ఆచరణమున సుపర్యసించిరి. తీర్మాన మామోదిత మయ్యెను.

పిమ్మట గౌ. ఎ. ఎస్. కృష్ణరావుగారు పబ్లిక్ సెక్రీటరీకుమారుల వారి రిపోర్టును ఆడిట్ చేసియును వానిని ఆరులు జరుపగూడదని అతి పిమ్మట నొక తీర్మానమును సమపాదించి రిపోర్టు విషయములను ఖండించుచు నుపసంగించిరి.

రావుబహదూర్ కె. ఎస్. వేంకట్రామయ్యగారు తీర్మానమును ననువదించుచు ఆచరణమున సుపర్యసించిరి. సత్యబామరావుగారు, ఎస్. కె. ఆచార్య, జి. పార్థసారథి మొదలయారు, చార్జర్ రాజకొగార్లు బలపరిచిరి.

పిమ్మట అధ్యక్షులు హిందూదేశరక్షణ శాసనపు అక్రమనియోగమును గూర్చినుండి అట్టిశాసనమును తొలగింపవలయునని యొక తీర్మానమును సమపాదించిరి.

తీర్మానము మామోదితమయ్యెను. అనంతరము కె. ఎస్. అయ్యగారు ప్రతికాశాసనపు దుర్మయముల నభివేదించుచు ప్రతికాశాసనమును తొలగింపవలయుననియు, హైకోర్టువ్యాజ్యమార్తల తీర్పును రాజప్రతినిధిగారు విమర్శించి ఖండింపగూడుట విచారకరమనియు ఒక తీర్మానమును సమపాదించి కొంతదేవుపాదించిరి. చక్రవర్తి అయ్యగారు ఆచరణమున తీర్మానమునను వదించుచు సుపర్యసించిరి.

కె. బాలసుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు మతకొందలమును బలపరిచిన వెనుక తీర్మాన మామోదితమయ్యెను. దీనితోనిన్నటి సభమునకు వెనుక.

నిన్నటి చర్య

గూడలూరు, మే 11:— ఈదినము మహాసభ సమావేశమైనపుడు రాజకీయ విషయములందును, సభలందును, విద్యార్థ లేమయు జోక్యము తీసికొనగూడదనియు, అట్టి సభలకే పోగూడదనియు, ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిన యుత్తరువు అన్వాయమనియు, విద్యార్థులకును రాజకీయజ్ఞాన మవసరము గాక ఇట్టిసభలకు పోకుండునట్లు నిషేధించుట వారిజ్ఞానా

భివృద్ధికి బంధక మేర్పాటుచుటయే యనియు సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు గాఢక తీర్మానమును సమపాదించి విద్యార్థివిషయమున పూర్వముండియున్న నిబంధనలకును ప్రస్తుత మేర్పాటుపరచిన నిబంధనమునకును తారతమ్యములను నిరూపించి బహుశః ఇక ముందు విద్యార్థులెవ్వరువారాప్రతికలే చదువగూడదని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించుట కిది ప్రారంభచర్య యేమోయని నుడిచిరి.

గౌ. వరసింహయ్యగారు తీర్మానము ననువదించిరి. బి సెంట్రు తీర్మానమును బలపరిచుచు విద్యార్థులు రాజకీయ సభాకార్యక్రమములందు పాల్గొనగూడదు, కాని వారు సభలకు పోయి రాజకీయ విషయములను నేర్చుకొని మహా సమస్యలను తమలోలామే పరిష్కరింప బ్రయత్నించవచ్చునని నుడిచిరి.

నుడిచిరి. విద్యార్థులకు సక్రమాంతరమునకును సంక్షోభమునకును భేదములేదు. విద్యార్థులలో నెవ్వరును రాజకీయ మగు ఆందోళమునందైనను, కార్యభారమునందైనను పాల్గొనగూడదు. ప్రస్తుత మహాసమస్యలనుండి భారత యువకులను వేటుంచుట మంచివిషయము. అని బి సెంట్రు గారి నూతన శాసనము ముమ్మాటికి అక్రమమని తెలుపుచు అత్యుత్సాహ పూరితముగ నుపన్యాసము నిచ్చిరి.

అనంతరము గౌ. బి. ఎస్. శర్మగారు “ప్రస్తుతము చెన్నపురియందున్న పారిశ్రామిక ఉద్యోగములను సంస్కరించి పారిశ్రామికాభివృద్ధికి వీలగునట్లు ఏర్పాటుపరచెనయ్యు కర్మాగారములకు ప్రోత్సాహమిచ్చి, మంచి పారిశ్రామిక పండితులగువారిచే జరుపల పనినే పారిశ్రామికాభివృద్ధిని గూర్చుచున్నదియు, చెన్నపురియందు దొకవాణిజ్య కళాశాల నేర్పాటుపరచుననియు” ఒక తీర్మానమును సమపాదించిరి. సి. దొరస్వామి అయ్యగారు, రామచంద్రయ్యగారును తీర్మానమును బలపరిచిరి. తీర్మానము మోదితమయ్యెను.

పిమ్మట కె. నారాయణరావుగారు చెన్నపురి రాష్ట్ర వాసులు యుద్ధయుద్ధమునకు సాధ్యమైనంత సహాయముచేసి సామ్రాజ్య సేవసేయవలెనని యొకతీర్మాన మామోదితమయ్యెను.

ఎ. రంగస్వామి అయ్యగారు రనువదించిరి. శంకరరావుగారు బలపరిచినపిమ్మట తీర్మాన మామోదితమయ్యెను. సభామందిరమునందే 14,500 రూ॥ యుద్ధయుద్ధ సహాయార్థము చందావేయబడెను. దక్షిణరాష్ట్రము జిల్లా కలెక్టర్లుగారు గూర్చి గౌ. బి. కె. రామబాచారీగారు సమపాదించిరి. ఈ తీర్మానమును ఆమోదితమయ్యెను.

ఇది యొకవెనుక సభవారు ఫలాహారములకు లేచిరి. ఫలాహారాంతరము సి. పి. శ్రీనివాసయ్యగారు విశ్వవిద్యాలయ శాసనమును భారతీయతయును కనుకూలముగ సంస్కరింపవలయునని యొక్క తీర్మానమును సమపాదించిరి. సి. ఎస్. రావుబాచారీగారు రనువదించిరి. తీర్మాన మామోదితమయ్యెను.

పిమ్మట అధ్యక్షులు స్వయముగా “ప్రభుత్వమువారిచేనిర్వహించబడు పాఠశాలలందు చురపిద్యము నేర్పబడునెడల ఒకతండ్రి తనపిల్లవానిని అట్టి విద్య నేర్చుకొనకుండునట్లు చేయుటకు స్వాతంత్ర్యముండునట్లు గాంటు ఇక ఎందుకు కోరును సంస్కరింపవలెనని తీర్మానమును సమపాదించిరి ఈ తీర్మాన మామోదితమయ్యెను.

పిమ్మట జోగయ్యగారు అవధికార సభ్యుల నెక్కువచేసియు, చురకొన్ని ఏర్పాటుచేసియు, బోకలు బోధశాసనమును సంస్కరించుచు స్థానికస్వపరిపాలనమును వృద్ధిపఱచవలెనని యుపపాదించిరి. టి. కె. శివరామయ్యగారు తీర్మానమును సమపాదించిరి. తీర్మాన మామోదితమయ్యెను.

అధ్యక్షులు స్వయముగ మతియొక తీర్మానమును సమపాదించిరి. ఇదియు జయించెను.

రాబోవు రాష్ట్రీయసభను చెంగల్పట్టుజిల్లాలో జరుపుట కావ్యము చేయుచు కంజీవరపురివాసులగు వి. వేంకటాచారిగారు వివరించిరి. ఈ యాహ్వాన మంగీకరింపబడెను. చెంగల్పట్టుజిల్లాలో నేపురమున జరుపబడుననియు మున్నగు నిర్ణయింపబడును.

టి. ఇ. శతగోపాచారిగారు అధ్యక్షుల నభినందించుచు నమస్కారముల నర్పించిరి.

అధ్యక్షులు సభను సాంతముచేయుచు తమ యుపన్యాసమున నిట్లు తెలిపిరి. ప్రస్తుతము దేశము నేలుచున్న నిరంకుశాధికార వర్గమును తొలగించి ప్రజాప్రతినిధి ప్రభుత్వము నొసగునంతవఱకు హిందూదేశాభివృద్ధి అసాధ్యము హిందూదేశమునకు ప్రజాప్రతినిధిప్రభుత్వమును దయచేయుటకే వైమము బ్రతికెనువారిని హిందూదేశమునకు బంపి పరిపాలనాభారము నొసంగినది.

సభ సాయంత్రము 6.30 గంటలకు ముగిసెను. అనంతరము అధ్యక్షులకు ప్రతినిధులకు విదోసగబడెను.

చెన్నపురి బహు రిపోర్టు

మే 5-వ తేది శనివారము 1917.

	రు. ఆ.
విద్యుత్తు కొత్తవి 28½ పల్లె బస్తా	7-2-0
డిబ్బా పాతవి 29 ప.	7-8-0
జొన్నలు 28 ప.	8-8-0
ధనియాలు భారవ 1-కి	45-0-0
నెయ్యి మణుగు 1-కి	14-12-0
మిర్చి కొత్తవి బుట్ట 1-కి గుంటూరు	70-0-0
డిబ్బా పాతవి పరికాయ	77-0-0
పొగాకు	210-0-0
దూదికొత్తది మార్చి, వాయిదా	215-0-0
కందులు బస్తా 58 ప.	9-0-9
నవ్వులు 11 ప	8-8-0
ఉలలు ప- 48బ 1-కి	6-0-0
చింతపండు భారవ 1-కి	40-0-0
పసుపు బా. 1 కి	90-0-0
చక్కెర మ. 1 కి	4-0-0
తెల్లము ,, 1-కి	2-0-0
కొబ్బరి మ. 1-కి	6-0-0
పొకలు మ. 1-కి	18-0-0
ఉప్పు బస్తా 48 బైటికి 3-4-0 చిల్లరకు ప1-కి	1-8-0
తోళ్లు పా 1-కి 1-8-0; 0-12-0; 0-12-0;	వెల
నీలిమందు మ. 1-కి	115 0-8
గు- సవరము 1-కి	15-7-6
రాణి సవరము	18-0-0
ప్రెంచికానులు	5-0-0
బంగారము	6-12-0
వెండి	98-0-0
గవ్వ మెంటు పత్రములు	88-0-0
సీమ చేరు సెనగ బా 1-కి	27-0-0

Oriental Govt. Security Life Assurance Co. Ltd.,

India's Premier BOMBAY Indifa' Company 1874 Institution Funds over 5 crores. Claim paid nearly 5 crores

WAR-TIME BONUS.

A Triumph of Administration.

The results of the recent valuation have proved eminently satisfactory in spite of present seriously adverse conditions, and the Directors have now declared A BONUS OF 3% on the sum assured to Whole Life Policies in force for the whole of the Triennium 1913-1915

Other important & Generous declarations.

WANTED Active and Influential Agents at:—

Anantapur, Chittoor, Cuddapah, Masulipmtam Kurnool, Vizianagaram, Rajahmundry, & Chicacole.

Liberal Terms—Personal Security required. Apply stating age, experience, & guaranteed business, to THE AG BRANCH SECRETARY,

ORIENTAL ASSURANCE BUILDINGS POST BOX No. 8, MADRAS.

ది ఓరియంటల్ గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్ అశ్యురెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్లు.

ఇండియాలో కెల్ల బొంబాయి. ఇండియాలో కెల్ల కెడ్డకంపెనీ 1874 శ్రేష్ఠమయిన కంపెనీ 5 కోట్లైన నిధి. 5 కోట్ల చెల్లింపు

యుద్ధకాల బహుమానము. వ్యవహార విజయత్వము.

ఇటీవలజరిగిన వ్యవహార మదింపులెక్కల ఫల్యవసానము ప్రస్తుతము కాలము బెట్టగనన్నను, చాల తృప్తికరముగ నున్నది. 1913-15 మూడుసం॥ కాలములో అమలులో నున్న గూవజీన భీమాలకని, భీమచేయబడిన మొత్తమునూద 3% బోనసును, ఇంకను ఇతరముఖ్యమును సరసమును అగు ప్రకటనలను డైరెక్టరులు వెల్లడించిరి.

THE GREAT WAR.

Secret Session: Premier's Reply to Critics.

Lord Curzon on British Tonnage.

Submarinism—Germany's Last Hope of Success.

SEPARATE PEACE REPUDIATED BY THE DUMA.

[REUTER'S AGENCY.]

GREAT BRITAIN.

Secret Session.

LONDON, May 11.
The House of Commons again sat in secret to-day.

Premier Replies to Critics.

"No Fear of Starvation."

LONDON, May 11.
The Press Bureau says:—At the secret session of the House of Commons, Mr. Churchill dealt with the general naval and military situation, especially Russia's position, the development of the struggle on the West Front, America's strength, submarine problems and the Balkans and inquired as to the marine losses and food supplies. Messrs. Page, Croft, and Nardie also spoke.

Mr. Lloyd George dealt fully with Mr. Churchill's points and commented on Austria's internal situation and Germany's military position in relation to her reserves, contrasting it unfavourably with ours. He quoted the British and French military chiefs' satisfaction with the results of the recent operations on the west front and explained the proposed method of satisfying the War Office's demands for further reserves. Mr. Lloyd George gave the figures of British tonnage sunk every month since August and furnished an encouraging account of the methods adopted to meet the attack. He also stated what tonnage would be building during the next twelve months and pointed out that, with judicious economy in food and increased productivity of home supplies, there would be no fear of the starvation of Britain.

A Self-Supporting Britain.

He added: We shall be self-supporting in 1918. It is unnecessary to restate the Allies' war aims which are well-known.

Mr. Asquith expressed full agreement with the Prime Minister, but deprecated secrecy. Hardly anything had been said which could not have been said openly, and he invited Mr. Lloyd George to publish the bulk of his speech.

Shipping and Ship-building.

Lord Curzon on British Tonnage. Some Striking Figures.

LONDON, May 11.
Speaking in the House of Lords on the Government's ship-building programme, Lord Curzon said that the Government had first claim on the men, material, and resources of ship building in this country. Its naval programme would ensure that Great Britain materially outnumbered the naval tonnage of other nations. With regard to the mercantile marine in the period ended June 1914, the United Kingdom and the Dominions possessed 10,124 steamers of one hundred tons and upwards representing a tonnage of twenty-and-a-half millions. In the period ended December 1916 our steamers numbered 9757 with a tonnage of nineteen and three-quarter millions. Compared to this the ships of all other nations in the period ended December 1916 numbered 13,749 with tonnage of twenty-four millions. Ours was therefore forty-five per cent. of the total. With regard to vessels of sixteen-hundred tons and upwards, Lord Curzon said that in the period ended June 1914 the United Kingdom possessed 3,900 steamers with a tonnage of nearly seventeen millions comprising more than half the world's effective tonnage. Corresponding to this in the period ended March 1917, our vessels numbered 3,500 with a tonnage of sixteen millions. Lord Curzon drew attention to the fact that neutral losses had been very heavy and they had been unable to replace much of the lost tonnage. The programme of the Minister of Shipping, which he was pressing for provided for three millions tons yearly. Its achievement, however, necessitated providing an additional hundred thousand workmen and doubling our steel supply. The Government was taking most drastic steps to secure adequate merchant tonnage but the suggestion that it should outnumber all other nations after the war, was unrealisable.

Exports and Imports.

LONDON, May 11.
Exports for April show a decrease of £10,18,373 in value and imports an increase of £88,69,014 compared with figures for April 1916.

LONDON, May 11.
Messrs. Montagu silver report says the market has been very quiet and prices had a dropping tendency owing to there being little competition for small amounts offered. Sales from New York continue very small and there is little speculation in the way of either buying or selling.

FRANCE.

Arrivals and Departures.

To and From French Ports.

LONDON, May 11.
PARIS.—During the week ending 6th, instant 940 merchantmen arrived in French ports and 930 left one vessel over sixteen hundred tons was sunk and seven under. Six merchantmen were unsuccessfully attacked. Five fishing boats were sunk.

RUSSIA

Anniversary of the Duma.

Idea of Separate Peace Repudiated.

LONDON, May 11.
PETROGRAD.—The anniversary of the first opening of the Duma was celebrated at an extraordinary sitting. Members of all Dumas attended together with members of the Government and diplomatists. M. Rodzianko was loudly cheered during his speech when he repudiated the idea of a separate peace and declared Russia's loyalty to her Allies. The Assemblage rose and ovated the Allied Ambassadors.

General Russky Transferred.

LONDON, May 11.
The Provisional Government has relieved General Russky of the command of the Northern front, retaining him as a member of the Council of the Empire and of the War Council.

GERMANY

Germany's Last Hope.

Navy Minister on Submarinism. Growing Discontent in Shipyards.

LONDON, May 11.
AMSTERDAM.—That submarines are Germany's last hope was admitted by Admiral von Capelle in a speech on the Navy Estimates in the Reichstag. He said that thousands of workers were producing new and improved submarines and new material for torpedoes and mines. Officers and men were crowding for submarine service. He admitted that losses had occurred as Germany's enemies' defences were increasing in quantity and quality, but there was not a radical remedy against submarines. Every departing crew, he said, is animated by the consciousness that everything is at stake. Submarines, which are heavily striking at the vital centre of our fiercest enemy, guarantee our holding out.

The Socialist Herr Brandes warned the Reichstag that discontent among the workmen in shipyards would increase and Von Capelle admitted that disturbances had occurred.

GREECE.

The Crisis in Greece.

Defection of King's Adherents.

LAHORE, May 11.
LONDON, May 10th.—The Athens correspondent of the "Times" says that the King is steadily losing followers and the stream of officers towards Salonika is continuous. If M. Venizelos is given a loan enabling him on arrival in Athens to reduce food prices, all position will probably crumble up.

The Royal family were last week seriously considering abdication.—("C. and M. Gazette cable.")

AMERICA.

PRO-PEACE SOCIALIST CONFERENCE.

American Labour Warns Neutrals.

Pro-German Agitation Unmasked.

LONDON, May 11.
Mr. Gompere, the President of the American Federation of Labour, has telegraphed to Mr. Wardle, Labour Member of Parliament for Stockport, asking him to impress upon Neutral Labour Organisations that the pretended Socialist Conference at Stockholm does not represent the working classes of America, Britain, France, and Belgium, but has been called by Pro-German agitators for the purpose of effecting a Kaiser-dictated Peace, or deceiving Russian Socialists into betraying western democracies into consenting to a separate Peace.

An Irresponsible Offer.

STOCKHOLM.—The Socialist leader, Mr. Franting, declares that the manner in which Mr. Bergbjerg's irresponsible offer of Peace was made in Petrograd increases the suspicion that international organisations are serving the interests of Germany alone.

TELEGRAMS.

BRITISH FRONT.

The Recapture of Fresnoy.

THE FIGHTING DESCRIBED.

Germans Lose Heavily.

LONDON, May 11.
The German attacks on Fresnoy were significant of the importance the enemy attaches to the Oppy line and the obstinate determination with which they are fighting for its possession. They subjected every part of the British new positions on both sides of the Scarpe to severe tests, but were temporarily successful only at Fresnoy, which is a sharp salient beyond the British line of advance. Moreover, it was badly adapted for defence, as it lies in a hollow with rising ground on three sides, which is again dominated by other rising ground from which the enemy directed a concentric fire on Fresnoy. Notwithstanding these advantages, the German attacks, which were conducted by three divisions, including Guards and Bavarians, were the first time repulsed and the second time failed on the plateau between Fresnoy and Oppy.

The Present Situation.

LAHORE, May 11.
LONDON, May 10th.—The "Petit Journal" says that the set back at Fresnoy is not of great importance, since the British maintain their positions north-east and south-east of the village.

LONDON, May 11.
General Haig this afternoon says:—The Germans attacked yesterday evening eastward of Arleux and Southward of Suchz river. They were repulsed by artillery and machine-gun fire. We drove off later attempt assisted by Flammenwerfer southward of Souchez river. We made a successful night raid eastward of Ypres.

FRENCH FRONT.

Allied Aims Realised.

The Drain on Enemy Reserves.

ALLAHABAD, May 11.
A French Commandant, who writes for the Exchange Telegraph Company, after pointing out how completely the French and British have realised their tactical and strategical aims, and how the enemy is unable now to meet their offensive by transferring troops to one restricted area, has been obliged to use his reserves, concluding:—"If other fronts began in turn to put forward their demands, it cannot be doubted that Hindenburg would be compelled hastily to move backward his Siegfried, Wotan, and other Lines."—"Pioneer.")

War Situation Reviewed.

ALLAHABAD, May 11.
LONDON, May 10th.—At this date in 1915 Makenen's drive on the Dunajee river had already begun. Last year was Austria's turn and the offensive from the Trentino opened on the 14th May. There have been rumours this year of contemplated offensives against both Russia and Italy, but all recent messages from the French and British fronts have agreed as to the using up of a large proportion of Germany's reserves in defensive operations on the Western Front. It has also been reported from Italy that the number of the enemy in the Trentino has actually decreased in recent weeks. Should the month of May close without the inauguration of any great enemy attack, this will be not only in striking contrast with the two previous years but will be the first occasion on which reports of the diminution of German man-power have been confirmed by her military proceedings.

We still hear of naval and military concentrations with a view to a descent on the Riga or a landing nearer Petrograd, but, according to the "Morning Post's" Petrograd correspondent, the Germans consider that the attack of the Stokhod was a mistake. There remain the possibilities of the Allied offensives concerning which some fairly definite hints from Italy have been published:—"Pioneer.")

More Enemy Trenches Taken.

LONDON, May 11.
Last night's French communique reported cannonading northeast of Soissons and on the Chemin des Dames. By a local operation we carried a system of trenches north of Sancy. Fresh enemy attempts to expel us from trenches we captured at Chevreux on the 8th inst. were shattered by our barrages and machineguns. We made progress northwest of Prosnas.

The French communique this afternoon says:—We carried the centre of resistance in the region of Chevreux. Grenade counter-attacks broke down under our fire. We repulsed a stronger attack on the salient northeast of California Plateau after lively fighting in which the enemy suffered serious losses. There has been lively artillery duel on Cerny-Hurtelise front.

MESOPOTAMIA.

Railway Running from Baghdad to Samarra.

SIMLA, May 11.
The following telegram dated the 11th May 1917 has been received from "eye-witness" Mesopotamia:—

BAGHDAD, May 11.
The first of the locomotives captured from the enemy has been repaired. Trains are now running between Baghdad and Samarra. Reconstruction of permanent way has been very rapid. Twenty-five per cent. of the bridges were destroyed by the Turks in their retreat. There were nearly all built to cross spill water from the Tigris in periods of high flood. The Tigris and the Euphrates this year have been exceptionally low.

TELEGRAMS.

This morning the river steamer "Mejidici" left with the first batch of civilian passengers 700 in all for Basrah. There were great scenes of joy and excitement on the quay as the majority of the passengers had been separated from their families.

SALONIKA FRONT.

LONDON, May 11.

The British communique from Salonika says:—Enemy attacked on Wednesday night southwestward of Doiran and obtained a momentary footing on Goldies Hill. Our counter-attack immediately drove him out. We repulsed a second attack on Thursday inflicting losses. And aeroplanes carried out four successful bombing raids dropping quantities of explosives in dugouts, dumps and transport.

Important-Events Foreshadowed.

ALLAHABAD, May 11.

A writer in the "Paris Journal" reports that the army of the Orient is ready. After referring to the depth of snow remaining at the end of April, he states that future events in the Balkans may be such as to underline the wisdom of the temporising that has taken place.—["Pioneer."]

INDIAN TELEGRAMS.

From our own Correspondent.

[BY WIRE.]

— 00 —

SIMLA.

A Fortnightly Mail Service.
Between England and India.
To Economise Tonnage.

SIMLA, May 11.

The Government of India have decided in consultation with the Secretary of State to have a fortnightly instead of a weekly English mail service to commence at the beginning of June from England and probably a month later from India. This measure has been decided upon in accordance with the general policy of economising the use of British shipping throughout the world.

Plague Deaths.

SIMLA, May 11.

During the week ending the 5th May 1917, the total plague mortality for all India stood at 5,416 against 6,508 cases. The following are the provincial figures:—

Bombay Presidency and Sind	1,087 deaths.
Madras Presidency	42
Bengal Presidency	10
Bihar and Orissa	799
The United Provinces	1,811
The Punjab	276
Burma	52
Central Provinces	214
Mysore State	38
Hyderabad Sind	687
Central India	79
Rajputana	345 and Kashmir State 5.

CALCUTTA.

The Indian War Loan.

CALCUTTA, May 11.

Applications for the War Loan now amount to Rs. 18,89,64,400. Details are as under:—

	RS.	AS.	PS.
Bombay	7,03,49,000	0	0
Bengal	5,36,66,200	0	0
The Punjab	1,59,09,100	0	0
United Provinces	1,15,26,500	0	0
Madras	97,65,900	0	0
Burma	77,49,700	0	0
Minor Administrations	55,00,400	0	0
Central Provinces	33,33,100	0	0
Bihar and Orissa	24,12,700	0	0
Assam	6,90,900	0	0

Post Office Cash Certificates.

Post Office 5 year cash certificate issued up to 23rd April 1917, number 1,59,477 of a total nominal value of Rs. 85,15,810. Details by postal circles are as below:—

Bombay number of certificates, 49,734, nominal value Rs. 19,08,050; The Punjab 25,465, Rs. 16,47,120; Bengal and Assam 25,922, Rs. 16,11,770; the United Provinces 18,172, Rs. 10,64,520; Central 22,790, Rs. 9,01,010; Burma 12,446, Rs. 6,15,610; Behar and Orissa 9,410 Rs. 4,21,350; Madras 4,537, Rs. 3,36,370.

Allahabad Bank Case.

Judgment of Full Bench.

CALCUTTA, May 11.

A full Bench of the Calcutta High Court consisting of the Chief Justice and Justices Woodroffe, Mukerjee, Chitty and Teunon delivered judgment in the reference made in the case of the Allahabad Bank against Mr. A. K. Ghuznavi. This suit was brought by the Allahabad Bank against the defendant, then a member of the Imperial Legislative Council, to recover Rs. 5 lakhs on a note of hand. The suit was heard by Mr. Justice Fletcher who gave a decree to the Bank, and against that Mr. Ghuznavi appealed. The Chief Justice and Mr. Justice

Mukerjee, who heard the appeal remanded the case for retrial. On a motion made by the Bank questioning the order passed by the Appeal Court, reference was made to the Full Bench to decide two points, namely, whether the powers of the Appellate Court with regard to a remand under section 107 of the Code of Civil Procedure of 1908 is restricted to the case specified in the Order 41, Rule 24, and whether it is competent to the Appellate Court to remand a case in which, in the opinion of the Court, there has been no proper trial. The Chief Justice held that as regards the first question that powers of the Appellate Court as regards remand were not restricted to cases specified in Order 41 Rule 23, but the Court might order a remand in all cases if it be necessary for the ends of justice. His Lordship did not think it necessary to give a specific answer to the second part of the reference. The other four judges agreeing with the Chief Justice delivered separate but concurring judgments.

The Bengali Regiment.

Basu's Grandson Enlists.

CALCUTTA, May 11.

Sudhir Kumar Basu grandson of the Hon'ble Mr. Bhupendra Nath Basu has enlisted himself in the Bengali Regiment and left for Karachi. Seventeen other recruits including Basanta Behari Dutt, son of the Hon'ble Mr. K. B. Dutt left Calcutta for Karachi to-day.

BEHAR.

Mr. Gandhi's Inquiry in Behar.

Protest from Planters.

BANKIPUR, May 11.

The Conference between the Hon'ble Mr. Maude, member of the local Council, and Mr. Gandhi is reported to be the result of a deputation of the Planters' Association waiting on the Government at Ranchi last week. It is reported that the deputation urged before the Government that the inquiry which is being carried on now has created a great stir and agitation amongst the ryots and asked that either this inquiry should be stopped or, in the alternative, the Government should appoint a commission including representatives of planters and ryots, to hold a public inquiry. The Muzzaferpore branch of the European Defence Association have also, through their patent lobby in Calcutta, submitted a representation to the Government of India on the subject.

A Factory Burnt Down.

In the meantime news has been received from Motihari of a factory at Uda, an outwork of a huge indigo concern, known as the Larkalia concern, having been completely burnt down by fire, involving the loss of thousands of rupees and planters suspect it as a case of incendiarism.

What happened at the conference between Mr. Maude and Mr. Gandhi has not transpired, but it is understood Mr. Gandhi intended to continue his enquiry.

Brief Telegrams.

— 10: —

The Governor-in-Council directs the Devakottai Division of Kamaad District to be constituted a charge of the Indian Civil Service and that in lieu thereof the Kumbakonam Division of Tanjore District be transferred to the Provincial Civil Service.

According to a Gudalur, Nilgiri-Wynaad, report, a gang of armed Moplah dacoits, at about 8. P. M. a few nights ago audaciously raided a Moplah shop, situated in the Mukkatti bazaar, within the limits of the Nullakottah Police Station, roughly handled the shop servants and broke open the till, making away with notes, coin and jewels said to be worth about Rs. 3,000. Although the bazaar was fairly full of people at the time, the dacoits seem to have got away easily. The Police are investigating the case.

Latest Telegrams.

[Reuter.]

THE SECRET SESSION.

LONDON, May 11.

It is officially announced that the House of Commons in Secret Session considered the report on credit of five hundred millions agreed to in committee on Thursday.

Mr. Whyte urged that there should be better organization and co-ordination of high naval commands in the Mediterranean. Mr. Bellairs pressed for more vigorous naval offensive, younger personnel in command and more rapid approval of promotions and quicker response to important applications to the Admiralty.

Sir E. Dalziel demanded further appeal to the country to economise in food and put a number of questions relating to war.

Sir Edward Carson said he welcomed instructed criticism but deprecated attacks outside the House, sometimes arising from interested motives upon Officials of the Navy. Sir Edward Carson related some recent feats of gallantry and resources by our patrols which had accounted for German submarines. He wished he could publish every one of them and explained why in higher interest it was desirable to refrain. He urged that due sense of perspective should be kept in criticisms of trifling incidents considering the vast area over which operations of the navy were carried out.

Mr. Lloyd George gave statistics of food reserves and while expressing favourable view of the general situation urged the importance of most extensive cultivation of land. The Report and committee resolution were unanimously adopted.

Sir E. Carson described the Admiralty's anti-submarine activity, co-operation between naval air service and coast patrols and attention given to merchant ship building. He detailed tonnage losses of the Allies and neutrals in each of the last three months but declined to alter from the publication of weekly losses on which the allies had agreed. Sir E. Carson also emphasised the great advantages arising from America's adhesion to the allied cause. Mr. Churchill referred with satisfaction to the chief features of the debate and said that although he was not wholly convinced by Mr. Lloyd George's speech he thought that the demand for a Secret Sitting was well justified.

THE VICTORIA CROSS.

Two Posthumous Awards.

LONDON, May 11.

The following Victoria Crosses have been awarded:—The Australian Captain Percy Cherry, previously awarded the Military Cross. After all the other officers of his company had become casualties he cleared a village of the enemy and beat off very resolute and heavy counter-attacks. He was wounded in the morning, but remained at his post encouraging his men and held out till he was killed.

Second-Lieutenant George, Bates, Rifle Brigade. He placed his foot on an exploding bomb and saved the lives of his comrades, but lost his own.

Private Christopher Cox, Bedfordshire Regiment. He fearlessly rescued many wounded men on ground so swept by fire that even his battalion was forced to take cover to avoid annihilation.

— 10: —

General Haig to-night reports:—Early this morning enemy launched his third attack using flammenwerler southward of Souchez river. After three hours severe fighting the weight of repeated assaults compelled our posts to withdraw on a portion of the front. Our counter-attacks in the afternoon recaptured the whole of the lost trenches. Enemy's losses in these three attacks have been heavy. Our positions are unchanged. Three German aeroplanes were brought down on Thursday and three driven down. Two of ours are missing.

The Bulgarian communique gives a very lengthy account of the fighting west and north of Monastir. It singles out the British attacks south of Doiran which it describes as being the most persistent being made between nine in the evening and two in morning. It admits that the British twice penetrated Bulgarian positions but asserts that they were ejected by counter-attacks.

The War Office announces that it is opening with a week two new groups for voluntary attestation one for married and single not over forty five and other married and single between forty five and fifty.

The French Macedonian communique says:—West of Vardar over most difficult ground we brilliantly captured Stradilegen south of Huma repulsing violent Bulgarian counter-attacks. There has been lively artillery firing in Cerna Bend and in Monster sector. In fighting on May 10th and 11th allies captured 353 prisoners and three machineguns. Enemy losses were considerable.

NEW YORK:—The Italian Mission has arrived here.

Captain Bails who has brought down forty two aeroplanes and is described by his commanding officer as a most daring and skilful pilot is missing.

హెండ్లవ యుద్ధము

కంచి కామకోటి పీఠాధిపతి, శ్రీజగద్గురు భగవత్ పాదాచార్య శ్రీ శంకరాచార్యుల వారు వారి శిష్యులకు బంపిన సందేశము:—

భరతివన్న ముముక్షుయు సామ్రాజ్యముముక్షుయు
తేమముకొలుకు చక్రవర్తి, అమితభగవద్భయముతో, రణరంగమున బ్రవేశించెను. కాలదీపములలో శత్రువులను భంజించి దిగ్విజయము ను ను బడసి అల్లకల్లోలము గనున్న మన హృదయ సేవలలో శాంతిని నెలకొల్పెను. తత్కార్యమునకు గాను యుద్ధమును నకు ప్రభుత్వమువారు భారతియులవైపు దిగిరి. స్వదేశమిత్రను పరిశోధింపకు లగు రంగస్వామి అనుంగారు మమ్ము దర్శించి, తద్విషయమును గూర్చి, అసంఖ్యాకులగు మాశిష్యుల కొక సందేశమును బంపుచిని మనవిజేసి, అందుచే, సర్వకాలములందు చక్రవర్తివిజయమును గూర్చి, యాపరమాత్ముని ప్రార్థించుచున్న పే, మీ సందేశమును మీ కంద జేయుచున్నాము: ప్రభుత్వము వారేర్పచిన యుద్ధమును నకు మీ గొంగు విత్రిము త్వలో తిరిగి మీ కియ్యబడును. మీ శక్తిసామగ్ధ్యములకు తిగిన సాహాయ్య మందులకు చేయదలెను. అందుచే మనకు రెండు ఫలితములు గల్గును. ప్రభువుఫలితము పరలోక సుఖావాప్తి. రెండవది భగవంతునకు వడ్డి లభించుట మూలమున భవాలోక సౌఖ్యము. ఇంతకన్న మంచితిరుణము మనకు లభించదు. ఇంతకు మించిన ఘనకార్య మీ ప్రపంచమున లేదు. మన విద్యుత్ కర్మములు మనకు గోచరంబగును. కాన ప్రతి పాపమునకు శక్తికొలది యుద్ధమును నకు భగవంతుడు చేసి లాభమును పొందదగును.— నారాయణస్మృతి,

హిందూ దేశమున ప్రజాసామాన్యమునకు వలయు విద్యావిధానములు.

భవానిదత్త జోషి బి. ఏ గారి వ్యాససంగ్రహము.

ఈ కాలమున ప్రపంచము దంతటను విద్యాభివృద్ధి కరము లగు ప్రభుత్వములు జరుగుచున్నవి. మనదేశమున ప్రభుత్వమువారును విద్యాధికులును అందు విషయమై శక్తివంతములై పాటుపడుచున్నారనుట నిదితము. ప్రజాపితా కార్యచరణలు, ఆర్థికరీతులు, మొదలయిన వాటియందు, వారణాసివద్ద మొదటియందు, రెండు విశ్వవిద్యాలయముల నిర్మాణ మనకై కర్తవ్యమును చెప్పుచున్నారు. హైందవ మహమ్మదీయ విశ్వ విద్యాలయములు దేశమున విద్యను విరివిగా పెరజెల్లఁ గలవని గట్టి నమ్మకము మనకున్నది. ఇంక ననేక విశ్వవిద్యాలయములే దేశమందంతట నెలకొల్పఁబడవలె నను నాంధ్రోత్సవము హెచ్చు గాఁ గాన నగుచున్నది. శ్రీవిద్యాభివృద్ధి యొక్క సంతృప్తికరముగా నున్నది. జలంధరులలోని కన్యా మహావిద్యాలయమును, భోపాలు బీగముగారి శ్రీకళాశాలయు జేయుపని సంతృప్తికరముగా నున్నది. మఱియు నిచ్చాత్యుద్ధరజూర్జము బరోజా వైకార్య గారు చేయుపని ప్రశస్తియందు.

కాని ఆధునిక పాఠశాలలో నెంతగలదు విద్య జన సామాన్యమున కెంతమాత్ర ముపయోగకారిగ నుండుట లేదు. ప్రాపంచికవిషయములలో నీ విద్యవలన నే సహాయమును చే కూరదు. ఒక వ్యవసాయదారుని కుమారుడు కృషి నవలంబించు నాటికి తరగతిలో నేర్చుకొనిన పాఠములకంటె చిన్నతనమున తండ్రి నేర్పిన చిన్న పనులే వేయిరెట్లెక్కువ సహాయము నొనర్చును. ఇప్పటి విద్యావిధానములవలన నింక నెన్నియో అనిష్టములు సంభవగుచున్నవి. ఈ విధానములవలన నెల్లవారును మిడిమిడిజ్ఞానమును బడసినంత నే అసాంభావ్యమౌతులై సోమరితనమున కలవడి పనిపాటులు చేసిన ప్రవృత్తులు లోటును దుర్భాసముతో కాలమును వృథావుచ్చుట తలస్థించుచున్నది. కాన మనమట్టి యువద్రవమును కొలగింప యత్నింపవలెను. కనుక మనము ముఖ్యముగా నిట్టి యిక్కట్లలఁ దొలగించునట్లు విద్యావిషయసంస్కారములను జేయవలయును.

(1) విద్యార్థిహాణమునకు వ్యయ మధికముగ నుండరాదు. (2) వేషభావల పటాభిరూపము గాక నిజమైన నైతికాభివృద్ధి కలుగునట్లు యత్నములు సులభమలెను. (3) విద్యార్థికిని, ఉపాధ్యాయునకును గల సంబంధము పూర్తిగా మార్పు నొందవలెను. (4) పిల్లల కక్తికిమించిన పరిశ్రమల నిచ్చుటచే వారి మేధాశక్తి క్షీణకాతి నొందుచున్నది గాన యట్టి పద్ధతి యవలంబనియము కాదు. (5) వంశపారంపర్యముగా వచ్చు వృత్తులయందు వారి కభిరుచి కలిగింపవలెను.

కాన, కేవల భాషాపాండిత్యముతో తృప్తి నొందక, మానవుని యంతశక్తుల విజృంభణ మొనర్చి, క్రమక్రమముగా నాతని దైవసమానుని చేయుటకు తగిన విద్య నొసంగ యత్నింపవలయును. చదువను వ్రాసును నేర్చుట మాత్రమే విద్యయనిపించుకొనదు. సంకతిసంధర్శముల గ్రహించుటయందును, తెలివితేటలయందును ఆరితేరియడల విద్యార్థి సంధిహీనుడైనను జానపదుడైనను గొప్పపండితునికంటె నెన్నియో మడుగు లధికముగ దేశపిత మొనరింపగలుగును.

అందుచే నీ దేశములో కావలసిన విద్య యుద్ధారస్య భావము గలదిగాను, తక్కువ వ్యయకరముగాను నుండవలెను. కాన సరియైన విద్య యీ క్రింది విధముగా నుండవలెను:

- (1) విద్య:—గణిత పఠనలేఖనములు. (2) విద్య కుటుంబభోజనమునకు విద్యార్థికి కర్తవ్యముగ నున్నదిగ నైనను లేక విద్యార్థి ధనికుడైనచో కేవల సంతోష దాయకమైన దైవము కావలెను. (3) దేశపరిశ్రమ:—దేశీయ వ్యాయామములు, గుట్టపు సవారు, ఈత, పేట మున్నగు వానిని ముఖ్యముగ నేర్పవలెను. (4) నైతికవిద్య:—మంచితోటలు, సత్యము, మర్యాద, గౌరవము, సదభివ్యసములు, మహనీయుల జీవితచరిత్రము మొదలగునవి నేర్పవలెను. (5) విద్యార్థి సంఘమునకు సంబంధించు ఆచారములను వానికి నేర్పవలయును. ఇతరదేశపు సంఘాచారముగూడ నతనికి నేర్పవలయును. (6) మతవిషయకవిద్య తల్లిదండ్రుల మతమునే విద్యార్థికి నేర్పవలెను. హరికథలు, ఉత్సవములు మొదలగునవి మంచివి. (7) వంట:—సాధారణముగ వంటకేయు విధానములలో నేర్పరులగువారిచే పాకవిధానము విద్యార్థికి బోధింపఁబడవలెను.

ఈముఖ్యవిషయముల బోధనమైన తరువాత నీ క్రింది సంగతుల విద్యార్థులకు నేర్పవలెను.

- (1) వ్యవసాయము:—(ఎ) వరిపంట (బి) పశురక్షణము (సి) తోటలు, కూరగాయలు పండించుట. (2) వ్యాపారము:—(ఎ) వడ్డీ వ్యాపారము, ధనధాన్యములను అమ్మనిచ్చుట (బి) ధాన్యము మొదలగు గింజలను కొనుట (సి) ప్రత్తి మొదలయినవాటిలో వ్యాపారము—బట్టలు చిత్రపస్తువులు మొదలైనవి. (డి) పార్ల సామానులలో వ్యాపారము. (3) వస్తు నిర్మాణము:—మంచి పనితీరు (ఎ) కమ్మరము—ఇనుపపనులు—గాగిపనులు—పాత్రలు చేయుట (బి) కంసాలిపని (సి) వడ్డీవానిపని (డి) కుచ్చరిపని (ఇ) ఆటవస్తు నిర్మాణము మొదలైనవి (ఎఫ్) ప్రత్తిలో గాని పట్టులో గాని నేత—రంగు నేయుట. (4) వృత్తివ్యాపారములు:—(ఎ) వైద్యము శిశువైద్యముల నడుపుట (సి) వృక్షశాస్త్రము, రసాయనశాస్త్రము మొదలైనవి (డి) కుట్టుపని (ఇ) చిత్రలేఖనము (ఎఫ్) సంగీతము (జి) అచ్చుపని (ఎచ్) వ్యాయాశాస్త్రము (సి) రాజ్యాంగ విషయములు (జె) శత్రుశాస్త్రము, స్త్రోతిషము. (5) తక్కినవి:—(ఎ) వేదాంతము (బి) మోక్షశాస్త్రము (సి) వక్తృత్వము.

ఇట్టి విద్యావిధానముల సంతృప్తికరముగా నవలంబించుట దేశప్రజాక్షేమకర మనుటకు సందియము లేదు. ఆయా శాస్త్రములయందు దుష్టిర్లుగు మహామూలచే నష్ట డష్టము ఆయావిషయములలో నుపన్యాసములను విద్యార్థుల కిప్పించుట చాల మంచిది. సర్వ సాధారణముగా జనసామాన్యము వృధా మాటలతో గాలక్షేపము జేయు నవసరములయందు వారివద్దకు బోయి వారికి నైతిక సాంఘికవిషయభోధ జేయుట చాలాభికారి యగును. మంచి నడవడికయు, సద్గుణాలంబనమును, మహద్గుణ సంపాదనమును విద్యయగునే గాని, గ్రంథపఠనము మాత్రమే విద్య కానేరదు. నైన జెప్పిన పద్ధతుల ననుసరించిన విద్య యంత వ్యయకరము కాదు.

ఇక విద్య యే భాషామూలముగ నేర్పవలసినది యనెడి సుచక్క చర్చింపవలసియున్నది. విద్య మాతృభాషలోనే మిగుల గుసాధ్యముగా నుండును. జనసామాన్యమునకు విదేశభాషలో నేర్పిన విద్య యెంతమాత్రము లాభకారికాదు గాన మాతృభాషయే విద్యార్థిహాణసాధనముగా నుండవలయును.

(ప్రతిరాష్ట్ర) మనకును విద్యావిధానమును పరిశీలించుటకు స్థానికవిద్యాసంఘము లేర్పవలయునలెను. ప్రతి జిల్లా యందును ఒక జిల్లా విద్యాసంఘ మవసరము. సంవత్సరమునకు రెండు మూడు పర్యామములు పరీక్షలకేయుట ముఖ్యము. పరీక్షావిధానము లన్నిటిని స్థానికవిద్యాసంఘమువారే నడపుచు, విద్యార్థివిషయకసంస్కారముల జేయుచుండవలెను. పఠనగ్రంథవిస్తారముకొనక సరి ఏర్పరుపబడవలెను.

ఈపద్ధతుల ననుసరించి మనదేశమున విద్యావిధానముల సంస్కరించినచో, విద్య యెల్లవారు సులభసాధ్య గుగును. (విద్యాక్షేమనో రేవ్రాణ్)

హిందూ దేశవిదేశవ్యాపారము.

జపాను, సంయుక్త రాష్ట్రముల వర్త కాభివృద్ధి

1916 - 17 వ సంవత్సరపు హిందూదేశ విదేశవర్తక వ్యాపారవృత్తాంతమును జరిగిన గత రెండు సంవత్సరములనుండియు జపాను సంయుక్త రాష్ట్రములు హిందూదేశమున కెంత యెక్కుడు శరతు నంపుచున్నవో తెలియగలదు. 1914 - 15 సంవత్సరములో జపానునుండి మనదేశమునకు దిగుమతియైన గాజుసామాను విలువ రూ 20 లక్షల కేమాత్రము తక్కువగా నుండెను. గతసంవత్సరముం దది నుమారు రూ 90 లక్షల కభివృద్ధి జెందెను. ఆకాలములోనే జపానుసాగాయి రూ 1 లక్ష నుండి రూ 11½ లక్షల కు ను, న క్కె ర రూ 2 లక్షలనుండి రూ 41 లక్షలకును, రంగు రూ 2 లక్షలనుండి రూ 65½ లక్షలకును, అల్లికపు కస్త్రములు రూ 66½ లక్షలనుండి రూ 127 లక్షలకును అభివృద్ధి జెందెను. 1916-17 వ సంవత్సరములో దిగుమతియైన జాపాను అగ్ని సెల్లులు 1914-15 వ సంవత్సరముకంటె రూ 20 లక్షలధికముగా నున్నప్పటికిని 1915-16 వ సంవత్సరముకంటె చాల తగ్గిపోయినది. గతరెండు సంవత్సరముల తాబాకు అమెరికాదేశపు దిగుమతుల వృత్తాంతమును తెలిసికొన నింపుగా నుండగలదు. అమెరికానుండి వచ్చినట్లెన్ని ష్టేట్లు, 1914-15 వ సంవత్సరము రూ 1½ లక్షల నుండి 1916-17 వ సంవత్సరమునకు రూ 59½ లక్షల కు వృద్ధి జెందెను. గ్లాసు గొట్టములు మొదలగునవి రూ 2½ ల నుండి రూ 46 లక్షలకు వృద్ధి నొందినవి. 1914-15 వ సంవత్సరములో అమెరికానుండి హిందూదేశమునకు దిగుమతియైన మోటారుబండ్లు 510, వాటివిలువ 11 లక్షలు. 1916-17 వ సంవత్సరమునకు 4169 కి వృద్ధి జెందెను. వాటి విలువ రూ. 122 లక్షలు. డిశంబరుతో నంతమైన తొమ్మిదిమాసములకును జాపానునుండిచ్చిన దిగుమతుల విలువ 1914 వ సంవత్సరమున రూ. 11 కోట్ల 80 లక్షలును, 1915 వ సంవత్సరమున రూ 11 కోట్ల 97 లక్షలునై యున్నది. క్రిందటి డిశంబరు మాసంతము నకు రూ 19 కోట్ల 78 లక్షల కభివృద్ధి జెందెను. ఆకాలము నకే ఆచూ సంవత్సరములందు అమెరికానుండి వచ్చిన దిగుమతులు రూ 13 కోట్ల 30 లక్షలు; రూ 13 కోట్ల 86 లక్షలు; రూ 21 కోట్ల 31 లక్షలగు పెరిగినవి. మొత్తముమీద 8 కోట్ల రూపాయల వరకు వృద్ధియయ్యెను.

మహాత్మయులును మరొకరియును మరొకే పణల చేతను ఇతర కారణములవలనను యుద్ధభీతి బుణముచ్చి వడ్డీ త్రిముటు కిష్టములేదని తెలుప వానికి సుగుణ్యముగ 'వడ్డీలేదు' అని సర్టిఫికేటుల నిచ్చుటకు వ్యవహారము నిశ్చయించిరి. వారిపక్షముల ననుసరించి సామ్యు వాపసుగోరునపుడు అసలుమాత్రమే ఈయగలను.

సద్గురు లక్ష్మీకాంతరాజు పోన్నగారి అధ్యక్షత క్రింద మైసూరులో యుద్ధబుణసర జరిగినది. మహారాజుగారి మాడవబావయిది చమానమి 327000 రూప్యములను యుద్ధబుణమునకు సమర్పించిరి. మహారాజుగారి యిద్దరు సోదరులును ఒక్కొక్కరు 1 లక్ష, 50 వేల రూప్యముల నొసంగిరి.

The Glory of Man is his STRENGTH. NOT PHYSICAL ALONE, BUT FUNCTIONAL, SEXUAL AND NERVOUS TOO. Hence, one and all ought to try to preserve it in the heyday of Youth, guard and insure against its loss as a precautionary measure, and obtain and regain it, at any age and at any expense, if already lost, through any cause whatsoever. How? By a timely use of the world-renowned mechanical device called "E" manufactured on Dr. Bier's Principle of Hypertonic Treatment by Messrs. Huston Brothers Co., of Chicago, U. S. A. priced at Rs. 15 only (packing postage &c, charged extra) Patented all over, highly recommended by several leading medical authorities of the East and the West and countless numbers of gratified cured patients. Why? because if other wise, the Man who does not possess this necessary attribute of life is only a so called Man. Absolute secrecy guaranteed, Correspondence only in English: write to-day, in all confidence if really interested this necessary attribute of life is only a so called Man. Absolute secrecy guaranteed, Correspondence only in English: write to-day, in all confidence if really interested of free descriptive literature regarding this marvellous cure, especially mentioning the Andhra Patrika" to the— (669) ECTREUSS (A. P. DEPTT) SOLE AGENCY FOR THE EAST, BATALA

చదరంగము.

చదరంగపు టాట చాలపురాతనమై నేటికిని వివిధదేశములయందు ప్రజల కత్యంత సంతోషదాయకమై యున్నది. యూరపు, ఆఫ్రిక, ఇండియా దేశములయందు దేశముగు సంగము లీ టాటను మరల వృద్ధిచేయ పాటుపడుచున్నవి. ఈ టాట టెబులు తెలుగు వీక్షణి, యెట్లువృద్ధిపొందినదను విషయమున పలువురు పలు విధములగు నభిప్రాయముల కలిగి యున్నారు. వీటిలో చాలచుట్టునకు కేవల మసత్యములు. మరికొన్నిటికి బలవంతముగా నాధారము కానరాదు.

1783-89 సంవత్సరములయందు ప్రకటితమైన "ఏషియాటిక్ కంపెనీ" అను గ్రంథములోని తమ వ్యాసమున హిందూస్థానము చదరంగమున కునికిపట్టనియు చదరంగ మను పేరిట నీ టాట యట వర్ణించుచున్నదియు ౧౯ వ శతాబ్దము జోన్సుగారు వాదించియున్నారు. మొత్తమునై వీరి వ్యాసము భవిష్యత్తురాజమును గ్రంథమునగల చదరంగ వ్యవస్థనుకల భావంతరకరణమైయున్నది. ఇట్టి టాట ప్రాచీన వ్యాస శ్రుతి గ్రంథములయందు గుహాపారింపబడెననియు, శ్రీరామచంద్రుడు లంకాపై దండెత్తి విడిచియున్న సమయమున రావణునకు చిత్తికాంతిచేయు నిమిత్త మతనిభార్య యాక్రీడను గనినెట్టె ననియును వాదాకాంచుడను నొకపండితుడు జోన్సుగారితో చెప్పియుండెను. కనుక చదరంగము ౨5 వేల సంవత్సరముల క్రిందట వెలసియుండవలెను గాని జోన్సుగారి సాక్ష్యముల నమ్మక పాఠకులు సాక్ష్యమునై తమ సిద్ధాంతము నాధార పరచుచున్నారు. చదరంగపు జన్మస్థానము హిందూదేశమని జోన్సుగారు పూర్వము నమ్మియున్నారు. ఇండియానుండి యాక్రీడా నికేయము క్రీస్తుకము ౧6 శతాబ్దముల యందు పాశ్చాత్యమునకు తొలి యంచట చదరంగ మని వ్యవహరింప బడి యున్నట్లు వాదమునకు వచ్చిన య సంతకము న మద్రాస్ అను నామంతరమున బడెనను. అరబ్బుల ద్వారా 11-వ శతాబ్ద ప్రాంతమున యూరోపుఖండపు వివిధభాగము లకు వ్యాప్తమయ్యెను.

పరునామ కతాబ్జమునందు స్పెయిను వాస్తవ్యుడగు యులూజెజ్ అను నతడును, 17-వ శతాబ్దమునందు గయానీని (గ్రాకో ఇటలీ) అను నాతడును చదరంగపు టాటయందు ప్రముఖులని ప్రఖ్యాతిపడెననియున్నారు. పరునెనిమిదవ శతాబ్దము నందు చదరంగపు టాటయందు నూతనశక మారంభమయ్యెను. ప్రాంకోయివిండియానకు ఫిలిడరు అనునతడే కాలమున చదరంగపు టాటయందు చున్నత స్థానము నాక్రమించెను. పరు నొకండవ శతాబ్దమునందు అరబ్బులు పారశీకులను గూడ కండ్లకు గంతకట్టుకొని చదరంగము నాడ సమర్థులై యుండిరి. పరు నెనిమిదవ శతాబ్దమునందు ఫిలిడరు ఈ పద్ధతిన మరల నెలకొల్పెను. నవీనకాలములయందు వీరిని 10, 12 ఆటలను గూడ నేక కాలమందాడుటకు ఇంగ్లండు వాస్తవ్యులగు చాసుబర్న్, పోల్సెన, జ్యూర్ బాట్లలు సమర్థులై యున్నారు.

ఆంగ్లరాష్ట్రమునందు చదరంగపు విజృంభణము 19-వ శతాబ్దప్రాంతమున కరిగినది. 1816 సం॥ ఇంగ్లాండు దేశము చదరంగపు టాటయందు జగత్తున కంతకును ప్రసిద్ధి కెక్కెను. రాజకార్యనిర్వహణమున నెపోలియను మహాశయ డెంత ప్రసిద్ధి కెక్కెనో, 19-వ శతాబ్దమున చదరంగమున పాక్ మర్షి యను తదంతరీక్షి సెలందెను. ఈతడు 1837 సం॥ న్యూఆర్లెయన్సులో జనన సంది, 10 సం॥ల వయస్సుగలవాడైనపుడు తనతండ్రియొద్ద చదరంగము నేర్చుకొనెను. రెండు సంవత్సరముల యందు వీత క్రీడ యందు దనమానుడయ్యెను. కను పిన్నతమముననే నీత క్రియాట యందు అనేక ఫలముల ననేకలనోడించి గొప్ప బహుమానముల నుడెను. ఒకసారి యాతడు కండ్లకు గుడ్డలు కట్టుకొని నిపుణులగు చదరంగపు టాటగాండ్రు రిరుతన కెదిలపక్షమున నుండ, వారలనోడించెను. 1859 సం॥న నీత డెమెరికాకు మరల వచ్చెనుగాని ఆటయందు దాసత్వీ షీ డించెను. ఆటయందు దాసత్వీ షీ డించినను 1886 సం॥మునకు నీతకు చదరంగపు టాటను మాత్రము మానలేదు, కుదకు 1881 సం॥న కాల భగ్యము నందెను.

మర్షిసిల్వనిగిల యనంతరమున నిప్పుడు డాక్టరు ఇమాన్యులు లాస్కరుగారు చదరంగమున లోకమున కతీయులై యున్నారు. చదరంగమున ప్రసిద్ధిగన్న ఫ్రెనిజెను 1894 సం॥నను ప్రాన్సు-మాన్సు లను 1906 సం॥ నను లిస్కరుగారు ఒడించిరి. ఇక హిందూదేశమున చదరంగ స్థితియెట్లున్నదో విచారించుము. ఈ టాటవిషయమున అట్టేవియున్నట్లు, ౧౯ వ శతాబ్దమున దొరలు చూపినయాదరము విశేషమైయున్నది. పశ్చిమరాజధానియందు ఎస్.వి. బోఫర్, ఎస్.ఆర్. జోషి, గాన్ధు, వంగరాష్ట్రమునందు ఎస్. ఎస్. మైత్ర ద్వారా నాన్ ముఖర్జీ గారును ప్రఖ్యాతపురుషులై యున్నారు. మన దేశపు చదరంగపు టాటగాండ్రు పాశ్చాత్యదేశముల టాటగాండ్రుతో చదరంగమునాడి వారినిజయింతురాయను విషయమును నిశ్చయించుట చాల కష్టము. ప్రత్యక్షముగ నిరుతెగల యోధులను సమావేశ మొనర్చి ఎవరి కగత్యముగు సౌకర్యముల వారి కొనర్చి యాడించి చూచినగాని నీ యంతము నిర్ధారణ కాజాలదు. ప్రస్తుతయుద్ధ మైన యనంతరమున, నిరపాయకరమగు నీ యుద్ధమును ప్రారంభింపవలయున్నట్లు.

చదరంగమున ప్రావీణ్యులగు బుద్ధిమంతుల పుష్కలములు నూతనమార్గముల ద్రొక్కుటయు, నూతనసిద్ధాంతముల నేర్పజుటయు గలదు. తన్మూలమున క్రీడాసిద్ధాంతము విరివి నొందినది. ఒకతరమునందలి ఆట గాండ్రుకు వెనుకటితరమువారి పద్ధతులు గమనింప నచ్చక వాటి నావల నుంభి క్రొత్త యెత్తుల చేయ నారంభింతురు. ఈసిద్ధాంతములు, ఈయెత్తుల నిచట చర్చించుటకు వీలులేక పోవుటయేగాక అందువలన ప్రస్తుతమున కుపయోగమును గూడ లేదు. ప్రముఖుల కీవిషయముల విడచి చదరంగముయొక్క లాభనష్టముల చర్చించిన సామాన్యుల కుపయుక్తముగ నుండును.

చదరంగము నాడుచుండినపుడు మనము ఏక్ష కపించి యునేమిగ నాలోచించుచుండవలెను. ఇందులన మెదడునకు పరిశ్రమ మొందెయి ఆ యవయవము చెడిపోవును. ఇందుకు తార్కాణముగ గొప్పగొప్ప చదరంగపు టాటగాండ్రు మర్షి, పిల్సెన, ఫ్రీనిజ్ అను వారలు విచ్చియున్న చరిత్రాంశము. కాని డాక్టరు లాస్కరుగారి సిద్ధాంతము నెంతో శ్రేయోచయియున్నది. కవనమున కవికెంత శ్రమ గలుగునో, చదరంగమున నాటగాని కంత శ్రమ గలుగును.

చదరంగమాడిన "పుణ్యమా, పునసాధనమా" యనుప్రశ్న తరుచుగ నేరుబడుచున్నది. సంగీతమును వినినగాని, చక్కని చిత్రపును జూచినగాని లాభమేమని ప్రశ్నించిన మహానుభావులతో, ప్రశ్న యొనర్చువారు తలదూకుదురు. చదరంగపు టాటయందు ఆటగానికి ఓర్పు, దూరదృష్టి, మితవ్యము, పరిలస మాదిగాగల మగుణసంపత్తి యత్యవశ్యకము. ఈ గుణములు దినదిన ప్రవర్ధమానమగుచుండును. జీవయాత్రయందు వివిధ మానవున కుపకరింపవా?

లోకమున మూఢుడగు ప్రకృత జనల మొదలు సర్వ సన్మణ సంపన్నుడగు చక్రవర్తివరకుండు ప్రజలందరు చదరంగముచే నాకర్షింపబడిన వారే. అన్ని జాతులవారను చదరంగమును గౌరవించుచున్నారు. ప్రాకృత్యము దేశముల రెంటియందును చదరంగ ముపిచ్చిముగ రాజ్య మొనరించుచున్నది. అక్షణతక్షణం దిది నూదంటురాని మించియున్నది.

కొచ్చిరాజుగారు సవరివారముగ కూనారునండి తిరిగి వచ్చిరి. కీ॥ శే॥ అయ్యరాజుగారి తిరిపంతని దివసమునకు గాను వీరు మరలి వచ్చిరి. పూర్వపురాజుగారైన హెచ్. హెచ్. ౧౯ రామకర్మరాజుగూడ తిరిగి వచ్చిరి. కాశ్మీర సంస్థానము వారు కీ॥ శే॥ లగు దివాను అయ్యనాథు గారి స్థానే రాజా దర్జుకు సింగుగారిని ప్రధాన మంత్రిగ నియమించెదరని తోచుచున్నది.

ప్రాధనరు రామమూర్తి నాయుడు గారి ప్రోగ్రాము.

Table with 3 columns: Event, Date, and Location. Rows include: తెనాలి 11-5-17, 18-5-17 3; ఏలూరు 14-5-17, 17-5-17 4; రాజమండ్రి 18-5-17, 21-5-17 4; నెంటుపాడు 20-5-17, 22-5-17 3; తణుకు 24-5-17, 26-5-17 3; అద్దెలి 28-5-17 1; ఆకుపిడు 30-5-17, 31-5-17 2; భీమవరం 2-6-17, 3-6-17 2; నరసాపురం 5-6-17, 7-6-17 3.

బళ్ళారి నరసవిసోదిసి సభ 764

ఈ సభవారు 1917-వ సం॥ మే నెల 12-వ తేది శనివారము సాయంకాలము 5 1/2 గంటలకు

రామదాసు అను నాటకమును, 1917 సం॥ మే నెల 13-తేది ఆదివారము సాయంకాలము 5 1/2 గంటలకు

ప్రహ్లాదనాటకమును

విక్టోరియాపబ్లిక్ హాలులో

ప్రదర్శించెదరు. ధర లెప్పటివలెనే. రావుబహదూరు సీ. హెచ్. గౌడ్ } బి. మాధవరావు, వెసిడెంటు. జనరల్ మేనేజరు.

తేకుమానులు అమ్మకపు నోటీసు.

అరచేతిలో విశ్వర్యము. ధన మార్జించుటకు రాజమార్గము. త్వరితపడుడు.

సెంట్రల్ ప్రొవిన్సెసులో గోదావరిజిల్లా సరిహద్దు గల శ్రీ బస్తరు. రాజ్యములో దంతివారాడివిజనులో కువ్వకొండపర్వతాలో శ్రీ సర్కారు వల్ల పంకలుగా తయారుచేయించబడిన తేకుమానులు వెయ్యిపున్నవి. అవి పున్నస్థలమునుండి శబరినదిమీద పున్న చీకుపల్లిరేవుకు 40, 45 మైళ్లదూరము పున్నది. సదరు చీకుపల్లినుండినది మీదుగా కూనవరంవద్ద గోదావరినదికి తీసికొని వెళ్లవచ్చును. సదరుమానులు 3 అడుగుల 6 అంగుళములు మొదలు 5 అడుగుల చిల్లరవరకు వై వారము గలిగి పున్నవి. కొనేవారు తప్పిలు భోగటవిషయమై శ్రీ బస్తరు రాజ్యము ఫార్వెస్టు ఆఫీసరు వారికి జగదల్ పురం వ్రాసి సంపాదించవలెను.

చి. డి. జ్యోషి, ఫార్వెస్టు ఆఫీసరు.

రు. 1,30,000 లు ఋణము కావలయును.

గుంటూరు కాటన్, జ్యూటు, అండు పేపరు మిల్సు, కంపెనీ లిమిటెడ్, గుంటూరు వారికి, ఆ కంపెనీకి గల కట్టడములు, వారను నడుకునట్టియు, నేయునట్టియు, తయారుచేయునట్టియు (50 లాములు) ఇంజను బాయిలరు, ఎకానమైసరు మొదలగు సుమారు రు 3,20,000 ల కిమ్మతుగల యాస్తి తాకట్టుమీద రు 1,30,000 లు ఋణము కావలయును. ఈ మిల్లు మంచినీటిలో నున్నది గడచిన మూడు సంవత్సరముల నుండి బాగుగ పనిచేయుచున్నది.

ఇందుకు తామియదలచిన సాధ్యమగునంత తక్కువ వడ్డీరేటును తెలుపుచు, 26 దినముల లోపల నీ దిగువవారికి దరఖాస్తులు పంపవలెను.

Secretaries & Treasurers, Guntur Cotton Jute & Paper mills Co Ltd., Guntur.

దంత చూరము

డబ్బి 1-కి వెల రూ 0-2-0 12-కి రూ 1-2-0.

ఈ దంతమార్గములో పండ్లతోముటవలన చిగుళ్లు గట్టిపడును. చిగుళ్లునుండి రక్తము ప్రవించుతుండును. నోటయర్ధంభము లేక యుండును. పండ్లుముత్యములవలె తెల్లగానుండును. సర్వ సామాన్యముగ వాడుటకు దగ్గియున్నది. అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, అండ్ మదరాసు.

ఆంధ్ర మహాజనసభ

[వల్లూరి సూర్యనారాయణరావు గారు]

ఈ సంవత్సరము, స్థలారీ ఆహ్వానసంఘమువారు, సభ రెండుదినములే జరుగునట్లును, ప్రతినిధులమాలము మూడేసి రూపాయి లిచ్చుకొననట్లును, ఏర్పరచిరి. ఈ ప్రతినిధుల వలన వచ్చు రుసుము, వచ్చే సంవత్సరపు కార్యక్రమమునకు పయోగింపవలసి యుండునని వీరికి తెలిసియుండవచ్చును. అక్కడికివచ్చు ప్రతినిధులకు పప్పుఅన్నము పెట్టిన చాలును. ఎక్కడ చూచినను, సస్తాహములు, యజ్ఞములు, సంతర్పణలు ముఖ్యము జరుగుచుండగా, స్థలారుపుప్రముఖులు, అక్కడికి వచ్చు ప్రతినిధులకు అన్నము పెట్టలేకపోయిరి. ఆహ్వాన సంఘమువారు, స్థలారులోనుండు, ఏ సామాన్య వైశ్యభావములతో ముచ్చటించినను, మనదేశములో అన్నదానమునకు కొదవ యుండదు. పాలు, కాఫీ, సోడా, ఉపమా, భక్ష్యములు మొదలగునవి కావలసిన దెలిగేట్లుకు, సమీపములో దుకాణముల సేవ్యులపలసినదేగాని, ఆహ్వానసంఘము వారు ఈ బెడద పెట్టుకొన గూడదు. వాలంటీయరుల దుస్తులకు సామ్యు పెచ్చుపెట్ట నక్కఱలేదు. టౌనుహాలులో, కుర్చీలు వేయకుండ నుండిన నెంత చుందియైనను కూర్చుండ వచ్చును. ఈ రెండు పుణ్యదినములలో నైనను హాలు నాటకకాలగ మార్చుదని నమ్ముచున్నాను. పిండివంటలు తినుటకును, సరస స్థలపము లాడుటకును, నాటకములు చూచుటకును ఏర్పడిన కాన్ఫరెన్సు లని యితరులు మనలను గేలిచేయుట సంభవించ గూడదు.

ఆంధ్ర మహాజన సభ యీ సంవత్సరము, రెండు దినములే జరుగును గనుక, ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షునియొక్కయు, మహాజన సభాధ్యక్షుని యొక్కయు ఉపన్యాసములు మొదటిదినము ప్రాద్దున యుగిసిన తరువాత మధ్యాహ్నమున విషయనిర్ణయసభాసమావేశమున కట్టిపెట్టి మొన్న జరిగిన బంగాళాప్రావిన్షి యల్ కాన్ఫరెన్సులోవలె ఒక్క స్వపరిపాలన తీర్మానమును చర్చించి, తక్కిన తీర్మానములు చర్చనీయాంశములేకావు గనుక ఆ ధ్యక్షులు వానిని చదివి సభవారి యంగీకారమును బడయవచ్చును. ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రమును గురించి తీర్మానమును స్వపరిపాలన తీర్మానములోనే పెట్టవచ్చును. తేదీ, నేలంక పెట్టవచ్చునని, మొదటిదినము మధ్యాహ్నమునంతయు, గత సంవత్సరపు మహాసభలో మన మేర్పరచిన బడ్జెటుప్రకారము ఏమిజరిగినదియు, ఏమియు జరుగనియెడల, దానికి కాగణమెద్దియనియు, ముందు జరుగవలసిన దేమనియు ఈ విషయములు నిర్ణయింపవలసి యున్నది.

ఈమహాజనసభకు, ఆంధ్రరాష్ట్ర స్థాపనమే ప్రధానోద్దేశ్యము గనుక, అది లభ్యమగువరకు దానివిషయమై రాజకీయాంధోళనయు కేశమంతయు వ్యాపించునట్లులు ఎంత సామ్యునైనను వెచ్చింపవలెనని కొందరి యభిప్రాయము. ఈసభ మనఆంధ్రదేశమునకు ఒక రాష్ట్రీయసభ(ప్రావిన్షి యలకాన్ఫరెన్సు) గ భావించి యీ సంవత్సరము కడలూరులో జరుగుచున అరవసోదరుల సభవలెనే జరుగవలెనని కొందరనుచున్నారు. మరికొందరు మన ఆంధ్రదేశములో చేలిపనులను, పరిశ్రమలను వృద్ధిపఱుపవలెనందురు. శిల్పము, చిత్రలేఖనము, వాఙ్మయము, సంగీతము మొదలగు కళల నభివృద్ధిపరుపవలయునని మరికొందరందురు. బంగాళాదేశములోవలె యురకులను ప్రతిసంవత్సరము, కొందరిని యింగ్లాండు, ఆ మెరి కా, జపాను మొదలగు విదేశములకు పంపి, మనదేశముయొక్క ఆర్థికస్థితిని బాగుపరచు విద్యల నేర్పుట మంచి దని కొందరి యభిప్రాయము. ఇక్కడ చదువుకొను వీర విద్యార్థులకు ఆంధ్రనిధిని ఏర్పాటుచేసి మన ఆంధ్రరాష్ట్రములో విశ్వవిద్యాలయములో చదివించుట ప్రస్తుతమందు మనము చేయదగిన పనియని కొందరవచ్చును. ఈయభిప్రాయములన్నిటిని ఆలోచించి మన కర్తవ్యమును విచారించవలెను. మనము ముందుసంవత్సరము చేయవలసినదేమి? దానికిసామ్యు ఏలాగు వసూలు చేయవలసినది? ఎట్టిమేటు? ఎంత? ప్రతిజిల్లాలోని ప్రముఖులు ఎంతెంతవసూలుచేయుటకు జవాబుదారివహించెదరు? ఈ మొదలగు విషయముల నాలోచింపక భోజనములు చేసి, మామూలు తీర్మానములను స్వీకరించేసి, ప్రతినిధులు ఎవరియింట్లకు వారుపోవుట, క్రిందటిసంవత్సరములోవలెనే తీర్మానించినయెడల ఇకముందు ఈ ఆంధ్ర

మహాజనసభాసమావేశము జయప్రదముగా జరుగ దని గట్టి నమ్ముచున్నాను. ఈసభ చేయవలసిన కార్యములను గురించి నెచ్చుడిగా విచారించుటకు సావకాశమే యాయనిచో దీనిప్రయోజన మేమి? ఈసంవత్సరము రాబోవు ప్రతినిధులు వైవిధ్యముల నాలోచించుకొని, తమకు తోచినయభిప్రాయములను వెల్లెబ్బుచుటకు గట్టిపట్టు పట్టవలెను.

బడ్జెటు తీర్మానము మొదట సభవారియెదుట పెట్టగానే, తీగ కదిపిన డొంకంతయు కదలినట్లు మైరివయములన్నియు చర్చకు వచ్చును. ఆయోగ చాల తీర్మానములు మిగిలిపోయినవే, వాని నెప్పుడు పెట్టెదరు? అని వగచు పెట్టలనేరులుందురు. నేడివేడి అట్టులకలె, వెనములోనుండి వానిని వెనెడెంటు గారు తీసిబయట వేయగలరు. వాని నన్నిటిని మనము గవర్న మెంటువారు చదివి సంతోషించుటకు, అచ్చు నేసెదము. కాకినాడసోదరులు, ఎనిమిదివేల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి యితవరకు తీర్మానములనే అచ్చువేయించు పాపమును కట్టుకొనలేదు. స్థలారు ఆంధ్రమహాజనసభలో వారి రిపోర్టు బయలుపెడలునేమో! అప్పుడు వీరియచ్చురిపోరువలన లాభమేమి?

స్థలారు ఆహ్వానసంఘమువారు, కడలూరు కాన్ఫరెన్సులో, మన ఆరవసోదరులు, సర్కారువారిని కోరిన విషయములలో, మన ఆంధ్రదేశమునకు కూడ పనికివచ్చు తీర్మానములను మన సభ యెదుట పెట్టవచ్చును. మనంతట మనము చేసికొనవలసిన పనులను గురించి కాకినాడ కాన్ఫరెన్సు వారి తీర్మానములకే తిరిగి సభవారి యంగీకారమును బడయవచ్చును. ఈ తీర్మానముల నన్నిటిని భావపరచుకొనుటకు అయిదు నిమిషములు పట్టదు. వీనిని విశేషముగ చర్చింప నక్కరలేదు. మనము సంవత్సరమంతయు కట్టించి చేసిన పని బట్టి, ప్రతినిధుల సంఖ్యయు, ఉత్సాహమును పెరుగును గాని, వట్టి తీర్మానములను బట్టి కాదు.

ఇదివఱకు, ఆంధ్ర మహాజన స్థాపితోపసంఘమువానికి ఏమిపనిని నియమించిరి? ఈసంవత్సరములో వారెంతపనిచేసిరి? నియమించబడిన కార్యములు వారల చేయలేకపోయిరి? ముందు కార్యక్రమ మెట్లు? ఈ యుపసంఘములో నేనును ఒక సభ్యుడనే. ఈసంఘమువారు ఏపనియు తృప్తికరముగా చేయనందుకు మనకందరకును నిద్రిగాని, ఒకరికేకాదు. దేశోపకారమును చేయుటకు పూనుకొనువారినే గట్టిగ విమర్శింపవలెను. తక్కినవారి బోలి మన కేల? కడచినదానికి వగచిన ప్రయోజనము అంతగా లేకపోయినను మనలను మనమే పలుమాలు విమర్శించుకొనుటవలన ముందు చేయగలిగిన పనిని త్రికణశుద్ధిగ చేసెదము. మనయందును, మనదేశ ప్రజయందును మనకే విశ్వాసము లేనియెడల, కార్యము తెల్లు జలుగును? ఈ సంవత్సరము, మన ఉపసంఘము వారును, కార్యదర్శియు, సంచారకార్యదర్శియు చేసిన కార్యక్రమమును తెలియజేయు రిపోర్టును విని నిర్భయముగ వానిని చర్చించి, సభవారు ముందేమి సలహానిచ్చెదరో యని నిర్ణీయించుచున్నాము.

---:---:---

చెన్నపురి సంస్కృత కళాశాల, స్వామినాథ శాస్త్రి, వేదాంతపాఠశాల:— నేద తరగతిలోను, నేదాంత కోసుకి తరగతిలోను కేరగోరు విద్యార్థులు తమదరఖాస్తులను కార్యదర్శి యగు రావుబహదరు ఏ. కృష్ణస్వామి అయ్యరు గారికి జూనునెల 15 వ తేదీలోపల అందునట్లు పంపవలెను. లేక ఫారమువఱకు ఇంగ్లీషుచదువుకొని నాటకాంతమువఱకు సంస్కృతమును చదువుకొనినవారి దరఖాస్తులకు ప్రాముఖ్యత యొసగబడును.

కలకత్త దర్బారు:— చెన్నపురి కలకత్తరు గారీక్రింది వారికి చిరుదులను సనదులనునిచ్చుటకు ఈనెల 14వ తేదీ సోమవారమునాడు సాయంకాలము 5-30 గంటలకు పచ్చయప్ప భవనములో దర్బారు జరిగెదరు. రావుబహదరు డి. కే. నాచాగారు బి. ఏ. సి. ఎల్. సి. సి. ఇ. భానుసాహేబు మహమ్మదు అసదుల్లాసాహేబు గారు భానుసాహేబు మహమ్మదు అజీజుల్లాసాహేబు బి. ఏ. ఎం. డి. సి. ఎం. గారు భానుసాహేబు మహమ్మదు జహీర్ మొహిద్దీను సాహేబు గారు రాయసాహేబు జి. వేంకటరంగరావుగారు ఎం. ఏ. రావు సాహేబు సి. ఎన్. రామచంద్రఅయ్యరు బి. ఏ. గారు.

స్థానిక వార్తలు

జరుగబోవు సంగతులు.

శనివారము, మే 12.

చెన్నపురి యుద్ధనిధికోశకు హోటన్ కళాశాలలో గానసభ సాగ 6-30 గం

మంగళవారము మే, 15.

చెన్నపురి కాన్ఫరెన్సు సాధారణసభ సాగ 5-15 గం.

పశుసేవాకము యునైటెడ్ స్టేట్స్ బ్యూ:— నేద వినాయగరు కోర్టుననున్న క్లబ్బువారి మండ్లిమున ఆదివారము సాయంకాలమున వాన్సి కోర్టును జరుగును.

దేశీయ ప్రాగ్ధన సమాజము:— కేపు సాయంకాలము 5 గం॥ పెరంబూరులో గాఢవాచాకిగారు వీధి 15 నెం॥ భవనమున చేపూరు మునీశ్వరయ్యగారు ప్రాగ్ధన సల్పుదురు.

ధనలక్ష్మీవిలాస సమాజము:— రేపటిదినమున సమాజభవనముల సాయంకాలము 5 1/2 గంటలకు సభజరుగును సభయందు వాఙ్మయపఠనము అను విషయముని గూర్చి టి ఎస్. కే. నాచలముగా రుపన్యసింతురు.

మొరిషసు తెలెలు:— 19 వ తేదీ సాయంకాలము 5 గం॥ 25 నిలతో మొరిషసు తెలెలు అంతరుగును. ఆనైని ఉత్తరములు గ్రహింపబడవు.

ఆదాయము:— ఏప్రిల్ కడపటివారము వఱకు హిందూదేశ ప్రభుత్వము వారి కోశాగారములో నిలువయున్న సామ్యు. 1915-గు 19,61,41,000లు 1916-గు 15,77,63,000లు 1917-గు 24,69,86,000 లు.

కాళహస్తి ఆర్. పి. బి. జి పాఠశాల ప్రాత విద్యార్థి సంఘము:— ఈసంఘమువారి వాన్సి కోర్టును ఈనెల 15 వ తేదీని జరుగును. తత్సమయమున కె. కృష్ణమాచార్యారు బి. ఏ. ఎల్. టి గారధ్యక్షత వహింతురు.

దక్షిణ హిందూ బ్రహ్మసమాజము:— మంగా బజారువద్దనున్న అన్నాపిట్టే వీధిలో 97-వ నెంబరు ఉపాసన మందిరములో 13వ తేదీ ఆదివారము సాయంకాలము 6 గంటలకు కే. వి. నారాయణగారు ఆంగ్లములో నుపన్యసింతురు.

యాదవకులపరిపాలనధర్మము:— ఈసంఘము వారి సభ తిరువళ్ళేటి నాగోడరావువీధి 5-వ నెంబరు గృహములో ఈనెల 13-వ తేదీ ఆదివారము మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు జరుగును. తిరువళ్ళేటి శ్రీ పాఠసాధక్స్వామి గారువోక్సిన యాదవపరిపాలనధర్మముగూర్చి చర్చజరుగును.

కృష్ణస్వామి మొదల్యార్దురు పఠనమంతరము:— ఈ పండిరమువారి ఏర్పాటు ననుసరించి అమరావతి సంఘ్రాట్ హిందూవైద్యాలయమువద్ద ఈనెల 13 వ తేదీ ఆదివారము సాయంకాలము 4-30 గంటలకు ఆన్. జగన్నాథయ్య ఎస్. టి. ఎస్ గారు సత్సన్ధ్యార్చనము వలనకుమకొనుటకు గూర్చి యుపన్యసింతురు.

సరస్వతీ విద్యా సంఘము:— ఈసంఘము యొక్క బహిరంగసభ, ఆలంమారులో ఏ. నానకగారు యిల్లాదుగారి గృహమున ఈనెల 13 వ తేదీ ఆదివారము సాయంకాలము 4-30 గంటలకు ఏ. నానకగారు ముదల్యారుగా యధ్యక్షతక్రింద జరుగును. తత్సమయమున డి. ముద్రహ్యుజ్యముగారు “స్వామిదయానంద సరస్వతి జీవితము, వారి హితోపదేశములు,” అను విషయమును గూర్చి యుపన్యసింతురు.

కార్యగవినాయకర్ భక్తిజనసభ:— ఈసంఘమువారు చిత్రాస్వామి యుత్సవమును ఈనెల 13-వ తేదీ మొదలు 10-వ తేదీవరకును చూడలో స్వామిస్వామి వీధిలో 55-వ నెంబరు గృహములో జరిపిరి. తత్సమయమున పండిత మాదవ ముదల్యారు గారు “మన సీతికథలు” గూర్చి ఎన్. నారాయణస్వామి ముదల్యారుగారి బసలో నుపన్యసింపిరి. చాలామంది వీదల కన్నదాన మొనర్చిరి. తుదిదినమున భజన జరిగెను.

ఆంధ్రనర్వకళాశాల
విద్యా ప్రవృత్తి.
ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి
గారిచే ప్రణయబుజినది మేల 0-4-0.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
7, తంబుకెట్టి పేద్ది, మరరాసు.

పింగళ సంవత్సరాదిసంచిక

తయారై సిద్ధముగ నున్నది

నల సంవత్సరమున జరిగిన ఐరోపా ఘోరసంగ్రామ సంగ్రహచరితములు, ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేషవిషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దర్శనీయములగు రంగులదేశపటములును మహాజనుల పటములును ఇతరములైన చిత్రపటములును గలిగి మంచికాకితములపై చక్కగ ముద్రింపబడినది.

కాగితముల కలభునం జేసే కావలసి నన్ని ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధము చేయించుచుంటున్న పటమువారు వెంటనే వ్రాసికొను టుచితము: వెల రూ 2-0-0 ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు " " 0-8-0 " ఆర్థసంవత్సర " " 0-12-0 ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర, లేక దినపత్రిక కి మాసముల చందాదారులకు " " 1-0-0

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధమృతము.

తామర తైలము. పండ్లపాడి. మోహినీ తైలము. డబ్బీ 1-కి 0-4-0 డబ్బీ 1-కి 0-2-0. నీనా 1-కి 0-12-0.

అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుకెట్టివీధి మద్రాసు.

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈమురబ్బను సాలామిసిరి కాదని రుజువుపరచువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా ఇయ్యబడును. అట్లు నిరాకరించినచో కోర్టుమూలముగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమునట్ల బాల్కములోనే ధాతునట్లము కలిగినవారికి వ్యాధయకోశము బలహీనమై మరణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించును. ఈసాలామిసిరి మురబ్బ సేవించినయెడల అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బల వీర్వసంపన్నులయి ప్రకాశించుచు చిర కాలము సుఖముగ జీవింతురు.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బవల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, స్వప్నస్థితిము మానును, ధాతువు మూత్రముతో కలసిపోవుట మానును, నీరుచురుకు మానును, బహుమూత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము కలుగును. రక్తము వృద్ధియగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన మగును. సాలామిసిరిఅనునది ఒకజాతిపండు. ఇదికాలూల్, కాండవార్ జేశములలో వైరగుచున్నది. అక్కడి జనులు ఈపండును విశేషముగా తినుటవలన మనదేశపు 4 గురు మనుష్యుల బలము ఆదేశమున ఒకమనిషికి గలదు. వై మురబ్బను సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయోగించిన దానివల్ల పూర్తిగ గుణముకలుగును. 2-3 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జ్వారంతరము వరకు గుణమిచ్చును.

అనుపానపత్రిక పార్కులలో పంపబడును.

15 తులాలు డబ్బీవెల రూ. 2-0-0. తపాలఖర్చు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు.

డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవన్యూరోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

మోసపోకుడు

తుప్పుపట్టినయిండ్ల, చేయరంగులను తక్కువధరలకు కొని మాసపోకుడు. అట్లు తుప్పుపట్టకుండ చేయునది యొక్కటియే.

వెయిలెన్ డవ్ అండు కంపెనీవారి "బిటు మాస్టిక్ సాల్యూషన్."

Wales Dove & Company's "Bitumastic Solution."

దీనిని వంతెనలకు కప్పలకును నువయోగించుటకు ప్రపంచమందంతట చాల మంచిది. దీనిని సాధారణముగా రైలువే కంపెనీలును మ్యునిసిపలువారు పల్లికు వర్షువారు బొగ్గుగనులవారు లోహగనులవారు ప్రపంచమందంతట ఎక్కడ చూచినను నాడుచుందురు. రాలిపోవుటగాని పగిలిపోవుటగాని యుండదు.

వెల రూ. 56-0-0

పోల్ ఏంజల్లు:—ది సొల్ ఇండియా ఇండస్ట్రీయల్సు, లిమిటెడ్.

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అండు ఇంజనీరింగు వర్క్సు.

తపాలపెట్టె నెం. 553 రు,

389

మదరాసు

(వై కామ్రోజువ్ గోరునప్పకు ఈపత్రిక చేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము.

త్వరపడు! 774 కొద్దిప్రతులు మాత్రమే!!

1. విద్యావిశ్వప్రకాశిని వెల రూ 0-10-0 లు. దీనియందు శృతిప్రసారమున్న కల్పనాస్వరమునకు ఉపయోగపగునట్లు ఖండప్రస్తావనమున్న సంపూర్ణముగా భక్తి, హతయోగ భేదముల క భేదమున్న తెలియబడును.

2. కృతివాస్తవతము- వెల రూ 0-6-0 లు, దీనియందు కాళీ శతనామస్తుత్యాదికమున్న, స్వరాలంకార, గీత, వర్ణ కృతులకు శబ్దమున్న కొలిపించుకొనుటకు తెలియబడును. ఉదాహరణ- హంసధ్వని రాగము! రూపకంతాళము.

తెలియబడును. ఉపద్రవ్య నృసింహకావ్య సంగీతి లక్షణవిద్యాన మనకు క రు గ అమలాపురము.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కొపులు - ఫిటములు - డేరాలు - గ్యానుడిప ములు - బొమ్మలకాట్టలు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించుట. క్యాటలాగు కావలెనా? (592)

1. ఈవ్వరపు అండు సర్సు, విశాఖపట్టణము.

హెచ్. టి. మహమ్మద్ అండు కో,

[723] మదన్ పురా, బెనారస్ సిటీ.

కాశీలోనుండు అనేక విచిత్రమైన జరిపట్టు వస్తువులు వీరు బహుచవుకగ సప్లయచేతురు. ఒక నాణెపురుయిచ్చుచూచినచో తమకే తెలియగలదు.

సీతారామాంజనేయ సంవాదము.

శ్రీకాతాత్పర్య విశేషార్థ ఇతిహాస సహితము.

తెనుగున ఇది యొక్కటియే వేదాంత గ్రంథ మని వాడుక. దీనికి సరయైన టీకాతాత్పర్యములను బ్రహ్మశ్రీ చింతామణివర్మల నారాయణ శాస్త్రిలవారిచేతను శ్రీమాన్ తి॥ దేవరాజ సుధీ గారిచేతను వ్రాయించి చక్కని అక్షరములతో మేలైన కాగితములపై మా ఆనందముద్రాలయ మున అచ్చువ్రించి ప్రకటించినారము. మేలయిన క్కాలికో బైండు చేయబడియున్నది. వెల 2-8-0.

శ్రీ వెంకటాద్రిస్వామి కీర్తనలు. రాగతాళము లతో చేర్చబడియున్నవి. శ్రీ వెంకటాద్రి స్వాముల వారి చరిత్రముకూడ చేర్చబడియున్నది.

కాలికోబైండు 0-8-0. తపాలా ఖర్చులుప్రత్యేకం.

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్ డు కో, (285) ఆనంద ముద్రాలయము, మద్రాసు.

180 పుటల పుస్తకముఉచితము

ఆలోగ్యమును కాశ్యోత్తుఖమునుపొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుట వలననే కల్గుచున్నది. ఈ పుస్తకమైన పుస్తకము ఆలోగ్యసూక్ష్మమున కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢపరచును ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించును. ఈపుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును పోస్టు చార్జియు సేమే భరించిపంపెదము. వెంటనే వ్రాయును.

219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆలంకర్ణిగూ కోషధాలయం 156, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఆత్మజ్ఞానా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.

వస్తువుల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయచర్చ

గ్రంథకర్త:- పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ఏ.

విష్ణువైజ్ఞా చక్కని గ్రంథము. వెల రూ. 0-8-0

మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

పోస్టుబాక్సు 212, మదరాసు

శారదాంబ

ఇది శ్రీధర్మశోధినియను నాటకము సంఘమురాచారసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు కావలసింది. అందరు జదివి తీరవలయును.

వెల 0-4-0 పోస్ట్జి పేజు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 1 తంబుకెట్టివీధి, మదరాసు.

మలబద్ధమునకు మంచిమందు.
క రో లా.

నాసనలేడు, ఏరుచితేడు,
నవపదార్థము, పులితేపురాదు,
భేదము గావు, దినము కాతగిన
కాల ప్రవృత్తి సునాయాసము
X అయ్యేలాగున గర్భ కోధ న
గావించును.

½ పాను, 1 పాను సీసాలు
సీసా 1-కి వెల
రు. 2.8-0, 4.0-0.

శ్రే జ రు గా రి
లీవరు టానిక్.

వైద్యమనకు మంచిమందు.
రోగులకు సంభవించు తల
నొప్పికి, అజీర్తికి, చెడిన కార్య
మునలన గలుగు బాధలకును,
అలవతికును, ఆకలిబాధకును,
వికాసవిహీనతకును అరోచిత
కును, తల తీరుగులకును, విసు
గునకును, అజీర్ణ భేదికినిమంచిది.
సీసా వెల రు. 1-8-0.

కుల్ హ ట్టి.

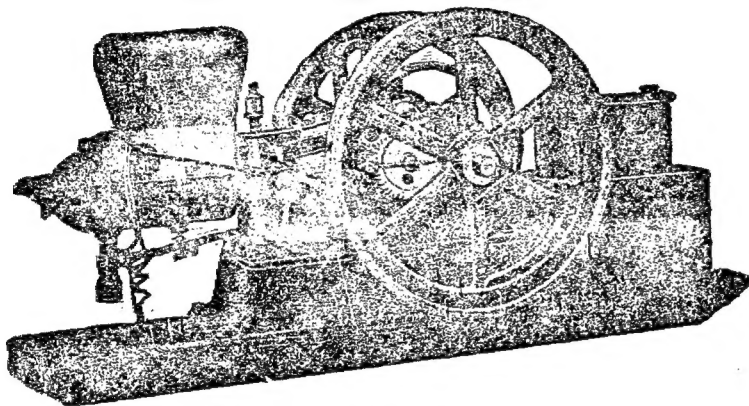
ఎరుపుగా నున్నను నెరసి
నను వెంట్రుకలను తక్షణమే
మినమినలాడు నలుపుగా గాని
గోధుమరంగుగా గాని మార్చు
గలదు. స దో ష లి త ము
శాశ్వతము.
ఈ సాల్వాషన్ పై పెట్టె 1-కి
రు. 2-0-0.

W. E. SMITH & Co., Ltd డబ్లియు. ఇ. స్మిత్ అండు కో.,
Pharmaceutical Chemists &
Druggists, Mount Road,
MADRAS. మందులవ్యాపారులు, మాంటు రోడ్డు
మదరాసు

మందులు గోరునప్పుడు యీపత్రిక జేరును దాహరించ గోరెద

368

“ఆమెక్ కో” యంత్రములు క్రూడ్ వెట్రోలతో నడుపబడును.

ఈ యంత్రము నడపుటను నీపిల్లవాడు అయినవిముసములలో నేర్చుకొనగలడు. చిన్న యంత్ర
సహాయము గావలసినవాడికొరకు ప్రత్యేకముగా తయారుచేయుపబడినది. పంపులను, రంపపు
యంత్రములను, బియ్యపుమరలను సోడా ఫేక్టరీలను, అచ్చయంత్రములను మొదలగు నానావిధ
యంత్రములను అద్భుతముగ నడపగలడు.

నెల అతిసులభము, కనిచేయించుట కగు వ్యయములును చాల తక్కువ. 1½ మొదలు 6
బి. హెచ్. పి. వరకు రకమువాటిగా మా వర్గ ప్లాకులో నున్నవి. వెంటనే డెలివరీ చేయబడును.
నెలలు, ఇతరవిషయములు తెలిసికొనగోరువారు దయచేసి మా క్లు వ్రాయుడు.

బెన్ట్ అండు కంపెనీ లిమిటెడ్లు, ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు,
పోస్టుబాకు నెం. 63 మదరాసు

327

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము.

చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి 0-8-0

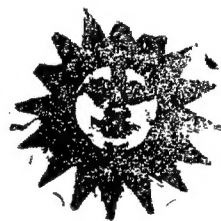

తలనొప్పుల మాన్పును. పార్శ్వపు నొప్పుల
జారదోలును. వాయువుపోట్ల పోగొట్టును
వనమూలికలచే హిందూ దేశమును
తయారుచేయబడు మంచిమందు.

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు. బొంబాయి.

కుంకుమ పువ్వు

కుంకుమ పువ్వు

కుంకుమ పువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు
మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును
గమనింపుడు. కరస్పాక్ డెన్సు మొదలగువని
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ.
(53) 21. హనుమంట్టి, బొంబాయి.

కీర్తిశులైన గోపాలకృష్ణ గోకలేగారి చక్కని
రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0

వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

పోస్టు బాక్సు 212, మద్రాసు.

పోర్టు ట్యూరింగు మోటారు బండి.

(572)

ఈ గురు కూర్పుడుటకు తగినబండి. రు. 3500

మాడ్లకర్ల, ముందు ఎలక్ట్రిక్కుర్లములు, గ్లిడోటిక్ కొమ్ము, గాలితెర, స్టీల్ చక్రము, ట్రైరును ఇతర పనిముట్లు అన్నియు గలవు.

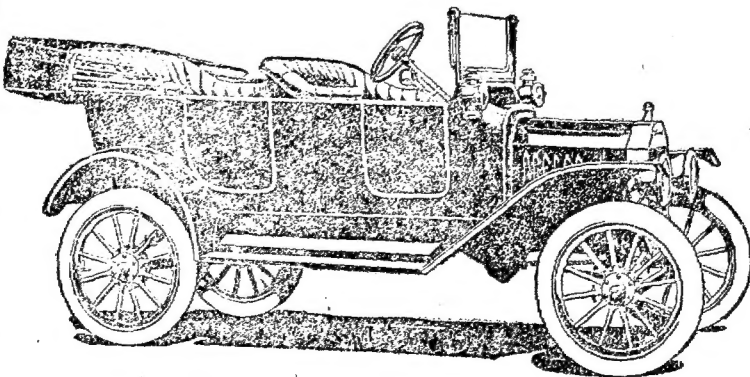
పోర్టుకారున కొనుడు; ఏలనన, ఎవరికై
ఈ ఎచ్చట నున్నన, స్టీలియందున్నన
చక్కగ పనిచేయును. ప్రత్యేకములగు సామా
నాలతో మోటారు కారుల తయారు చేయుట
లో శ్రేయోగిన పనివాండ్రచే తయారుచేయ
బడినది. అది మిక్కిలి దిట్టమయినది. తేలిక
అగుట దానివలన వ్యయములు తక్కువలో
లిక్కుపడును.

అద్భుత మిక్కిలి ప్రత్యేకములయిన సా
మానాలతో చేయబడినది. వెనాడియం ఉప్పు
ఉప్పుడు-బరీత్, పోర్టుమాము, మిగుల

ప్రపంచమంతటను పనిచేయుచు స్వంతదారులకు సంపాదముగలిగించు మోటారుకారు ఇదియే. ఏదేశమున ప్రయాణము చేసినను చేయుదురుగాక పోర్టును కొనుడు.
ఇప్పుడే కొనుడు. స్టీల్ చక్రము ట్రైరుతో సహా రు. 3500 వెర్గ స్టీరు మోటారు కారులతో ఇప్పుడే వచ్చింది. మీకు వలయుకారులకు ఇప్పుడే ఆర్డరు వ్రాయం
చుడు. పోర్టు ఆకాశాగమ కలగగలదు. వ్రాయనప్పుడు ఈ పత్రిక జేరు నడపారించుడు.

Oakes & Co., Ltd, Madras.

ఓక్సు అండు కంపెనీ లిమిటెడ్, మదరాసు.

దిట్టమయినది. అయినను బహుదనంబు దొరు
కగల ఉక్కులో మిక్కిలి తేలికయిన ఉక్కు
కావున అధిక వ్యయమయినది.

ప్రపంచములో వాడుకలోనున్న మో
టారుకారులలో పోర్టుకారులు సగమున్నవి.
ప్రపంచములోని మహాజనులు యీబండిని ఉప
యోగించి చూచి ప్రత్యేకమయినదని రుజువు
చేసిరి. ఇతర మోటారుకారులవలె గాక దీని
నై వ్యయపరచబడ్డ ధనమునందలి ప్రతిరూ
పాయికని తగిన మోటారుపనిని చేయించు
కొననగును.